

Rovterne, Ishøj Strand, 30. april 2013. Foto: Jacob B. Neumann

Fugle i Danmark 2013

Årsrapport over observationer – meddelelse nr. 41 fra Rapportgruppen

Redigeret af Peter Lange

Indledning

Hermed præsenteres den 36. årsrapport fra Dansk Ornitologisk Forenings Rapportgruppe. Teksten præsenterer en samlet oversigt over forekomsten af en række udvalgte fuglearter- og racer i Danmark. Årsrapporten omhandler de fåtallige arter, som hverken dækkes af punktællingerne (de almindelige arter) eller Sjældenhedsudvalget (de meget sjældne arter og racer). I alt omtales 141 arter og racer, hvilket er på niveau med den senest udkomne Årsrapport i *Fugleåret 2012*. Datamængden, der lå til grund for Årsrapporten var fortsat meget stor. For 2013 fandtes der således 1.278.002 poster

i DOFbasen (2012: 1.208.256), indtastet af i alt 2036 (2012: 1919) observatører. Hertil kom 8234 poster med unglepar. Observationerne fordelte sig på 12.684 lokaliteter. Den opmærksomme læser vil se, at tallene ikke stemmer overens med de tal, der nævnes i. Årsagen til dette er at der hele tiden sker indtastninger på DOFbasen, også af ældre observationer.

Fugleåret 2013

I 2013 blev der ifølge DOFbasen registreret i alt 371* (mod 361* i 2011 og 357 i 2012) fuglearter i Danmark.

Heraf var 68 (60 i 2011 og 63 i 2012) arter på SU's liste, og det endelige antal arter i landet i 2013 afventer derfor SU's godkendelse. Seks af arterne var med sikkerhed undsluppet fra fangenskab eller efterkommere efter fugle, der er udsatte eller undslupne, fx, indisk gås, moskusand, rødhøne og påfugl.

2013 blev rekordår for sølvhejre, skestork, kongeørn, damklire, sortterne, hvidbrynet løvsanger og stor korsnæb, mens yderligere 10-15 arter, heriblandt f.eks. pibesvane, rustand, rødhovedet and, kongeederfugl, sort glente, rovtterne, storpipe, lille fluesnapper og hvidvinget korsnæb forekom i antal langt over middel og tæt på rekord.

På denne liste ses en række arter, der er i gang med at øge deres bestand i Danmark eller er under indvandring, fx. skestork, sølvhejre, rødhovedet and og kongeørn.

Der var igen i 2013 en række arter, som forekom meget fåtalligt og langt under gennemsnittet. Dette gjaldt mallebuk, lille stormsvale, stor stormsvale, odinshane, søkonge, markpipe, nordlig blåhals og rosenstær.

* arter der forekommer i flere racer er kun talt med en gang.

Artsliste

Rapportgruppens artsliste omfatter fortsat omkring 190 arter/racer (ekskl. arter der kun omtales i træktabeller). Principielt burde alle de arter, der

ikke omfattes af punkttællingerne eller er SU-arter, medtages i årsrapporten, men forhold som pladshensyn samt mangel på skribenter, der vil bearbejde det store datamateriale fra DOFbasen, gør, at kun en del af arterne er omtalt i denne publikation. En række arter, som enten er sjældne ynglefugle, hvor yngledata hemmeligholdes eller dækkes af f.eks. Rovfuglegruppen eller Uglegruppen, medtages ikke i Årsrapporten. I denne Årsrapport vil man således kigge forgæves efter omtale af rovfugle som havørn og vandrefalk, engfugle såsom hjejle, brushane, stor kobbersneppe, tinksmed, stor regnspejle og stenvender, samt uglearterne slørugle, kirkeugle, perleugle, stor hornugle og mosehornugle.

Otte arter omfattes af "Projekt Fokuseret Fugleforvaltning", nemlig stor skallesluger, rød glente, havørn, hedehøg, vandrefalk, hvidbrystet præstekrave, kirkeugle og perleugle. Det har desværre kun i begrænset omfang været muligt at få samlet data om disse arter, til denne Årsrapport. Det er redaktionens forventning, at en beskrivelse af yngleforekomsten af disse arter fremover vil være at finde i projektets årsberetning i *Fugleåret*.

For en omtale af status for de almindelige fuglearter, henvises til afsnittet om Punkttællingsprogrammet. For en række arter/racer er det kun yngleforekomster eller sommerforekomster, der behandles i Årsrapporten. Dette er markeret efter artsnavnet ved de pågældende arter. Arternes latinske navne er opdateret ud fra artslisten på DOFbasen.

Stenvender, Nr. Vorupør, 23. september 2013. Foto: Peter Nielsen

Lille præstekrave, Bornholm, 9. juni 2013. Foto: Johanna M. Hartmann

Usædvanlige forekomster og svært bestemmelige arter/racer er underlagt kvalitetskontrol af data i DOF-basen, som varetages af DOFbasens Kvalitets Udvalg (DKU). Med hensyn til svært bestemmelige arter/racer, fænologi og usædvanlige antal har Årsrapportens redaktører ligeledes foretaget en kritisk gennemgang i forbindelse med udarbejdelsen af manuskripter, da DKU ikke har nået at behandle alle forekomster. Dog er udeladelse af observationer som hovedregel sket i overensstemmelse med DKU.

Især for sjældnere arter/racer, typisk arter med under 100 fugle årligt i Danmark, er alle fund kritisk vurderet, og alle opfordres til ved fund af disse arter/racer at tilføje kommentarer i DOFbasens kommentarfelt. Fund, der stadig er under behandling af DKU, medtages som hovedregel ikke i Årsrapporten. Vi skal i den forbindelse gøre opmærksom på, at for storlommerne, kongeederfugl, steppehøg, aftenfalk, kjover (ekskl. almindelig kjove), hvidvinget måge, kaspisk måge, middelhavssølvmåge, gråmåge og hvidvinget terne medtages som hovedregel kun observationer med køns-, alders- og/eller dragtangivelse, da disse med rimelighed må kunne forventes noteret, før en sikker bestemmelse har kunnet finde sted.

Årsrapportens forfattere

Forfattere og bearbejdere af artsgennemgangene er, i alfabetisk rækkefølge: Esben Sloth Andersen (spætter), Sten Asbirk (tejst), Ulf M. Berthelsen (dværgerterne), Lasse Braae (stormfugle), Thorkil Brandt (sædgæs, svaner), Thomas Bregnballe (terner), Ursula Burmann (hedelærke, sangere, fluesnappere), Jørgen S. Christensen (nogle gæs, høns, nogle vadefugle, kjover, gulirisk), Peter S. Christensen (ænder), René Christensen (måger, terner, alkefugle), Hans Christophersen (kongeørn, nogle vadefugle), Erik Groth-Andersen (svaleklire), John Hansen (nogle rovfugle, mejser), Tina Høeg Hansen (skrigfugle, pirol), Ulla Munch Hansen (nogle rovfugle, nogle mejser, stortornskade), Inger F. Jensen (lille præstekrave, hortulan), Ole Jensen (natravn, lærker, pibere, svaler, vipstjerter, kragefugle,

rosenstær, kvækerfinke, korsnæb og karmindompap), Tommy Kaae (nogle ryler), Peter Lange (nogle gæs, skestork, rørdrum, hønsfugle), Arne Bo Larsen (drosler), Mette Lauritzen (sort stork, hvide hejrer), Leif Novrup (fiskeørn, vendehal), Søren Peter Pinnerup (lappedykkere), Palle A. F. Rasmussen (lommer), Hans Skov (hvid stork), Egon Østergaard (pomeransfugl).

Materiale

Rapportgruppen har udarbejdet Årsrapporter siden 1970. Fra og med 1978 er rapporterne udarbejdet efter stort set samme retningslinjer og hovedsageligt baseret på samme kilder som nærværende rapport. Grundlaget for rapporten er data i DOFbasen suppleret med informationer fra DOFs lokalrapporter samt fuglestationsvirksomheden og de rutinemæssige trækobservationer ved en række træksteder.

Ved udarbejdelsen af artsoversigterne drager Årsrapportens skribenter stor gavn af og sætter stor pris på de lokale bearbejdninger af det store materiale i DOFbasen, som foretages af de lokale rapportgrupper, og publiceres i lokalrapporterne. Det er et savn for Årsrapporten, at denne lokale bearbejdning desværre kun foregår i et mindretal af landets rapportregioner, og herfra skal der lyde en opfordring til de faunistisk interesserede feltornitologer ud i regionerne om at melde sig til dette arbejde. Det er både lærerigt og gavnligt at deltage i den proces, som det er, at skabe et overblik over fuglenes forekomst, på baggrund af de mange indtastede observationer i DOFbasen. Redaktionen vil opfordre til, at publikationen af lokalrapporterne forgår på internettet, således at teksterne bliver tilgængelige for offentligheden så hurtigt som muligt.

Der er ved redaktionens slutning i september 2014 kun udgivet to lokalrapporter for 2013: *Nordjyllands Fugle 2013* og *Rørvig Fuglestation 2013*. Redaktionen har haft adgang til manus til *Fugle i Østjylland 2013*.

Det skal her præciseres, at det ikke er muligt for Årsrapportens medarbejdere at gennemgå de mange hjemmesider på internettet, hvor der offentliggøres aktuelle observationer. Oplysninger herfra er for det meste kun medtaget i det omfang, de lokale rapportgrupper har indsamlet dem, eller hvor observatøren også har indsendt sine iagttagelser direkte til den lokale rapportgruppe eller har brugt DOFbasen. Det er overladt til Årsrapportens skribenter selv at afgøre, om de vil eftersøge observationer af deres arter på andre hjemmesider end www.dofbasen.dk.

Fuglestationsvirksomhed og rutinemæssige trækobservationer på en række lokaliteter har bidraget med et stort materiale, i de fleste tilfælde via DOFbasen. Der henvises til afsnittet om årets fuglestationsvirksomhed i *Fugleåret 2013*.

Tak

Tak til Tim Andersen, Preben Berg, Lasse Braae, Bent Jacobsen, Knud Pedersen, Morten Rasmussen, Jacob Sterup, Steen Søgaard og Michael Trasborg for hjælp med sammenstilling af data for udvalgte lokaliteter

og arter. Tak til Hans Christophersen, Inger F. Jensen, Jørgen Staarup Christensen og Rene Christensen for hjælp med korrekturlæsning. Jørgen Staarup Christensen takkes endvidere for det store arbejde med at opdatere tabellerne med statistisk for udvalgte arter. Den største tak skal lyde til de mange, der har indsendt deres oplysninger via www.dofbasen.dk, til medarbejderne i de lokale rapportgrupper samt til observatørerne på fuglestationer o.lign. Uden dem var denne rapport ikke blevet til.

Forkortelser anvendt i Årsrapporten

ad. adult, voksendragt.
 imm. immatur, dragt mellem juv. og ad.
 juv. juvenil, den første fulde fjerdragt.
 pull. pullus, dunungedragt.
 2K aldersangivelse i kalenderår (fuglen "fylder år" ved årsskiftet).
 3K+ Fuglen er mindst i sit 3. kalenderår.
 pri. Primo, de første 10 dage i måneden.
 med. Medio, den 11.-20. dag i måneden.
 ult. Ultimo, fra den 21. og måneden ud.
 NNØ Trækretning, verdenshjørne (også S, Ø, SV osv.).
 SU Dansk Ornitologisk Forenings Sjældenhedsudvalg.
 DKU DOFbasens KvalitetsUdvalg.
 sdr. sommerdragt.
 odr. overgangsdragt.
 vdr. vinterdragt.
 R rastende

NA antal ikke opgjort (i statistikboks)
 RI ringmærket (fuglen er fanget til ringmærkning).
 fou. fouragerende.
 sy. syngende.
 T trækkende.
 TF trækforsøg.

Regionsinddeling anvendt i denne rapport

Skovskade, Egsmark, Ebeltoft, 20. juli 2013. Foto: Bent Nielsen

Artsgennemgang

Islom *Gavia immer*

Årstotal	Hyppighed Gns. årlig forekomst per 10-års periode						Sidste 10-års gns.	Tre største år			Artstotal fra 1970-2013
	Før 1970	1970-79	1980-89	1990-99	2000-09	2010-13		2009	2003	2012	
66	NA	3	13	34	55	63	60	93	74	68	1284

Årets i alt 66 fugle var fordelt med 39 i første halvår og 27 i andet halvår, hvilket er på helt samme niveau som i 2012 (68 fugle). Der var ingen vinterfund i første halvår, og årets første ses først medio april: 15/4 1 ad. i sdr. N Blåvands Huk (SVJ) og 20/4 1 2K N Kronborg (NJS). Den 21/4 blev der i forbindelse med systematisk eftersøgning af storlommer i farvandet mellem Læsø og Anholt fra skib set hele 8 fugle (3 ad. i sdr. + 4 3K+ i odr. + 1 2K) og i samme område desuden fra skib 1 2K 28/4. Fra april desuden 21/4 1 2K+ i vdr. S og 25/4 1 2K+ R Bækbygård Strand (VJ) – eventuelt samme, 27/4 1 ad. i sdr. R Tranestederne (NJ) samt ved Skagen (NJ) 22/4 1 ad. i sdr. Ø og 28/4 2 ad. i sdr. NV. Ved Skagen (NJ) yderligere i alt 13 ad. i sdr. NV og 2 2K Ø i maj samt 1/6 1 ad. i sdr. NV, men ingen dage med over to trækkende. De øvrige få forårsfund var følgende, hvor især de to fund fra juni skal bemærkes: 3/5 1 ad. i sdr. N Nordmandshage (NJ), 18/5 1 ad. i sdr. NØ Drags-

mur (ØJ), 19/5 1 ad. i sdr. N Syrodde, Læsø (NJ), 9/6 1 ad. i sdr. SØ Højerup, Stevns (KBH) og 30/6 1 ad. i sdr. N Vest Stadil Fjord (VJ).

I andet halvår blev den første set primo oktober: 9/10 1 ad. i sdr. R Skagen (NJ). Størstedelen af fuglene i andet halvår blev desuden helt typisk registreret i oktober (13) og november (12) og i øvrigt var der kun to fund fra december. Fordelingen var også ret typisk med flest fund ved vestkysten mellem Skagen (NJ) og Fanø (SVJ), hvor der i alt registreredes 21 fugle; heraf 8 ved Skagen (NJ) 9/10-17/11. Fra de indre farvande var der kun følgende: 24/10 1 1K+ i vdr. N Kikhavn (NJS), 25/10 1 2K+ i vdr. SV Gedser Odde (ST), 3/11 1 1K+ R Gilbjerg Hoved (NJS), 5/11 1 ad. i sdr. SV Børstrup Strand (NJS), 13/11 1 1K+ R Fornæs (ØJ) og 6/12 1 1K+ i vdr. V Børstrup Strand (NJS). Samlet var aldersfordeling i andet halvår 10 ad. i sdr./odr., 2 3K+, 1 2K, 2 2K+ og 12 1K+.

(Palle A. F. Rasmussen)

Regional fordeling af islom 2013

	NJ	VJ	SVJ	ØJ	SØJ	SJ	F	VSJ	KBH	NSJ	ST	B	Total
2013	49	5	3	2	0	0	0	0	1	5	1	0	66

Hvidnæbbet lom, Kattegat, 21. april 2013. Foto: Jørgen Kabel

Hvidnæbbet lom *Gavia adamsii*

Årstotal	Hyppighed Gns. årlig forekomst per 10-års periode						Sidste 10-års gns.	Tre største år			Artstotal
	2013	Før 1970 samlet	1970-79	1980-89	1990-99	2000-09		2010-13	2009	2006	
29	21	4	10	17	21	26	23	55	37	35	605

Der blev i 2013 i alt registreret 29 fugle fordelt med 13 i første halvår og 16 i andet halvår. Årets første var 5/1 1 2K R Asserbo Strand (NSJ). Derudover blev der ikke i første halvår registreret fugle uden for Nordjylland. Her sås ved Skagen 28/4 1 ad. i sdr. Ø, 7/5 1 ad. i sdr. + 1 2K Ø, 8/5 2 ad. i sdr. Ø og 28/5 1 ad. i sdr. Ø samt ved Hirtshals 7/5 1 ad. i sdr. NØ. Desuden sås 21/4 5 fugle (4 ad. i odr. og 1 3K+ i odr.) i farvandet mellem Læsø og Anholt i forbindelse med systematisk eftersøgning efter storlommer fra skib. Bemærk at denne forekomst i regionsfordeling er opført under NJ, hvor en tilsvarende forekomst i 2012 blev opført under ØJ.

I andet halvår var der to fund allerede i august, hvor især førstnævnte er bemærkelsesværdig: 18/8 1 ad. i sdr. SV Sneum Engsø (SVJ) og 21-22/8 1 2K R Ålebæk Strand (ST). Efterårets øvrige fugle er fordelt med september 1, oktober 10 og november 3, og alle fund nævnes. Skagen (NJ): 28/9 1 ad. i sdr. Ø, 19/10 1 2K R, 22/10 1 ad. i sdr. + 1 2K Ø, 23/10 1 ad. i sdr. Ø og 25/10 1 ad. i sdr. Ø. Hirtshals (NJ): 12/10 1 2K Ø. Roshage (NJ): 12/10 1 ad. i sdr. Ø. Ørhage (NJ): 5/11 1 2K+ i vdr. S. Thorsminde Havn (VJ): 30/10 1 1K+ S. Bækbygård Strand (VJ): 1/11 1 1K+ S. Trelde Næs (SØJ): 12/10 1 2K+ NØ. Gedser Odde (ST): 15/10 1 1K T og 22/11 1 1K T.

(Palle A. F. Rasmussen)

Regional fordeling af hvidnæbbet lom 2013

	NJ	VJ	SVJ	ØJ	SØJ	SJ	F	VSJ	KBH	NSJ	ST	B	Total
2013	21	2	1	0	1	0	0	0	0	1	3	0	29

Nordisk lappedykker *Podiceps auritus*

Årstotal	Hyppighed Gns. årlig forekomst per 10-års periode						Sidste 10-års gns.	Tre største år			Artstotal fra 1970-2013
	2013	Før 1970	1970-79	1980-89	1990-99	2000-09		2010-13	2013	2012	
529	NA	(64)	79	134	234	431	350	529	452	432	(6634)

Kommentar: Der mangler årstotal fra 1972 og 1975-76.

Efter at de mest åbenlyse gengangere er siet fra, blev rapporteringerne fra 2013 reduceret fra 1127 fugle til mindst 529 fugle på 126 lokaliteter, hvilket er 80 flere end i 2012, men på stort set samme antal lokaliteter. Fordelingen på individer var 166 i første halvår på 65 lokaliteter og 363 i andet halvår på 66 lokaliteter, hvilket er lidt færre i første halvår og 31% flere fugle i andet halvår end i 2012. Fuglene i første halvår blev set på knap 40% færre lokaliteter. Der blev i første halvår kun set enkelte større flokke (> 10), nemlig 25/12 og 6/3 20 Havet ud for Ålebæk Strand (ST), 1/1 16 Ulvshale Sommerhusområde (ST) og 26/2 11 Kysten ved Sandflugtsplantagen (VSJ). Kun ganske få trækobservationer blev rapporteret fra første halvår: ud over 4 enlige fugle var der 22/4 3 Ø Hyllekrog (ST). Der blev for første gang siden 2006 registreret et ynglepar,

nemlig ved Filsø (SVJ), hvor 1 par fik 2 unger. Ynglefundet er bekræftet af DOFbasens kvalitetsudvalg for ynglefugle (DKY).

De første fund i andet halvår var 6/7 1 Fællesskov, Kobbelskov, Lund Hestehave (KBH) og samme dato 1 Føns Vang (F), 8-10/8 1 Filsø, Mellemsø (SVJ), 11-12/8 1 Holtug Kridtbrud (KBH) samt 12/8 1 1K+ Aflands-hage (KBH). De største forekomster af rastende fugle i andet halvår var 2/12 59 Havet ud for Nordfelt (ST), 3/11-2/12 op til 39 Havet ud for Ålebæk Strand (ST) herefter følger 16/10 7 Fanø Vesterstrand (SVJ), 22/11 6 Selbjerg Vejle (NVJ) og 15/11 5 Feddet (ST). Af fugle, der blev set trækkende, er der syv rapporteringer af mere end to ad gangen med 7/12 13 V Børstrup Hage (NSJ) som max.

(Søren Peter Pinnerup)

Regional fordeling af nordisk lappedykker 2013

	NJ	VJ	SVJ	ØJ	SØJ	SJ	F	VSJ	KBH	NSJ	ST	B	Total
1. halvår	3	0	8	4	2	29	6	31	3	11	57	12	166
2. halvår	13	3	21	9	3	7	7	17	6	90	173	14	363

Gråstrubet lappedykker *Podiceps grisegena*

I 2013 blev der i 5192 indberetninger lagt 28679 fugle ind, hvilket er på niveau med året før, og de var fordelt på nogenlunde samme antal lokaliteter (850 mod 858 i 2012). Efter fjernelse af de mest åbenlyse gengangere, kom antallet ned på 7736 mod 7073 i 2012, hvilket er en lille stigning. Der blev indrapporteret ynglepar fra 87 lokaliteter, hvoraf der på de 31 er foretaget bearbejdnings, hvilket er lidt højere end antallet af lokaliteter med bearbejdede tal for 2012. Et forsøg på at estimere ynglebestanden på baggrund heraf gav 217-315 ynglepar. Desuden er der ud fra angivelser af ynglefugle (YF-koden) estimeret yderligere 191-385 ynglepar, idet der er forsøgt ikke at få gengangere med, hvor der både er rapporteret om ynglepar (YP) og ynglefugle (YF) på samme lokalitet; i alt 408-700 par, hvilket er en smule højere sammenlignet end i 2012. Det kan være vanskeligt at give et mere præcist tal, da mange kun har oplyst om ynglefugle (YF-koden) på en given lokalitet, og man kunne godt savne flere indrapporteringer af ynglepar. Ungeproduktionen synes at være lidt lavere i 2013 end de foregående år, i alt blev der registreret 470 unger hvilket giver 0,7-1,2 unge/par.

Lokaliteter med flest indrapporterede ynglepar toppede af en af de klassiske lokaliteter: Lidsø – Tjørnebjerg (ST) 17-22 par, efterfulgt af Lille Vildmose (NJ) 15-23 par. Herefter følger: Skenkel Sø (KBH/NSJ) 18 par, Saksfjed

– Fugleværnsfondens område (ST) 12-13 par, Søen, Valdemarsslot (F) 4-12 par og Vitsø (F) 2-12 par. Der var en del lokaliteter med over 40 registrerede ynglefugle (YF-koden): Halkær Sø og Ådal (NJ) 54, Lille Vildmose (NJ) 52, Omø Mose (VSJ) 40, Firtalsstrand & Mellemstykket (F) 40. Fra Vestamager (KBH) blev der rapporteret flere ynglepar end de foregående år: 6 Hejresøen, 3-4 Nihøj Sø, 3-4 Svenskeholm Syd samt 2 Klydesøreservatet.

Der var pæne (vinter)bestande af rastende fugle på flere lokaliteter, således 9/12 57 Havet ud for Ålebæk Strand (ST), 20/11 51 Eskebjerg Vesterlyng (VSJ), 22/12 44 Nordfelt Fredskov og Østermark Lukke (ST) og 5/1 30 Havet ud for Ulvhale Sommerhusområde (ST). Desuden havde yderligere 8 andre lokaliteter vinterforekomster på 25 fugle eller mere (alle i VSJ eller ST).

Der blev set en del fugle på træk så de bedste træklokaliteter skal kort omtales. Forårstræk: alle trækobservationer på mere end 5 fugle var fra Hyllekrog (ST); mellem 5/4 og 28/4 i alt 592 Ø, med max. 17/4 153 Ø. Nogle store dage fra efterårstrækket: 7/12 98 V havet nord for Flyvesandet(F), 7/12 79 V Fyns Hoved (F), 12/11 47 SV Gedser Odde (ST) samt 7/12 28 SV Kikhavn (NSJ). Af andre gode træklokaliteter – med mellem 10 og 25 trækkende, kan nævnes Fornæs (ØJ), Korshage (VSJ) og Børstrup Hage (NSJ).

(Søren Peter Pinnerup)

Regional fordeling af ynglepar af gråstrubet lappedykker 2013

	NJ	VJ	SVJ	ØJ	SØJ	SJ	F	VSJ	KBH	NSJ	ST	B	Total
YP + YF 2013	93-156	2	8-22	32-48	6-13	13-21	38-89	30-66	75-123	19-28	92-132	1-2	408-700

Gråstrubet lappedykker, Vestamager, 6. juni 2013. Foto: John Larsen

Sorthalset lappedykker *Podiceps nigricollis*

Årstotal	Hyppighed Gns. årlig forekomst per 10-års periode						Sidste 10-års gns.	Tre største år			Artstotal fra 1970-2013
	2013	Før 1970	1970-79	1980-89	1990-99	2000-09		2010-13	2003	1983	
219	NA	NA	(217)	268	268	196	236	321	311	300	-

Kommentar: Tabel omhandler antal ynglepar. Disse er først opgjort i Årsrapporterne fra 1980 og frem, dog mangler årstotal fra 1984-86. Ynglepar er oftest angivet i interval, hvor max.tal er anvendt i tabellen.

Der blev i 2013 foretaget 1153 indrapporteringer af mindst 1500 fugle fordelt på 150 lokaliteter, hvilket antalsmæssigt er lidt færre end i 2012, men på lidt flere lokaliteter. Der blev rapporteret 75-84 ynglepar (YP) fra 7 lokaliteter, og der er foretaget bearbejdning af antal ynglepar på yderligere en lokalitet med i alt 1-2 ynglepar, så det sammenlagt bliver 76-86 ynglepar. Vurdering af de 125 indrapporterede ynglefugle (YF) herudover giver yderligere ca. 60 par fra syv lokaliteter. Der blev ikke rapporteret om par med unger uden YF-koden. Hvis man ser på det maksimale antal fugle set i yngletiden (her sat til perioden 15/5-15/7), blev der indrapporteret 146 fugle – svarende til max. 73 par – som ikke er indeholdt i ovennævnte. En forsigtig vurdering giver således en samlet ynglebestand på 209-219 par, hvilket er på niveau med 2012, men på en del færre lokaliteter end i 2012. Der blev kun indrapporteret unger fra få lokaliteter, hvoraf disse skal fremhæves: Kongens Kær (SØJ) 25, Filsø (SVJ) 19-35, Kogleaks (NVJ) 18 og Ølundgårds Indæmning (F) 7, mens der heller ikke i 2013 blev rapporteret om unger fra Mossø (ØJ).

Den første fugl indfannt sig medio februar, 13/2 1 Lillebælt udfor Tontoft Nakke og Tranesand (SJ) og først godt en måned senere endnu én, 21/3 3 Lille-

bælt Mommark, Sydals kyst (SJ). Primo april optrådte arten flere steder: 3/4 1 Vest Stadil Fjord (VJ), 4/4 2 Egå Engsø (ØJ) og 1 Sundet – Fåborg (F) og 6/4 1 Lille Vildmose (NJ), 2 Brabrand Sø (ØJ) og 2 Skjern Enge. Det største antal set i første halvår var 21/5 177 Kongens Kær (SØJ) – alle indrapporteringer af mere end 70 fugle er fra denne lokalitet; desuden 16/5 62 Kogleaks (NVJ) og 60 Vilsted Sø (NJ), 20/6 45 Kærup Holme (NVJ), 15/6 30 Vitsø (F) og 19/6 30 Filsø

Ynglelokaliteter for sorthalset lappedykker 2013

Lokalitet	Region	min.YP	max.YP	max. YF	Unger
Botofte / Botofte Skovmose	F	1	2	5	
Firtalsstrand og Mellemstykke	F			7	
Føns Vang	F			48	
Sundet – Faaborg	F			12	
Søen, Valdemar Slot	F	2	2	16*	x
Vitsø	F			54	
Ølundgårds Indæmning	F	5	5	10	
Bygholm Nordlige Rørskov	NJ			11*	
Bygholm Vejle	NJ			20	
Han Vejle	NJ			4*	
Kogleaks	NJ			50*	
Kærup Holme	NJ			45*	x
Lille Vildmose (samlet)	NJ			2*	
Sønder mose, Viborg	NJ			4*	
Østerådalen Nord	NJ	4	6	10*	
Gurre Sø	NSJ			9*	
Slivsø, Hoptrup	SJ			3	
Lidsø - Tjørnebjerg	ST	1	2		
Filsø	SVJ	8	10	43*	x
Kongens Kær	SØJ	53	56	177*	x
Egå Engsø	ØJ			2	
Skanderborg Lillesø	ØJ	2	3	5*	
Total		76	86	537	
Antal lokaliteter		22			4

Tabellen er udarbejdet efter nogenlunde de samme principper som i Fugleåret 2007-2012. Dvs. at en lokalitet medtages, når der er gentagne indrapporteringer (mere end to) i yngletiden (her er sat til 15/5 – 15/7), eller der er indrapporteret ynglefugle og/eller unger. Min. YP og max. YP angiver antal ynglepar indrapporteret i DOFbasen. Unger angiver, om der foreligger observationer af pull eller juv./1K-fugle i tiden 15/5 – 15/7. Max. YF angiver det maksimale antal fugle på lokaliteten i yngletiden. * angiver at fuglene er indrapporteret i DOFbasen med adfærdskoden YF. Kursiv angiver, at tallet stammer fra en bearbejdning.

Sorthalset lappedykker, Kongens Kær, 7. maj 2013. Foto: Erik Biering

Langodde (SVJ). Ud over Filsø er der tale om nogle af de sædvanlige lokaliteter med store forårstal. Efter indvielsen i oktober 2012 er Filsø blevet en god lokalitet for sorthalset lappedykker med op til 8 ynglepar. Efter yngletiden (15/5-15/7) blev der set større sommerflokke flere steder, hvor de største tal var 25/7 128 R Borre (Horsens Fjord) (ØJ), 18/7 88 Filsø, Mellemsø (SVJ), 22/7 73 Vorsø, fjorden syd og øst for (ØJ), 27/7 33

Vitsø (F) og 17/7 30 Føns Vang (F). Ud over de nævnte er der rapporteret om sommerflokke på mere end 10 fugle fra syv andre lokaliteter.

Årets sidste fugle blev 11/12 1 Lillebælt Tontoft Nakke og Tranesand (SJ) og 2 Lillebælt Nordals NV (SJ), og både disse og årets første fund kan vel godt betegnes som egentlige vinterfund.

(Søren Peter Pinnerup)

Mallemuk *Fulmarus glacialis*

Årstotal	Hyppighed Gns. årlig forekomst per 10-års periode						Sidste 10-års gns.	Tre største år			Artstotal
	Før 1970	1970-79	1980-89	1990-99	2000-09	2010-13		1997	2007	1991	
23.805	NA	(4305)	15.885	(24.013)	(28.255)	21.262	25.458	71.532	65.213	40.846	-

Kommentar: Der mangler årstotal fra 1975-76 og 1999-2003. Artstotal overstiger 100.000 fugle og sammenfattes derfor ikke.

De faste forekomster i NJ (Skagerak) var på middelniveau, mens forekomsterne i resten af landet skræbede bunden ligesom hos de øvrige havfugle. Materialet i DOFbasen udgøres af 410 registreringer (929 i 2012), der dækker ca. 23.805 fugle (41.430 i 2012), dvs. 58 fugle pr. registrering (45 i 2012). Den nordjyske dominans ligger i år på hele 98,5 %, så der er vel nærmest tale om sammenligning af superliga og lokal serie.

Fordelingen på måneder fremgår af tabellen for henholdsvis NJ, Vestkysten (VJ + SVJ) og (sydlige) Kattegat (øvrige regioner). Endvidere er antal af observa-

tioner angivet (sum af antal dage med fugle for alle lokaliteter i regionen).

De største januartal blev 2/1 og 31/1 4 Grenen (NJ) samt 4/1 2 Helsingør Lystbådehavn (NSJ) og 5/1 2 Smidstrup Strand (NSJ). I februar kun disse: 4/2 og 5/2 1 Hanstholm Havn samt 28/2 2 Grenen.

Årets første tocifrede tal kom i marts 3/3 20 Grenen (NJ). I april begyndte de regelmæssige forekomster her med følgende månedsmaksimum: 30/4 100, 5/5 300, 4/6 400, 28/7 10, 20/8 1011, 3/9 813, 24/10 230, 30/11 40 og 6/12 1610.

Mallemuk, Hanstholm, 4. februar 2013. Foto: John Kyed

Det øvrige Nordjylland gav også en del fine noteringer, f.eks. 3/6 446 Syrodde, 20/6 300 Roshage, 26/7 165 Hirtshals og årets topnoteringer 3/8 5000 Hirtshals Havn samt 6/12 7520 Roshage.

Ved Vestkysten blev de største tal 2/6 11 Lyngvig (VJ), 23/9 17 Rindby Strand (SVJ), 29/10 10 Vejers Strand (SVJ) og 30/10 16 Blåvandshuk (SVJ). Bemærk slet ingen fugle her i november og december.

I Kattegat registreredes disse større dage: 2/9 20 Børstrup Hage (NSJ), 17/11 31 Børstrup Hage og 17 Korshage (VSJ) samt 7/12 13 Børstrup Hage. Denne dag gav også Fyns enlige fugl ved Flyvesandet.

Året blev stedt til hvile med 31/12 1 død Assistent Kirkegård Skagen (NJ) – 1 km fra havet.

(Lasse Braae)

Regional fordeling af mallekuk 2013

	NJ	VJ	SVJ	ØJ	SØJ	SJ	F	VSJ	KBH	NSJ	ST	B	Total
Fugle	23466	37	60	12	13	0	1	32	0	184	0	0	23805

Månedsfordeling af mallekuk 2013

	Jan	Feb	Mar	Apr	Maj	Jun	Jul	Aug	Sep	Okt	Nov	Dec	Total
Nordjylland	10	4	22	277	974	2408	321	7214	1424	514	108	10190	23466
Vestkysten	1	0	0	1	11	17	0	1	25	41	0	0	97
Kattegat	7	0	0	2	0	1	2	4	30	12	92	92	242
Observationer	9	3	2	20	44	35	9	29	18	27	29	48	273

Sodfarvet skråpe *Puffinus griseus*

Årstotal	Hyppighed Gns. årlig forekomst per 10-års periode						Sidste 10-års gns.	Tre største år			Artstotal	
	Før 1970 samlet	1970-79	1980-89	1990-99	2000-09	2010-13		1984	2002	2007		
2013	81	17	(75)	170	168	184	156	184	446	403	384	(6374)

Kommentar: Der mangler årstotal fra 1972 og 1975-76.

Antallet af fugle er en halvering i forhold til sidste år. De 98 registreringer i DOFbasen vurderes til maksimalt 81 fugle fra 24 lokaliteter.

De første fugle var 12/8 1 Blåvandshuk (SVJ), 13/8 1 Roshage (NJ), 14/8 1 Ørhage (NJ) og 1 Flyvesandet (F) samt 31/8 1 Trans (VJ), hvilket udgjorde årets agustration på 5 fugle.

I september registreredes blot 12 fugle på 9 dage. 3/9 1 Fornæs (ØJ) var årets første fra denne region og 15/9 3 Lyngvig (VJ) blev månedens største tal.

Oktober var noget bedre med 38 fugle på 12 dage, dog også langt under vanlig standard. De første sjællandske fugle blev 18/10 1 Børstrup Hage (NSJ) og 2 Korshage (VSJ). Eneste lokaliteter med mere end to fugle på en dag: 7/10 3 Lyngvig, 25/10 6 Grenen og 29/10 3 Vejers Strand (SVJ).

Afslutning af året blev noget bedre med 12 fugle i november og 14 i december, der dermed blev – noget usædvanligt – årets næstbedste måned og med 6/12 1 Trelde Næs (SØJ) kom alle rapportområder på nær SJ, KBH, ST og B med i skemaet. På årets sidste observationsdag 7/12 noteredes 3 fugle Rågeleje Strand (NSJ).

Mulige gengangere fra lokalitet til lokalitet kan være yderst vanskelig at spore, der er dog nogle kandidater:

17/11 07:50 Asserbo Strand (NSJ) og 08:05 Kikhavn (NSJ) – 8,5 km på 15 min = 34 km/t, 08:50 Asserbo Strand og 09:09 Kikhavn – 8,5 km på 19 min = 27 km/t

07/12 08:26 Børstrup Hage og 09:29 Kikhavn – 30,2 km på 63 min = 29 km/t, 12:32 Rågeleje Strand og 13:17 Korshage – 27,6 km på 45 min = 37 km/t

For yderligere info se artikel på DOF Vestsjællands hjemmeside: www.dof-vestsjaelland.dk

(Lasse Braae)

Regional fordeling af sodfarvet skråpe 2013

	NJ	VJ	SVJ	ØJ	SØJ	SJ	F	VSJ	KBH	NSJ	ST	B	Total
Fugle	17	17	14	3	1	0	2	4	0	23	0	0	81
Lokaliteter	5	5	5	1	1	0	1	1	0	5	0	0	24

Almindelig skråpe *Puffinus puffinus*

Årstotal	Hyppighed Gns. årlig forekomst per 10-års periode						Sidste 10-års gns.	Tre største år			Artstotal fra 1970-2013
	Før 1970	1970-79	1980-89	1990-99	2000-09	2010-13		1989	1998	2009	
2013	NA	6	40	48	55	27	47	99	94	83	1590

Der blev set samme antal fugle som sidste år, i år med udpræget nordjysk dominans – 13 ud af 18 fugle var fra NJ ligesom alle sommerfund. Det er bemærkelsesværdigt med fund ved Gedser, når der ikke blev registreret en eneste fugl i Kattegat.

Alle fund nævnes. Grenen (NJ): 5/6 2 NV, 26/6 2 T og 18/9 1 V, Roshage (NJ): 30/6 1 V, 14/7 3 V, 19/7 2 V og 13/8 1 V samt 13/7 1 N Ørhage (NJ).

De øvrige fund var 30/6 1 N Bækbygård Strand (VJ), 13/7 1 T Gedser Odde (ST), 1/9 1 N Bjerregård Strand (VJ), 17/9 1 NV Fanø Vesterstrand (SVJ) og 17/10 1 S Bækbygård Strand.

Artens forekomst bekræfter dermed det yderst magre stormfugleefterår.

Desuden tre fugle af typen balear/almindelig skråpe: 19/7 1 Roshage og samt 5/8 1 og 15/8 1 Grenen (alle NJ).
(Lasse Braae)

Lille stormsvale *Hydrobates pelagicus*

Årstotal	Hyppighed Gns. årlig forekomst per 10-års periode						Sidste 10-års gns.	Tre største år			Artstotal fra 1970-2013
	Før 1970	1970-79	1980-89	1990-99	2000-09	2010-13		1990	1988	1985	
2013	NA	(10)	13	11	5	6	6	50	36	32	(384)

Kommentar: Der mangler årstotal fra 1972 og 1975-76.

Der var blot to fund i 2013: 28/10 kl. 12:45 1 N Blåvandshuk (SVJ) og kl. 16:27 1 N Vejers Strand (SVJ). Artens fåtallighed taget i betragtning, kan det ikke udelukkes, at det er samme fugl.

Desuden tre ubestemte stormsvale, der alle blev mistænkt for at tilhøre denne art: 16/9 1 N Bjerregård Strand (VJ), 29/10 1 S Henne Strand (VJ) og 1/11 1 S Agger Tange (NJ).

(Lasse Braae)

Stor stormsvale *Oceanodroma leucorhoa*

Årstotal	Hyppighed Gns. årlig forekomst per 10-års periode						Sidste 10-års gns.	Tre største år			Artstotal fra 1970-2013
	Før 1970	1970-79	1980-89	1990-99	2000-09	2010-13		1990	1988	1985	
2013	NA	(16)	99	115	143	93	157	902	624	313	(4046)

Kommentar: Der mangler årstotal fra 1972 og 1975-76.

For denne art kan man virkelig tale om "lavkonjunktur". Yderst beskedne fire fugle: 27/10 1 Grenen (NJ), 28/10 1 Hønen, Sønderho (SVJ), 29/10 1 Henne

Strand (SVJ) samt lidt overraskende 7/12 1 Helsingør Lystbådehavn (NSJ) – lå underdrejet i 10 minutter og forsøgte at trække ud.

(Lasse Braae)

Sule *Morus bassanus*

Tendensen fra de senere år fortsætter. Antallet af suler buldrer derudad, og datagrundlaget i DOF-basen udgøres i 2013 af 4268 poster, hvilket faktisk er en nedgang i forhold til sidste års 4537 poster, men antallet af fugle er mere end fordoblet med 173.348 i 2014 sammenlignet med 70.861 sidste år. Udviklingen er især bemærkelsesværdig, når man tager den generelt ringe forekomst af havfugle i betragtning. Mængden af gengangere i materialet er givetvis stort, og hvor meget der skal skæres fra for et ramme det 'reelle' antal er umuligt at sige – se bemærkninger i *Fugleåret 2012*.

Tabellen viser, at sulen nu om dage ses hele året. Forårstrækket indledes i marts, kulminerer i april, men der er stadig mange fugle i maj, og det bemærkes især i NJ. Der er sommerforekomster hele vejen ned langs Vestkysten. Efterårsbevægelser starter i august med en yderst markant kulmination i oktober. Den geografiske fordeling er stort set som i sommermånederne. Herefter nedgang indtil næste forår. Der registreres betydeligt flere fugle i det sydlige Kattegat i denne periode. Forekomsten tynder ud i løbet af vinteren, og februar blev måneden med færrest sulere. De meget få forekomster fra SJ kan måske undre,

mens registreringerne i de indre sydlige farvande formodentligt skyldes ganske få individer, der ligger og tøffer rundt.

Månedsmaximum fra udvalgte regioner:

Nordjylland: 2/1 55 R og 1/2 26 N begge Grenen, 24/3 628 NØ Højen, 27/4 1750 R Nordstrand, 5/5 1500 R Højen, 29/6 315 R Grenen, 19/7 360 V Roshage samt 21/8 320 R, 2/9 500 NV og 12/10 5250 R – alle Grenen, 1/11 281 R Ørhage og 6/12 332 V Roshage.

Vestkysten: Januar en flere steder, 8/2 2 N Thorsminde (VJ) og 19/2 2 N Hovvig, Holmsland (VJ), 31/3 200 N og 5/4 289 R begge Bækbygård Strand (VJ), 22/5 75 N Nørre Lyngvig (VJ), 2/6 228 N Lyngvig (VJ), 27/7 917 N Bovbjerg (VJ), 31/8 531 T Harboøre Tange (VJ), 1/9 527 N Trans (VJ), 8/10 2692 S Lyngvig Fyr (VJ) og 3/11 54 S Fjaltring (VJ). Bemærk ingen i december.

Det sydlige Kattegat: 4/1 67 V og 5/2 4 begge Helsingør lystbådehavn (NSJ), 17/3 7 T Fornæs (ØJ), 27/4 142 V og 1/5 371 NV begge Gjerrild Nordstrand (ØJ), 30/6 16 T/R Korshage (VSJ), 2/7 13 S Overgårds Dige (ØJ), august flere dage med 3 ØJ, 2/9 259 V Børstrup Hage (NSJ), 27/10 520 S Fornæs samt 17/11 326 V og 7/12 194 V begge Børstrup Hage.

Desuden skal fra det nordlige Kattegat nævnes 20/4 1450 N Aså Havn og 14/10 817 N Nordmandshage (begge NJ).

De eneste forekomster fra de sydlige indre farvande med mere end en fugl var: 10/1 2 T og 6/2 2 V begge Gedser Odde (ST), 28/10 31 S og 4/12 3 begge Isefjorden (VSJ) – hvor langt de kommer ind i fjorden, inden de vender vides ikke, men de er set syd for Kyndbyværket, 18/11 4 og 1/12 4 begge Røsnæspidsen (VSJ), 2/12 2 og 7/12 2 begge Klampenborg (KBH), 7/12 5 Nordhavstippen (KBH) og 27/12 2 Mosede Havn (KBH).

(Lasse Braae)

Regional- og månedsfordeling af sule 2013													
2013	Jan	Feb	Mar	Apr	Maj	Jun	Jul	Aug	Sep	Okt	Nov	Dec	Total
NJ	229	107	3622	21994	18967	1681	2198	4303	4513	52233	3326	696	113869
VJ	3	8	306	1478	228	568	2707	2260	2452	15600	131	0	25741
SVJ	2	5	39	915	265	233	1003	885	1845	10005	16	0	15213
ØJ	21	3	9	616	886	16	23	12	489	2692	889	282	5938
SØJ	3	0	3	1	18	0	1	0	36	650	50	31	793
SJ	0	0	0	11	4	5	0	1	0	0	0	0	21
F	0	2	0	7	14	0	0	1	12	18	26	6	86
VSJ	7	0	0	48	410	16	5	2	47	1173	802	80	2590
KBH	2	0	0	0	0	0	0	2	2	0	1	12	19
NSJ	194	6	7	251	318	10	12	4	457	2890	3235	1616	9000
ST	2	2	0	0	0	0	1	2	0	0	4	0	11
B	0	1	2	0	8	0	4	5	28	19	0	0	67
DK	463	134	3988	25321	21118	2529	5954	7477	9881	85280	8480	2723	173348

Rørdrum, Grenen, 30. maj 2013. Foto: Knud Pedersen

Rørdrum *Botaurus stellaris*

De fleste regioner noterede et fald i antallet af paukende rørdrummer i 2013, formentlig en følge af en lang vinter.

Den første paukende fugl blev hørt 28/2 Tømmerby Fjord (NJ). Vejlerne (NJ) havde vanen tro den største bestand, med i alt 72 territoriehævdende rørdrummer (56 i den østlige del og 16 i den vestlige del), hvilket er

et fald fra 91 i 2012. Lokaliteten med næstflest var Lille Vildmose (NJ), hvor der ved en række natlyt blev hørt mellem 11 og 18 paukende pr. nat. Ingen andre enkeltlokaliteter havde mere end fire fugle. Seneste paukende fugl er fra 4/7 (flere lokaliteter).

Der var en del angivelser af sete fugle i januar-februar, men forholdsvis få fund sidst på året.

(Peter Lange)

Regional fordeling af rørdrum 2013

	NJ	VJ	SVJ	ØJ	SØJ	SJ	F	VSJ	KBH	NSJ	ST	B	Total
Antal fugle	135	31	36	17	7	29	29	25	32	12	32	5	390
Paukende	106	26	24	4	0	14	4	9	17	3	20	1	228
Antal lokaliteter med pauk.	17*	18	13	3	0	9	3	8	13	2	16	1	86

*= Vejlerne er her regnet som to lok. og Lille Vildmose som en lok.

Silkehejre *Egretta garzetta*

Årstotal	Hyppighed Gns. årlig forekomst per 10-års periode						Sidste 10-års gns.	Tre største år			Artstotal
	Før 1970 samlet	1970-79	1980-89	1990-99	2000-09	2010-13		2002	2009	2011	
2013	5	2	2	7	27	21	26	42	39	38	462

I 2013 blev der observeret cirka 22 silkehejrer i Danmark. Flest fund blev der gjort i Nordjylland (4-6 fugle) samt Storstrøm (cirka 5 fugle).

Årets første fund var et vinterfund. 3/1 rastede en fugl ved Mandø Låningsvej (SVJ). Næste fund af arten blev gjort den 29/3 ved Dragstrup Vig (NJ), og i perioden 20/4-22/4 blev der gjort observationer af op til to fugle ved Værnengene, Præstholm og Skjern Enge (VJ).

I løbet af året blev der observeret flere langtidsstationære fugle. En fugl sås i perioden 9/6-3/7 i Klydesø reservatet (KBH), en anden rastede i perioden 8/5-14/6 ved Bygholm Vejle (NJ), ligesom en fugl rastede i perioden 9/7-1/8 ved Lakolk Sydsøer på Rømø (SJ).

Sidstnævnte fund blev også et af årets seneste fund af arten. En enkelt fugl blev dog observeret rastede 7/11 ved Arreskov Sø (F).

(Mette Lauritzen)

Regional fordeling af silkehejre 2013

	NJ	VJ	SVJ	ØJ	SØJ	SJ	F	VSJ	KBH	NSJ	ST	B	Total
2013	5	2	1	0	1	1	4	1	1	1	5	0	22

Sølvhejre, Sunds Sø, 22. oktober 2013. Foto: Carsten Gørges Laursen

Sølvhejre *Ardea alba*

Årstotal	Hyppighed Gns. årlig forekomst per 10-års periode						Sidste 10-års gns.	Tre største år			Artstotal
	Før 1970 samlet	1970-79	1980-89	1990-99	2000-09	2010-13		2013	2011	2007	
2013	3	< 1	3	4	30	103	65	174	126	69	781

I 2013 blev der observeret sølvhejre i alle årets måneder og i alle rapportområder. Med over 160 observationer, fortsatte arten sin fremgang i landet.

Årets første observation blev gjort 1/1, hvor der blev observeret to rastende fugle ved Frøslev Mose (SJ). 2/1 rastede en fugl ved Mandø Gammelkog (SVJ) og 5/1 blev der observeret en overflyvende fugl ved Gedser Lystbådehavn (ST).

Årets seneste observationer blev gjort 31/12, hvor en fugl rastede ved Ramsøen (KBH). Samme dag rastede hele tre individer ved Hostrup Sø (SJ).

Meget store koncentrationer blev observeret rundt omkring i landet. Således blev der i 2013 observeret op til 16 rastende fugle i oktober ved Rømødæmningen (SJ). En flok på op til 9 fugle rastede i området ved Maribosøerne i november/december (ST) og på Bygholm Vejle (NJ) rastede op til 8 fugle i oktober.

Det er værd at bemærke, at de store koncentrationer af fugle alle er i perioden september-december.

I perioden januar-august er der flere steder i landet observeret flokke på op til 5 individer.

(Mette Lauritzen)

Regional fordeling af sølvhejre 2013

	NJ	VJ	SVJ	ØJ	SØJ	SJ	F	VSJ	KBH	NSJ	ST	B	Total
2013	20-25	6	17	8	4	31	16	10	16	12	20	9	169-174

Sort stork *Ciconia nigra*

Årstotal	Hyppighed Gns. årlig forekomst per 10-års periode						Sidste 10-års gns.	Tre største år			Artstotal fra 1970-2013
	Før 1970	1970-79	1980-89	1990-99	2000-09	2010-13		1995	2000	1996	
2013	NA	(16)	29	38	34	30	31	61	58	48	(1167)

Kommentar: Der mangler årstotal fra 1972, 1975-76.

Sort stork, Agerø, 20. juni 2013. Foto: Poul Holm Pedersen

I 2013 blev der observeret 38 sort stork i Danmark. Den første observation var den 14/4, hvor en trækende fugl blev set ved Vemmedrup (KBH). Senere på dagen og dagen efter blev en trækkende fugl observeret ved Hellebæk (NSJ). Dette har sandsynligvis drejet sig om samme fugl.

En enkelt langtidstsnær fugl bør nævnes: I perioden 18/6-29/6 rastede en 2K fugl ved Agerø (NJ).

Efterårstrækket for arten blev indledt den 15/7, hvor en trækkende fugl blev observeret ved Lejsø (VSJ).

Årets sidste observationer blev gjort den 31/8, hvor en 1K fugl sås på flere lokaliteter på Rømø (SJ) samt den 6/9, hvor en 1K rastede på Mandø (SVJ).

Der blev i 2013 observeret sort stork i næsten alle lokalafdelinger. Der var dog ingen observationer på Fyn og på Bornholm.

Mette Lauritzen

Regional fordeling af sort stork 2013

	NJ	VJ	SVJ	ØJ	SØJ	SJ	F	VSJ	KBH	NSJ	ST	B	Total
2013	10	2	3	4	1	4	0	2	1	4	7	0	38

Hvid stork *Ciconia ciconia*

Årstotal	Hyppighed Gns. årlig forekomst per 10-års periode						Sidste 10-års gns.	Tre største år			Artstotal fra 1970-2013
	Før 1970	1970-79	1980-89	1990-99	2000-09	2010-13		2013	2011	1981	
2013	NA	(216)	(261)	(153)	208	390	274	500	463	454	(7692)
2	NA	40	17	6	1	(2)	2	-	-	-	-

Kommentar: Første række angiver antal fugle og anden række antal ynglepar. For antal fugle mangler årstotal fra 1970-77, 1988-89, samt 1997-98. For antal ynglepar mangler der nøjagtige tal fra 1970-71. Tre største yngleår fra og med 1970 er: 1970: > 60 par, 1971: 58 par og 1972: 38 par.

Storkesæsonen i 2013 var i gang fra 1/1. I Gundsøllille overvintrede yngleparret på reden, og i Veksø på samme egn holdt en enlig stork til på en rede. Også i Smedager ved Tinglev i Sønderjylland overvintrede hanstorken på reden. Gundsøllille parret såvel som de øvrige enlige storke blev fodret hen over vinteren. De fire nævnte storke stammer alle fra det skånske storkeprojekt.

Den første stork, som kom ind med trækket syd fra, blev set på Bylderup Mark i Sønderjylland 21/3. Fra midt i april til maj måned kulminerede indtrækket af storke. En gennemgang af antallet af storke, registreret i DOFbasen, viste at ca. 463 storke besøgte landet. Det er noget højere end de 385 storke, der blev set i 2012. De største storkeflokke, der blev set, var 73 skånske storke, der 5/8 trak ind over Mandehoved på Stevns, og senere samme dag blev 46 af de samme storke set raste ved Søgård vest for Rødby på Lolland. Næststør-

ste flok på 25 blev set så sent som 26/9 ved Højerup på Stevns. Atter var det skånske storke på træk. I år har omkring 150 skånske storke begivet sig ud på trækket syd på. Det er 95 % af dette års ungeproduktion. Der findes nu 38 fritflyvende storkepar ud over de par, der yngler i volierer i Skåne. De kommende år vil utvivlsomt medføre bosætning af flere skånske storke i Danmark. Nok særligt på Sjælland, som ligger på trækruten fra Skåne.

Årets resultat blev 2 par storke og 0 flyvefærdige unger.

Smedager *

Par han overvintrer 28/4 vild hun 3 æg 2 unger døde Gundsøllille**

Par der overvintrer 4 æg 4 unger døde

*Hanstorken er ikke af vild proveniens

**Begge storke stammer fra det skånske storkeprojekt.

Storkeparret på reden i Købingsmark på Nordals, 21. maj 2013. Foto: Klaus Dichmann

Storkereden i Smedager ved Tinglev, 7. maj 2013. Foto: Hans Skov

Gundsøllille (NSJ). Storkeparret påbegyndte æglægningen de sidste dage i marts. Parret udrugede fire unger. Natten mellem 22-23/5 omkom alle unger af nedkøling pga. et voldsomt, koldt og langvarigt regnvejr. Vejret må have været ganske ekstremt, for normalt skal der rigtig meget til for at slå et helt kuld fire uger gamle storkeunger ihjel. Efter ungerne død forblev de gamle storke i området. De ser i skrivende stund atter ud til at ville overvinde.

Smedager i Sønderjylland havde atter et storkepar. Hannen overvintrede, mens hunstorken ankom 28/4. Hunstorken opførte sig ikke helt normalt, da den to dage efter ankomsten udeblev fra reden i tre dage. Men omsider 10/5 blev det første æg lagt. Tilsyneladende blev der lagt tre æg og to unger blev udruget. Endnu et ekstremt regnvejr ødelagde dog idyllen, da de to unger omkom pga. nedkøling 22/6. De gamle storke forblev i området efter ungerne død. Begge storke trak væk 4/9, men hannen vendte tilbage til Smedager 6/9 og ser ud til at ville overvinde som de foregående år.

Et ungt storkepar uden ringmærker dukkede op i Købingsmark ved Nordborg (SJ) 7/5. De begyndte at slæbe grene op på en silo, men grenene faldt ned. 12/5 blev en pælerede opsat ved en nærliggende ejendom, og allerede 13/5 slog storkeparret sig ned her. Storkene parrede sig og byggede på reden, men 24/5 forlod de området og er ikke siden set i Købingsmark. Måske godt nok, for området kunne på ingen måde brødføre et storkepar med unger. Nærområdet er domineret af store arealer med majsmarker og andre monokulturer. Als havde sidst fastboende storke helt tilbage i 1954. Storkeparret blev på Als til 31/5. De opholdt sig i Lysabild ved Birkepøl.

Mindst fire ynglestorke med danske ringe blev aflæst i Sydslesvig, Holsten og Nedersaksen denne sommer.

Storken i Ostfeld-Stumpen ved Hollingstedt i Sydslesvig er en 19 år gammel hunstork, som jeg har ringmærket på Ribe Rådhus i 1994. Hvis storken dukker op i 2014, så vil den være den hidtil ældste vildtlevende danske storke som ringmærkningen har dokumenteret.

2013 synes at have været et godt år for Europas storke. I f.eks. Slesvig-Holsten steg antallet af vilde storkepar fra 248 par i 2012 til 271 par. Hertil skal lægges 63 fritflyvende storkepar, der har en baggrund, der kan minde om Hvedstrup-Gundsøllille storkeparret, så det totale antal par bliver 334 par. Ungetallet blev dog noget lavt med 532 unger pga. perioder med ekstrem nedbør, der kostede en del storkeunger livet. Det var altså ikke kun i Danmark, at ekstremnedbør spillede en negativ faktor for storkene. I storkelandsbyen Bergenhusen 50 km syd for grænsen var der i 2013 19 storkepar. Også i resten af Tyskland forlyder det, at der var flere storkepar i 2013 end i 2012, så fremgangen fortsætter (Kilde: NABU AG Storchenschutz).

Hans Skov

Storkereden på pælen i Købingsmark på Nordals. Her er den sidste dag storkene viste sig på reden, 24. maj 2013. Foto: Hans Skov

Regional fordeling af hvid storke 2013

	NJ	VJ	SVJ	ØJ	SØJ	SJ	F	VSJ	KBH	NSJ	ST	B	Total
2013	70	32	12	50	26	82	22	9	145	17	111	4	580

Tallet 580 korrigeres for storke, der er set i flere regioner til 514. Dette tal reduceres igen med 10 % af hensyn til mulige gengangere, der ikke er fanget i tidligere korrektioner. Det sandsynlige antal forskellige storke der besøgte Danmark i 2013 bliver da 463. Det skal ses på baggrund af de i alt 710 storkeobservationer, der er registreret i DOFBasen i 2013.

Skestork, Skjern Enge, 12. juni 2013. Foto: Carsten Gørges Laursen

Skestork *Platalea leucorodia*

Skestorken satte i 2013 igen rekord som dansk ynglefugl.

Mindst 154 par ynglede på 7 lokaliteter i Jylland, og der blev produceret mindst et par hundrede flyvefærdige unger i løbet af sommeren. Fuglene ankom sent til ynglelokaliteterne, idet de første iagttagelser var fra 6/3, hvor 11 blev set i den nordlige del af Ringkøbing Fjord (VJ). Disse fugle blev registreret under flytælling af vandfugle i området! I de følgende dage var der iagttagelser fra flere lokaliteter, men i Limfjordsområdet dukkede fuglene ikke op før 2/4, hvor der blev set skestørke flere steder både i Vejlerne og Ulvedybet (NJ).

Tre kernelokaliteter husede hver rundt regnet et halvt hundrede par. På øen Høje Sande ved Skjern Å's udløb i Ringkøbing Fjord (VJ) var der 67 reder af skestørke. På øen Langli (SVJ) i Ho Bugt i den nordlige del af Vadehavet blev der talt mindst 36 reder, men der formodes at være et halvt hundrede ynglepar på lokaliteten, idet fuglene er registreret på afstand.

I Limfjorden (NJ) blev der etableret en ny koloni på en ø, hvor der ikke tidligere har været ynglende skestørke. Den talte 5-8 par, mens Danmarks ældste koloni i nyere tid, på øer i Nibe-Gjøl Bredning Vildtreservat (NJ), var på 40-45 ynglepar. Limfjordsfuglene samledes traditionen tro i Vejlerne i sensommeren, hvor max. blev 9/8 140 Arup Vejle.

Da skestørkene ofte yngler i bevoksninger med tagrør, der skjuler fuglene, kan det være vanskeligt at sætte præcise tal på antallet af reder.

På øen Melsig i fuglereservatet Vejlerne (NJ) var der to par og det samme var tilfældet på en lokalitet i Mariager Fjords østlige del (ØJ).

På Djævløen i Vonåens udløb i Ringkøbing Fjord (VJ) helt tæt på Ringkøbing by var der 2-4 par skestørke.

Selv om antallet af ynglende skestørke næppe nogensinde tidligere har været højere end netop nu i den danske natur, vil fremgangen for arten formentlig kunne fortsætte en tid endnu. I den genskabte Filsø i Vestjylland (SVJ) holdt flokke af skestørke til, og lokaliteten spås at kunne blive det næste nye yngleområde for skestørken i Danmark. Årets største koncentration var således fra Filsø, hvor der i tidsrummet ult. juli – med. august regelmæssigt blev observeret op imod 200 rastende skestørke.

Samtlige indtastninger på DOFbasen af mere end 65 fugle var fra enten Vejlerne eller Filsø. Med 4/9 64 Langli (SVJ) blev øen den tredje bedste lokalitet.

Årets sidste var en ungfugl, der tilsyneladende ville overvintre på Fyn, idet den blev set i Bøjden Nor gennem november og frem til sidste obs. 25/12. Der var iagttagelser fra alle regioner på nær NSJ, ST og B.

(Jan Skriver og Peter Lange)

Sortsvane *Cygnus atratus*

Årstotal	Hyppighed Gns. årlig forekomst per 10-års periode						Sidste 10-års gns.	Tre største år			Artstotal fra 1970-2013
	Før 1970	1970-79	1980-89	1990-99	2000-09	2010-13		2003	2005	2008	
2013	NA	(2)	NA	NA	40	9	27	49	46	43	(319)

Kommentar: Rapportgruppens materiale er særdeles mangelfuldt. Der er kun oplysninger fra 1977, samt 2003-2006.

Der var meget få indrapporteringer af denne art i 2013. Der foreligger kun 10 dataposter, og rensat for gengangere udgør årssummen som i 2012 blot 6 fugle. Alle observationer drejer sig om enlige fugle. Der

er i de senere år set markant færre sortsvaner end tidligere. Hvor den gennemsnitlige årssum i perioden 2000-09 udgjorde 40 fugle, har den i perioden 2010-13 blot udgjort 9.

(Thorkil Brandt)

Regional fordeling af sortsvane 2013

	NJ	VJ	SVJ	ØJ	SØJ	SJ	F	VSJ	KBH	NSJ	ST	B	Total
2013	1	0	1	0	0	1	0	0	1	0	2	0	6

Sangsvane *Cygnus cygnus* (ynglefund)

Rapportgruppen har desværre ikke adgang til indtastninger af ynglefund i DOFbasen, da disse hemmeligholdes. Ifølge de tilgængelige oplysninger har der været tre ynglepar i 2013: to i Nordjylland og et i Midtjylland.

Herudover er der en række observationer fra sommermånederne, som i langt de fleste tilfælde drejer sig om enlige fugle, og adskillige er angivet som skadede fugle, der derfor ikke er trukket nordpå. Der var sommerfund fra alle rapportområder på nær (B).

(Peter Lange)

Sangsvane, Sunds Sø, 20. november 2013. Foto: Carsten Gørges Laursen

Pibesvane *Cygnus columbianus*

Årstotal	Hyppighed Gns. årlig forekomst per 10-års periode						Sidste 10-års gns.	Tre største år			Artstotal fra 1970-2013
	Før 1970	1970-79	1980-89	1990-99	2000-09	2010-13		1981	1983	1982	
2013	NA	NA	(9296)	NA	(5261)	7148	NA	10.827	9630	9159	-

Kommentar: Rapportgruppens materiale er særdeles mangelfuldt. Der er kun oplysninger fra 1980-83, samt 2007-10

Årsummen af rastende fugle udgjorde 8799, hvor første halvår tegnede sig for 4803, mens andet halvår tegnede sig for 3996. I perioden 2007-12 udgjorde årssummerne i gennemsnit 5467 med en halvårsfordeling på 2686 / 2781. Tallene for 2013 ligger altså i begge halvår markant over gennemsnittet for de seneste syv år. Generelt bærer materialet i DOFbasen dog præg af uensartethed. Der foreligger således ikke koordinerede optællinger, der dækker flere lokalområder. Derfor skal årssummen som vanligt tages med forbehold. Der kan dog ikke være tvivl om, at 2013 var et godt pibesvaneår i Danmark.

Der skal i øvrigt udtrykkes en stor påskønnelse til de observatører, der på samme dato har foretaget grundige optællinger på flere gode rastlokaliteter. Deres indsats har stor betydning for mulighederne for at vurdere bestandsstørrelsen i de enkelte lokalområder.

Alle rasttal på >40 stammer fra Jylland. De største tal i første halvår blev 6/3 435 Kastrup Kær (SJ), 18/3 299 Ølands Vejle (NJ), 24/3 251 Hjarbæk Fjord (NJ) og 3/4 600 Sneum Sluse (SVJ). De største i andet halvår blev 2/11 250 Tovbro Bæk (NJ), 5/11 118 Egebaksande (NJ), 10/11 435 Åbøl (SJ), 17/11 150 Gødstrup Sø (VJ) og 14/12 220 Roager (SVJ).

Ungfugleandelen udgjorde i første halvår 9,2 % af 1902 aldersbestemte fugle, mens den i andet halvår udgjorde 11,6 % af 3800 aldersbestemte fugle. Beregningerne er foretaget på grundlag af opsummeringer af alle aldersbestemmelser i de to halvår.

Årsummen af trækkende fugle udgjorde 3747, heraf 2218 i første halvår og 1529 i andet halvår. I perioden 2007-12 har årssummerne af trækkende fugle i gennemsnit udgjort 1583 med en halvårsfordeling på 772

Pibesvane, Sunds Sø, 20. november 2013. Foto: Carsten Gørges Laursen

/ 811. Også årets trækforekomster lå altså væsentligt over middel.

De største træktal i første halvår blev 6/4 83 Aså og 104 Øby (begge NJ), ligeledes 6/4 76 Gjerrild (ØJ), 7/4 87 Gedser (ST) og 13/4 103 Borreby Mose (VSJ). De største

i andet halvår blev 12/10 41 Mandehoved (KBH), ligeledes 12/10 70 Roneklint (ST), 13/10 60 Gudbjerg (F) og 14/10 47 Blåvandshuk (SVJ). I øvrigt stammer en meget stor del af årets træktal som vanligt fra Østdanmark.

(Thorkil Brandt)

Regional fordeling af Pibesvane 2013 opdelt på hhv. rastende og trækkende fugle

Rast	NJ	VJ	SVJ	ØJ	SØJ	SJ	F	VSJ	KBH	NSJ	ST	B	Total
1. halvår	1200	325	1475	61	109	1300	32	51	87	33	76	54	4803
2. halvår	1350	1100	215	27	45	1000	56	31	52	12	95	13	3996
													8799
Træk	NJ	VJ	SVJ	ØJ	SØJ	SJ	F	VSJ	KBH	NSJ	ST	B	Total
1. halvår	444	44	4	174	232	12	13	263	185	440	404	3	2218
2. halvår	203	34	156	55	89	27	160	105	167	223	228	82	1529
													3747

Tajgasædgås *Anser fabalis fabalis*

Årstotal	Hyppighed Gns. årlig forekomst per 10-års periode						Sidste 10-års gns.	Tre største år			Artstotal fra 1970-2013
	Før 1970	1970-79	1980-89	1990-99	2000-09	2010-13		1981	1983	1982	
15.630	NA	(25.476)	(35.210)	(32.090)	(13.985)	15.738	NA	51.931	48.871	45.328	-

Kommentar: Tajgasædgåsen er kun inkluderet i Rapportgruppens Årsrapporter fra 1974, 1978-1987, samt 1991 og igen fra 2005. Ovenstående oversigt skal derfor kun anvendes med store forebehold. Samtidig er det usikkert, hvordan gengangere (rastende flokke) er behandlet fra år til år. Artstotal overstiger 100.000 fugle og sammenfattes derfor ikke.

Årets sum udgjorde 15.630, hvor første. halvår tegnede sig for 10.291, mens andet. halvår tegnede sig for 5339. For perioden 2007-12 er den gennemsnitlige årssum 14.533 med en halvårsfordeling på 9458 / 5075. Året 2013 ligger således tæt på gennemsnittet.

Det var som vanligt landsdelene NJ, VSJ, KBH og ST, der tegnede sig for de største forekomster. Største

tal i 1. halvår var 20/1 1050 Bakkendrup ved Tissø (VSJ), ligeledes 20/1 1800 Elmelunde på Møn (ST), 25/1 1500 Nørreådalene (NJ), 2/2 1412 Lille Vildmose (NJ) og 16/2 3100 Fuglsang Gods (ST). De største tal i 2. halvår var 12/12 905 Ullemarke på Møn (ST), 16/12 800 Flintinge på Østlolland (ST) og endelig 29/12 1380 Lille Vildmose (NJ).

Flere observatører er omhyggelige med i deres noter at nævne aflæste halsringe. Sådanne oplysninger er særdeles værdifulde. På Lolland/Falster (ST) blev aflæst 9 finske fugle med røde halsbånd. På Møn (ST) blev aflæst 2 finske fugle. På Stevns (KBH) blev ligeledes aflæst 2 finske fugle, den ene af disse blev senere set på Møn (ST). I Thy (NJ) blev aflæst 5 fugle med blåt bånd, alle mærket i Västerbotten i Sverige samt 3 med gult halsbånd, alle mærket ved Røyrvik i Norge. I Lille

Vildmose (NJ) blev aflæst 2 svenske fugle fra Västerbotten. Og endelig blev 4 fugle med gråt halsbånd og senere truffet på Lundergård Mark i Vendsyssel (NJ) – de er mærket i vinterkvarteret ved Slamannan i Skotland.

I øvrigt skal der også her udtrykkes en stor påskønnelse til de observatører, der på samme dato har foretaget grundige optællinger på flere gode rastlokaliteter. En sådan indsats er meget vigtig for mulighederne for at vurdere bestandsstørrelsen i de enkelte lokalområder.

(Thorkil Brandt)

Regional fordeling af tajgasædgås 2013

	NJ	VJ	SVJ	ØJ	SØJ	SJ	F	VSJ	KBH	NSJ	ST	B	Total
1. halvår	2665	52	6	3	25	18	145	1500	850	3	5000	24	10291
2. halvår	2260	0	1	3	0	0	3	325	145	0	2600	2	5339
													15630

Tundrasædgås *Anser fabalis rossicus*

Årstotal	Hyppighed Gns. årlig forekomst per 10-års periode						Sidste 10-års gns.	Tre største år			Artstotal		
	Før 1970 samlet	1970-79	1980-89	1990-99	2000-09	2010-13		2007	2006	2009			
2013													
12.052	2	< 1	6	65	8238	9194	11.780	18.384	17.637	13.860	-		

Kommentar: Artstotal overstiger 100.000 fugle og sammenfattes derfor ikke.

Årets sum udgjorde 12.052, hvor første halvår tegnede sig for 7141, mens andet halvår tegnede sig for 4911. Årsummen ligger således meget tæt på gennemsnittet for perioden 2007-12, som udgør 11.330 med en halvårsfordeling på 6842 / 4489. Det skal dog nævnes, at årssummerne i denne periode har varieret mellem 7111 i 2010 og hele 18.384 i 2007. Som sædvanlig var ST det suverænt vigtigste lokalområde.

De største tal i første halvår var 11/1 1720 Busemarke på Møn, 12/1 2170 Lund ved Flintinge, 2/2 3110 Ydø-Jordbjerg-Bogø-St. Vejlø og 7/2 2100 Vester Nord-

lunde (alle ST). De eneste tal >50 udenfor ST er 19/1 300 Alleshave (VSJ), 8/2 140 Enge ved Hallebygård (VSJ), 12-16/2 op til 111 Tarpbage Enge (SVJ) og 20-27/2 op til 107 Ørum Sø, Thy (NJ).

Første forekomst i andet halvår er 24/9 1 SV Stevns (KBH) og 29/9 kommer første melding fra ST. Halvårets største tal blev 19/11 1300 Rødby Fjord og 20/11 3100 Ydø-Jordbjerg-Bogø-St. Vejlø (begge ST). De eneste tal >50 udenfor ST blev 15/12 87 Lyngholm, Thy (NJ) og 16-24/12 op til 60 Myregårds Myr (B)

(Thorkil Brandt)

Regional fordeling af tundrasædgås 2013

	NJ	VJ	SVJ	ØJ	SØJ	SJ	F	VSJ	KBH	NSJ	ST	B	Total
1. halvår	132	20	119	3	0	3	25	320	10	0	6500	9	7141
2. halvår	128	65	9	3	0	5	9	18	4	0	4600	70	4911
													12052

Grønlandsk blisgås *Anser albifrons flavirostris*

Årstotal	Hyppighed Gns. årlig forekomst per 10-års periode						Sidste 10-års gns.	Tre største år			Artstotal		
	Før 1970 samlet	1970-79	1980-89	1990-99	2000-09	2010-13		2002	2012	1995			
2013													
4	2	2	3	7	5	7	4	22	21	16	185		

Efter sidste års talstærke forekomst er vi i 2013 tilbage på et gennemsnitligt lavt antal for denne race, med i alt 3-5 fugle. Alle årets fund var fra Nordjylland. I første halvår var der kun to fund, der kan være det samme individ: 20/2 1 ad. Ørum, Sydthy og 14/4 1 ad. Lyngholm.

I andet halvår var der tre observationer, hvoraf de to sidste af observatørerne angives at være det samme individ: 19/10+8/11 1 ad. Store Vildmose, 2/11 1 ad. Sløjgen ml. Fjerritslev og Vejlerne og 15/11 1 ad. Bygholmengen.

(Peter Lange)

Dværggås *Anser erythropus*

Årstotal	Hyppighed Gns. årlig forekomst per 10-års periode						Sidste 10-års gns.	Tre største år			Artstotal
	Før 1970 samlet	1970-79	1980-89	1990-99	2000-09	2010-13		2010	2003	1999	
2013	41	< 1	3	10	16	24	17	67	32	28	382

Forekomsten af denne truede gåseart har de senere år svinget meget, fra 3 fugle i 2009, 67 fugle i 2010, 15 i 2011 og 4 i 2012. Årets 10 fugle er derfor lidt under gennemsnittet.

Der var kun to sikre fund i 2013: 6/4 9 Ø Kongelunden (KBH), blev set trække sammen med bramgæs og blisgæs samt 12/5 1 ad. Ø Gilbjerg Hoved (NSJ), trak sammen med grågæs.

(Peter Lange)

Indisk gås *Anser indicus*

Med en tilbagegang fra 50 fugle i 2012 til kun 18 fugle i 2013 skal vi tilbage til 2000 for at finde et år med færre fugle. Dengang sås 8 fugle. Som andre år var arten jævnt spredt over hele landet, kun Bornholm og

Syddøstjylland gik fri. Der var ingen ynglefund og der var kun observationer af enkelt individer.

(Rene Christensen)

Regional fordeling af indisk gås 2013

	NJ	VJ	SVJ	ØJ	SØJ	SJ	F	VSJ	KBH	NSJ	ST	B	Total
2013	2	1	2	1	0	2	1	2	3	2	2	0	18

Snegås *Chen caerulescens*

Der sås mindst 21 fugle, hvilket var det laveste antal siden 2004 hvor der sås 15 fugle. Største observation var 10/2 3 Skovsbo ved Svendborg (F). Resten af ob-

servationerne var af 1-2 fugle. Der sås som tidligere år flest fugle i det vestlige Danmark.

(Rene Christensen)

Regional fordeling af Snegås 2013

	NJ	VJ	SVJ	ØJ	SØJ	SJ	F	VSJ	KBH	NSJ	ST	B	Total
2013	4	3	3	0	0	2	5	0	0	0	3	0	20

Sortbuget knortegås *Branta bernicla nigricans*

Årstotal	Hyppighed Gns. årlig forekomst per 10-års periode						Sidste 10-års gns.	Tre største år		Artstotal
	Før 1970 samlet	1970-79	1980-89	1990-99	2000-09	2010-13		2006	2004, 2007 og 2013	
2013	0	0	< 1	< 1	8	6	7	15	11	115

Kommentar: Artstotalen skal tages med forbehold, da denne indeholder et stort antal tilbagevendende fugle på faste lokaliteter.

Årets fund grupperede sig i fire områder: Vadehavet (SJ/SVJ), Stavns Fjord (ØJ), Sydfynske Øhav (F) og Køge Bugt/Vestamager (KBH).

Første halvårs fund formodes at være 2-3 fugle: 12/1 1 Mandø Låningsvej (SVJ), 23/1-18/4 1 Stavns Fjord (ØJ), 12-16/5 1 Halen Fanø (SVJ).

Andet halvårs fund formodes at dreje sig om i alt 5-8 fugle: 21/9 1 Mandø, 9/10 1 Roborghus (SVJ),

14/10-30/11 1 Stavns Fjord, 16/10 2 Hønen, Fanø (SVJ), 20/10-3/11 1 Vestamager-Køge Sydstrand (KBH), 21/10 1 sydlige Keldsand, Fanø (SVJ), 23/10 1 Havneby, Rømø (SJ), 1-7/11 1 Tåsinge-Svendborgsund (F). Fuglen fra Samsø formodes at være den samme fugl, der trækker sammen med mørkbugede knortegæs, og den har været i området hver vinter 10 år i træk.

(Peter Lange)

Rødhalsed gås, Bøvling Klit, 4. april 2013. Foto: Ole Amstrup

Rødhalsed gås *Branta ruficollis*

Årstotal	Hyppighed Gns. årlig forekomst per 10-års periode						Sidste 10-års gns.	Tre største år			Artstotal
	Før 1970 samlet	1970-79	1980-89	1990-99	2000-09	2010-13		2001	2010	2012	
9	10	< 1	> 1	3	10	13	11	18	15	14	196

Et år i den lave ende med blot 9 fugle; 1. halvår 5 fugle og 2. halvår 4 fugle. Alle nævnes: 29/3-4/4 1 R Ryssensten/Bøvling Klit (VJ), 12/4 1 R Avnø/Svinø Bugt (ST), 28-29/4 1 R Ulvedybet (NJ), 29/4-17/5 Vejlerne (Tømmerby, Selbjerg- og Bygholm Vejle, samt Kærup

og 19-20/5 1 R Magrethekog/Ny Frederikskog (SJ). Fra 2. halvår: 1-8/10 1 1K R Koklapperne, Vestamager (KBH), 12/10 1 R Ballum Enge (SJ), 16-18/10 1 R Vest Stadilfjord (VJ) og 20/12 1 R Lummerbæk (VJ).
(Jørgen Staarup Christensen)

Nilgås *Alopochen aegyptiaca*

Der var 647 observationer af 1731 fugle. I 2012 var der 678 observationer af 1928. Det er svært med de mange observationer at danne sig et overblik, men noget kunne tyde på, at der var en lille nedgang i bestanden. Som andre år blev der set flest fugle i (SJ) og (SVJ), kun Bornholm slap for besøg af nilgås. Der blev fundet 9

yngepar på 9 lokaliteter. 7 par i (SJ), 1 par i (SVJ) og 1 par på (F). Der var 11 observationer af mere end 10 fugle som alle var begrænset til et område i det sydøstlige Sønderjylland. De største var 20/12 44 og 31/12 39 begge ved Uge (SJ).

(Rene Christensen)

Regional fordeling af nilgås 2013

	NJ	VJ	SVJ	ØJ	SØJ	SJ	F	VSJ	KBH	NSJ	ST	B	Total
obs	59	31	121	122	22	227	44	8	3	6	4	0	647
antal	130	57	342	310	55	733	71	16	3	8	6	0	1731

Rustand *Tardorna ferruginea*

Årstotal	Hyppighed Gns. årlig forekomst per 10-års periode						Sidste 10-års gns.	Tre største år			Artstotal
	Før 1970 samlet	1970-79	1980-89	1990-99	2000-09	2010-13		1994	2012	1995 2013	
2013	19	(5)	14	(28)	24	27	26	100	41	35	(781)

Kommentar: Der mangler årstotal fra 1972, 1975-76, samt 1991. Årstotal fra invasionen i 1994 er kun opsummeret til ca. 100 fugle.

Et antal på 29-35 fugle var igen over gennemsnittet fra de seneste 10 år. Der blev gjort fund i stort set alle landsdele. Årets første fugl var 2/1 3 hun Søvang (KBH), og sidste fund blev 21/9-8/10 3 Filsø (SVJ). Største enkeltfund var 16/6 7 R Selsø (NSJ).

Der var 4 observationer af hybrid med gravand (*Tadorna tadorna*), igen i år alle fra Nordjylland, og kan muligvis dreje sig om samme fugl. Alle nævnes: 2-7/1 1 Bygholm Vejle (NJ), 19-20/1 1 Nibe (NJ), 3/9 1 Nordmandshage (NJ) samt 10/11 1 Gedsted Enge (VJ).

(Peter Staarup Christensen)

Rustand, Frederiksberg Have, 25. april 2013. Foto: Peter Dam

Regional fordeling af rustand 2013

	NJ	VJ	SVJ	ØJ	SØJ	SJ	F	VSJ	KBH	NSJ	ST	B	Total
2013	2-3	0	4-6	1	0	3-5	4-5	2	4	7	2	0	29-35

Mandarinand, Mølleåen ved motorvejsbroen, 2. november 2013. Foto: Carl Bohn

Mandarinand *Aix galericulata*

Efter tre år med faldende tendens blev årets forekomst på 24-25 fugle den største siden 2009. Fra kerneområdet ved Odense Å/Fruens Bøge (F) blev indrapporteringen af 6 fugle 31/12 årets største antal herfra. Men bemærkelsesværdigt var, at årets største observation netop ikke kom fra Fyn, men fra (SJ) med 12/8-30/11 max. 8 Store Jyndeved (SJ). Det må siges at være et interessant fund, tæt på grænsen til Tyskland, hvor

arten har etableret en fritlevende bestand. Der var dog ej heller i år tegn på ynglefund i Danmark.

De mandarinænder, der ses i Danmark og Europa, er undslupne fangenskabsfugle eller efterkommere heraf. Arten er naturligt hjemmehørende i Asien, men har etableret bestande flere steder i Vesteuropa, bl.a. – som nævnt – i Tyskland og Storbritannien.

(Peter Staarup Christensen)

Regional fordeling af mandarinand 2013

	NJ	VJ	SVJ	ØJ	SØJ	SJ	F	VSJ	KBH	NSJ	ST	B	Total
2013	2	0	1	3-4	0	9	6	0	2	0	1	0	24-25

Pibeand *Anas penelope* (yngleforekomst)

For første gang siden 2010 blev der gjort et ynglefund. Der blev 17/6 observeret en ungeførende hun med 4 pull i Majbølle Nor (ST). Arten træffes almindeligt oversomrende over hele landet, men uden at der var nærmere angivelse af yngleadfærd fra andre lokaliteter.

(Peter Staarup Christensen)

Pibeand, Holmesø, 4. april 2013. Foto: Finn Carlsen

Knarand *Anas strepera* (yngleforekomst)

Med indberetning af 61-84 ynglepar fordelt på 38 lokaliteter kunne der konstateres et stort fald i antal af ynglepar i forhold til de seneste år, men det er nok næppe udtryk for en reel nedgang i ynglebestanden – måske mere udtryk for lidt mangelfulde data. Antal ynglepar sidste år udgjorde 103-124 fra 49 lokaliteter.

Flest ynglepar blev igen i år registreret ved Hornbæk Enge ved Gudenåen (ØJ) med 15-17 par.

Sommeren igennem observeredes en del fugle spredt over hele landet på egnede ynglelokaliteter, dog uden nærmere angivelse af yngleforekomst.

Årets største antal af rastende fugle blev igen i år optalt i Hovvig (VSJ), hvor der efteråret igennem blev set pæne antal – flest 27/10 med 446.

(Peter Staarup Christensen)

Knarand, Hammermølle Skov, Hellebæk, 30. december 2013. Foto: Axel Mortensen

Regional fordeling af ynglepar af knarand 2013

	NJ	VJ	SVJ	ØJ	SØJ	SJ	F	VSJ	KBH	NSJ	ST	B	Total
2013	11-12	0	2-5	17-19	0	3-10	3-4	7-8	1-2	5-10	10-12	2	61-84

Amerikansk krikand *Anas carolinensis*

Årstotal	Hyppighed Gns. årlig forekomst per 10-års periode						Sidste 10-års gns.	Tre største år 1999, 2001, 2002, 2004	Artstotal
	Før 1970 samlet	1970-79	1980-89	1990-99	2000-09	2010-13			
2013	0	0	< 1	2	7	5	5	Alle år max. 9 fugle	112

Kommentar: Første fund er fra 1981. Årstotal i 2006 ændret fra 6 til 5 fugle. Desuden er tre største ændret i forhold til Fugleåret 2006.

Med sølle ét fund var der tale om den laveste forekomst siden 1997. Årets eneste fugl var vanen tro et

forårsfund: 12/5 1 han Jerup Strand (NJ). Gennemsnitligt har antallet ligget på 6-8 fugle de seneste år.

(Peter Staarup Christensen)

Spidsand, Filsø, 24. april 2013. Foto: John Larsen

Spidsand *Anas acuta* (yngleforekomst)

Med årets sølle fem registrerede ynglepar fra tre lokaliteter blev det igen et skuffende år, hvad angår indberetning af ynglefund, men dog fint i tråd med de meget lave antal fra den seneste årrække. Flest ynglepar blev fundet på Agger Tange med tre par (NJ). Arten blev i yngletiden set på ca. 15 måske egnede ynglelokaliteter, men uden nærmere angivelse af yngleadfærd.

De største trækforekomster var som vanligt fra efteråret, og bedste træklokaliteter blev igen Gedser

Odde (ST) med 1720 i perioden 4/8-28/11, efterfulgt af Dovns Klint (F) med 801 i perioden 17/8-20/10 samt Blåvands Huk (SVJ) med 736 i perioden 3/8-8/11.

Den største forekomst af rastende fugle i første halvår – og samtidig årets største – blev 5/2 2700 Kongeå-Slusen (SVJ). Også andet halvårs største forekomst blev gjort i samme region 24/10 1800 Måde Enge (SVJ).

(Peter Staarup Christensen)

Atlingand *Anas querquedula* (yngleforekomst)

Også for atlingand blev det et år med et markant fald i antal af indberettede ynglefund. Blot 20-28 ynglepar fra i alt 19 lokaliteter mod 50-60 indberettede ynglefund året før. Især måtte der noteres store fald i antal af ynglepar på de to bedste lokaliteter i 2012, hvor Lille Vildmose (NJ) gik fra 14-19 ynglepar til 2-6 ynglepar i 2013, samt Tipperne (VJ) der gik fra 12 par til sølle et par i 2013. Lille Vildmose var dog stadig landets bedste ynglelokalitet.

Arten blev dog set på min. 17 egnede lokaliteter i yngletiden, men også her uden nærmere angivelse af yngleadfærd. Bl.a. bør nævnes årets største enkeltforekomst, som blev 9/6 21 Bygholm Vejle (NJ), men der foreligger ikke optællinger af ynglepar herfra i 2013.

Årets første fugle blev set 24/3 2 (par) Nysted Nor (ST), og årets sidste fund var 14-24/10 1 Mandø (SVJ).

(Peter Staarup Christensen)

Atlingand, Stege Jordbassiner, 20. april 2013. Foto: Finn Carlsen

Rødhovedet and *Netta rufina*

Årstotal	Hyppighed Gns. årlig forekomst per 10-års periode						Sidste 10-års gns.	Tre største år			Artstotal fra 1970-2013
	2013	Før 1970	1970-79	1980-89	1990-99	2000-09		2010-13	2009	2013	
57	NA	(8)	12	12	28	46	40	65	57	50	(754)
11	NA	(2)	< 1	< 1	(6)	9	8	-	-	-	-

Kommentar: Første række angiver antal fugle og anden række antal ynglepar. Der mangler årstotaler fra 1972 og 1974-76. For ynglefugle mangler oplysninger fra 1971-1972 og 1974-76. Tre største år gælder kun forekomst efter 1970.

Årets forekomst blev på 8-11 fugle, fra regnet observationer gjort i kerneområdet i Storstrømsregionen. Størstedelen blev igen fundet på øerne, og der forelå kun to fund i Jylland.

Årets første fugl var 4/1 1 2K Ølseagle Revle (KBH) efterfulgt af et par fund fra Fyn: 6/3-11/3 1 han Klæsø Nør (F), samme fugl blev set 14/3 Lindelse Nør (F), samt 23/3 2 (par) Vitsø Grund (F). Herefter 31/3-10/4 1 han Uge Nørremark (SJ), hvor arten også blev set sidste år. Igen i år var der langtidstationær fugl 20/4-17/7 Klydesøen (KBH). Næste blev 8/5 1 han Klise Nør (F) samt 1/9-2/10 1 han odr. Nørreballe Nør (F). Fund af en fugl på Langeland kan evt. dreje sig om samme eksemplar. Året afsluttedes med 1/11 1 1K Selsø Sø (NSJ), 21/11-16/12 1 han Ishøj Strand (KBH) samt 28/11-29/12 1 han Filsø (SVJ).

Den første observation fra kernelokaliteten Maribo-søerne (ST) var 26/3 2 (par) Hejrede Sø. Arten blev herefter løbende observeret i varierende antal resten af året med sidste 30/12 1 han Maribo Sønder sø.

Nævnes fra Maribo-søerne bør 29/8, hvor der blev optalt den største forekomst i nyere tid med ikke mindre end 46 fugle i området, bl.a. inkl. en ungeførende hun med kuld på 4 pull. i Røgbølle Sø, måske første ynglefund fra denne sø. Dette er den største forekomst siden den tidlige bestand i Nakskov Fjord (ST) uddøde i starten af 1970'erne. I 1950'erne blev der flere gange optalt mere 70 fugle her.

Andre fund fra Storstrømsregionen blev 20/4 1 han Slambassiner Savnsøvig (ST), 30/4 2 (par) Kalløgrå (ST), 19/10 1 SV Gedser Odde (ST) samt årets sidste observation 31/12 1 han Sandvig/Vordingborg (ST).

Fra den afsluttende DATSY-rapport 1998-2012 (Nyegaard et al. DOFT 108/1 2014) kan nævnes at ynglebestanden i 2012 blev opgjort til 7-11 ynglepar. Men udover ovennævnte sene ynglefund fra 29/8 af en ungeførende hun i Røgbølle Sø, samt angivelse af 8-10 1K fugle 27/9 Hejrede Sø forelå der ikke en nærmere indberetning af ynglefund fra Maribo-søerne (ST) i 2013.

(Peter Staarup Christensen)

Rødhovedet and, Hejrede Sø, Maribo, 11. maj 2013. Foto: Asbjørn Jensen

Kongeederfugl sammen med ederfugl, Hyllekrog, 10. maj 2013.
Foto: Preben Berg

Kongeederfugl *Somateria spectabilis*

Årstotal	Hyppighed Gns. årlig forekomst per 10-års periode						Sidste 10-års gns.	Tre største år			Artstotal fra 1970-2013
	Før 1970	1970-79	1980-89	1990-99	2000-09	2010-13		2003	1996	Flere år	
2013	NA	> 1	4	11	12	7	8	20	19	16	298

Med fund af 10 fugle blev året det bedste siden 2006 med 16 fugle. Herudover blev der gjort et sjældent sommerfund – det første siden 2004, samt to fund af fugle der var hybrid med ederfugl (*Somateria mollissima*). Observationerne fordeler sig med fire fra første halvår og seks fra andet halvår.

Året startede med en langtidsstationær fugl: 26/3-14/4 1 ad. han Egense og Hals (NJ). De næste observationer var 31/3 1 ad. han V Gilbjerg Hoved (NSJ), 7/4 1 ad. han Ø Gedser Odde (ST) samt 10/5 1 han 3K+ Ø, først set ved Rødbyhavn (ST) og 8 minutter senere ved Hyllekrog (ST).

Et – som nævnt – usædvanligt sommerfund var 16/7 1 han 2K+ odr. SV Fredericia Østerstrand (SØJ).

Efterårets første fugl blev 23/9 1 hun 1K V Børstrup Hage (NSJ), efterfulgt af 2/10 1 hun 2K SV Gedser Odde (ST) og 14/10 1 ad. han odr. R Griben, Sjællands Odde (VSJ). Årets sidste blev 7/12 1 han 3K+ R Julebæk Strand (NSJ).

Der blev herudover gjort to fund af en hybrid med ederfugl (*Somateria mollissima*) 30/1-12/3 1 han 3K+ R Korshage (VSJ) og 19/10 1 han 2K S Fornæs (ØJ). Det er formentlig første gang denne hybridform er registreret i Danmark.

(Peter Staurup Christensen)

Lille skallesluger *Mergellus albellus*

Ved summering af lokalitetsmax. fra første og andet halvår endte den samlede årstotal på 10.009 fugle, og dermed helt i tråd med de store forekomster fra de seneste år. Der var som vanligt overvægt af fugle fra landets sydlige og østlige dele. De fine antal blev hjulpet godt på vej af rekord-forekomster i Storstrømsregionen i første halvår. Der blev igen sat en ny Danmarksrekord ved Guldborgsund (ST) med optælling 25/1 af hele 2150 fugle. En anden stor forekomst i regionen i første halvår var 12/1 1515 Maribo-søerne samlet (ST).

Forårsfuglene forlod landet marts/april, men som altid var der et par fund i maj. Sidste blev 16/5 1 hun Halkær Sø/Ådal (NJ).

Der blev gjort et enkelt sommerfund 31/5-8/6 1 hun Røgbølle Sø (ST).

Tiltræk sker normalt fra medio oktober, derfor blev efterårets første fugl meget tidlig 21/8 1 hunfarvet Tude Ås Udløb (VSJ). De næste fugle blev observeret 4/10 1 hunfarvet Tryggelev/Salme Nor (F) samt 6/10 1 hunfarvet Kærup Holme (NJ).

Lille skallesluger, Alsonderup Engso, 5. april 2013. Foto: Finn Carlsen

Årets forekomst indikerede samtidig igen forskellen i antal observationer ved en kølig vinter kontra en meget mild vinter. Største forekomst i andet halvår blev således 17/12 150 Hejrede Sø (ST).

(Peter Staurup Christensen)

Regional fordeling af lille skallesluger 2013

	NJ	VJ	SVJ	ØJ	SØJ	SJ	F	VSJ	KBH	NSJ	ST	B	Total
1. halvår	218	177	64	184	222	370	719	391	937	648	5057	16	9003
2. halvår	76	44	10	53	39	23	48	51	112	167	379	4	1006

Rovfugletrækket 2013

Redigeret af Rene Christensen

Skagen Data indsamlet af Knud Pedersen.

For kommentarer til trækket se indlægget fra Skagen Fuglestation andet sted i denne rapport

Rørvig Data indsamlet og bearbejdet af Lasse Braae.

Der var 131 obs. dage, med sæsonrekord for rød glente (174) og havørn (34).

Halsnæs Data indsamlet og bearbejdet af Michael Trasborg.

Der har været gode optællinger. Foråret havde sæson- og dagsrekord for rød glente med 102 og 17 samt for havørn med 43 og 12!! Desuden et godt forår for hedehøg sammenlignet med andre østdanske lokaliteter, og et godt forår for sort glente og aftenfalk. Med hensyn til trækkende havørn, kan det ikke udelukkes at flere af dem har været "lokale" på strejf. Efteråret var på det jævne, dog med sæsonrekord for havørn, dværgfalk og lærkefalk, og endnu et godt år for vandrefalk.

Gilleleje Data indsamlet af Morten Rasmussen. Spurvehøg satte 14/4 dagsrekord med 1014 trækkende fugle.

Hellebæk Data indsamlet af Steen Søgaard.

Der var knap 373 timers observation fordelt på 67 timer. Totalt sås 10.510 rovfugle i 2013, hvilket er lidt over gen-

nemsnittet for perioden 1980-2012, som er på 9577.

Bedste dag for musvåge var 1/4 med 1134 trækkende. Rød glente havde to gode dage 14-15/4 med henholdsvis 38 og 33 trækkende.

I efteråret var der 189 observationstimer fordelt på 60 dage. Alle arter sås med færre fugle end normalt, specielt musvåge med kun ca. 1/4 af det normale gennemsnit.

Hyllekrog Data indsamlet og bearbejdet af Preben Berg. Det er nu blevet 6. år i træk, at forårstrækket ved Hyllekrog er blevet dækket, og dækningen fortsatte igen i år frem til den 8/6 (i alt 99 observationsdage).

Der var ikke megen gang i rovfuglene dette forår. Det blev således det hidtil ringeste år i perioden, hvor det især var musvåge (478) og spurvehøg (124), som holdede langt bagefter (70% under gennemsnittet!). Desuden sås der heller ikke en eneste vandrefalk (normalt 3-6). Der var dog lyspunkter i form af det bedste år for sort glente (5), rød glente (82) og havørn (19). Et par hæderlige dage for rød glente blev 14/3 20 og 1/4 12, mens der for de øvrige arters vedkommende ikke er noget nævneværdigt.

Blåvand (SVJ) Data indsamlet af Bent Jacobsen.

Nordøst-djursland Data er sammenstillet af Alex Sand Frich, Kent Olsen og Jørgen Staarup Christensen. Samlet var der 45 observationsdage mellem 1/3 og

Rovfugletrækket 2013

FORÅR	Skagen	NØ Djursland	Rørvig	Halsnæs	Gilleleje	Hellebæk	Hyllekrog
Hvepsevåge	1084	363	822	723	515	745	293
Sort glente	54	10	8	6	11	12	5
Rød glente	252	64	174	102	105	241	82
Havørn	72	6	34	43	16	80	19
Rørhøg	284	57	192	87	141	111	88
Blå kærhøg	169	14	67	21	44	34	19
Steppehøg	31	0	2	1	3	1	0
Hedehøg	15	0	1	4	0	2	2
Duehøg	36	7	23	16	20	8	0
Spurvehøg	1472	382	962	826	2064	921	124
Kongeørn	0	1	1	0	1	6	0
Musvåge	4343	934	1861	2263	1847	8013	478
Fjeldvåge	254	15	116	85	56	58	8
Fiskeørn	172	33	130	76	112	153	23
Tårnfalk	357	14	84	78	156	31	27
Aftenfalk	2	1	7	6	2	0	0
Dværgfalk	150	21	32	19	37	16	12
Lærkefalk	196	13	53	28	57	49	5
Vandrefalk	96	15	11	16	18	21	0
	9043	1950	4580	4400	5206	10502	1186

2/6. Primært blev der observeret fra Gjerrild Nordstrand, men sammenstillingen omfatter også optællinger fra Bakken ved Overskov, Marshøj, Præsteeng og Gjerrild Klint. I modsætning til de foregående år er der ikke medtaget data fra Fornæs og Grenå.

Sønderskoven (SJ) Data indsamlet af Bjarne Nielsen. Der var 38 observationsdage mod 32 dage i 2012. Musvåge svigtede med kun 4603 trækkende fugle. I 2012 var der 11.832 trækkende.

Sydlangeland (F) Data indsamlet og bearbejdet af Jacob Sterup.

Der var generelt god dækning af efterårstrækket. Det blev en god sæson for arter som rørhøg, fiskeørn, aftenfalk og lærkefalk, mens de øvrige arter havde et mere gennemsnitligt efterår.

Stevns Data indsamlet af Tim Andersen. Der var 61 fulde observationsdage. Der var ingen dags- eller sæsonrekorder.

Gedser Data indsamlet af Rene Christensen. Det er ikke lykkedes at få kommentarer fra Gedser Fuglestation.

Rovfugletrækket 2013

EFTERÅR	Blåvand	Sønderskoven	Sydlangeland	Rørvig	Halsnæs	Hellebæk	Stevns	Gedser	Hyllekrog
Hvepsevåge	5	52	712	86	68	163	1983	1251	1018
Sort glente	1	1	3	0	0	1	28	10	3
Rød glente	9	45	259	9	10	18	2038	304	772
Havørn	2	12	8	21	22	22	38	20	17
Rørhøg	54	2	366	67	65	43	410	189	192
Blå kærhøg	26	4	39	12	24	23	86	35	33
Steppehøg	1	0	2	1	1	1	7	0	0
Hedehøg	5	0	3	1	0	0	2	0	2
Duehøg	0	1	0	3	3	6	2	0	0
Spurvehøg	216	270	5206	509	632	557	7266	3513	2044
Musvåge	16	4603	2910	1186	1631	4263	4865	816	1710
Fjeldvåge	2	7	64	21	29	24	216	671	131
Kongeørn	0	0	0	0	0	0	1	0	0
Fiskeørn	3	2	96	23	22	29	145	85	70
Tårnfalk	397	5	367	21	43	23	302	412	60
Aftenfalk	0	0	8	2	1	0	4	4	2
Dværgfalk	55	3	90	10	31	8	73	86	44
Lærkefalk	2	4	59	0	7	6	28	64	12
Vandrefalk	25	5	22	11	14	8	35	8	11
	819	5016	10214	1983	2603	5195	17529	7469	6121

Sort glente *Milvus migrans*

Årtotal	Hyppighed Gns. årlig forekomst per 10-års periode						Sidste 10-års gns.	Tre største år			Artstotal fra 1970-2013
	Før 1970	1970-79	1980-89	1990-99	2000-09	2010-13		2013	2011	2012	
451	NA	33	59	69	123	301	209	451	348	223	4051

Med 451 fugle, når oplagte gengangere som vanligt er sorteret fra, blev 2013 et særdeles stort år for arten. Særligt forårstrækket steg markant, og i løbet af april og maj måned 2013 blev der observeret flere sort glente end i hele 2012 – tallene var 309 henholdsvis 300!

Ligeledes steg antallet af lokaliteter, hvor arten blev set, en del fra 166 i 2012 til årets 244. Måske en "sidegevinst" fra Atlas 3 projektet?

Fordelingen på årets måneder var: marts 1, april 176, maj 133, juni 33, juli 27, august 22, september 53, oktober 2, november 4.

April måned var en virkelig store måned. Alene Nordjylland, Nordsjælland og Storstrøm havde 118 fugle tilsammen, hvor det samlede april tal for hele landet i 2012 var 82.

Årets første fund var imidlertid fra Sønderjylland: 31/3 1 N Kegnæs Drej (SJ). Rørvig Fuglestation meldte

Sort glente, Skjern Enge, 5. april 2013. Foto: Ole Amstrup

om en tangering af sæson max. med 8 fugle set i løbet af april og maj fra lokaliteterne Korshage og Nørrevang (VSJ), og ved Jættebrink (ST) sås i perioden 18/4 til 23/5 16 fugle med dagmax. 18/4 4 NV. Generelt var de fleste observationer landet over på 1 – 2 fugle. Største forårsobservation tegnede Gedser Fuglestation sig dog for 24/4 med 7 fugle i løbet af morgen- og formiddagstimerne Gedser Odde (ST). Også ved Skagen blev der med 54 ex. set mange fugle i foråret.

Efterårstrækket var som vanligt størst i Østdanmark, men der blev dog noteret 17 fugle vest for Storebælt i 2013, hvor tallet i 2012 kun var 10. Øst på havde København det største antal med 31 fugle fulgt af Storstrøm med 17.

Største enkeltobservation var 19/9 10 SV Stevns Klint (KBH), hvilket er ny dagsrekord for Stevns. Den tidligere var blot et år gammel med 8 fugle.

Årets sidste fugle blev set i november måned: tre stk. på Bornholm, hvor den seneste var 13/11 1 V Dueodde (B). Bornholm afspejler i øvrigt fremgangen for arten: hvor der i 2012 var 9 fugle på 6 lokaliteter på øen, var der i 2013 tale om 19 fugle på 14 lokaliteter.

København lukkede 2013 med en observation 24/11 1 SV Kongelundsområdet (KBH).

Der var ikke informationer om stedfaste fugle i 2013. For nærmere data om forårs- og efterårstræk henvises til rovfugletræktabellerne andetsteds i *Fugleåret 2013* samt fuglestationernes årsrapporter.

(John Hansen)

Regional fordeling af sort glente 2013

	NJ	VJ	SVJ	ØJ	SØJ	SJ	F	VSJ	KBH	NSJ	ST	B	Total
2013	87	4	6	27	5	19	24	13	61	48	138	19	451

Steppehøg *Circus macrourus*

Årstotal	Hyppighed Gns. årlig forekomst per 10-års periode						Sidste 10-års gns.	Tre største år			Artstotal fra 1970-2013
	Før 1970 samlet	1970-79	1980-89	1990-99	2000-09	2010-13		2011	2012	2013	
104	16	< 1	3	4	24	110	62	183	134	104	768

Tendensen med høje årstotaler siden rekordåret 2011 fortsatte i 2013. Dog kunne konstateres en lille nedgang i årstotalen, med 98-104 fugle mod 134 i 2012. Med dette nye forekomstmønster bliver det spændende at følge de kommende år, da det for blot fem år siden vurderedes, at årstotalen lå på et niveau med 20-40 fund årligt.

Aldersfordelingen i 2013 med lille overvægt af 2K-fugle (39%) i forhold til 3K/ad. (36%).

Årets første fund var tidligt 2/4 1 ad. han T Feddet (ST). Næste var 10/4 1 ad. han Ø Gilbjerg Hoved (NSJ). Årets første fugl i Skagen (NJ) blev 14/4 1 3K han, og Skagen var som altid landets bedste træklokalitet for arten med i alt 32 fugle i løbet af foråret. Det var dog et fald ift. rekordforekomsten i 2012 (44). Bedste dag i Skagen var 10/5 med 4 trækkende.

Sidste fugl på forårstrækket blev 6/6 1 2K V Klydesøen (KBH). Således endte forekomsten i første halvår på

Steppehøg, Grenen, 17. maj 2013. Foto: Henrik Haaning Nielsen

flotte 70 fugle med en aldersfordeling på 35 2K/2K+, 33 3K/ad. samt 2 uspecificerede.

Der blev gjort et enkelt sommerfund 3/7 1 han 3K+ Klydesøen (KBH).

Forekomsten i andet halvår blev på i alt 34 fugle. Efterårstrækkets første blev 19/8 1 1K Stevns (KBH), der som vanligt var kernelokaliteten gennem efteråret med 7 fugle i perioden 19/8-19/9. Eneste dag med mere end én fugl på Stevns (KBH) var 4/9 2 1K.

Årets sidste fugle drejede sig om tre trækkende, der alle blev fundet 12/10: 1 2K T Stignæs (VSJ), 1 1K SV Hovvig (VSJ) samt 1 1K SV Kikhavn (NSJ).

Månedsfordelingen i 2013 blev april 25, maj 44, juni 1, juli 1, august 5, september 23, oktober 5.

(Peter Staarup Christensen)

Aldersfordeling af steppehøg 2013

Adulte/3K/3K+	38
2K/2K+	41
1K	23
Usp.	2
I alt	104

Regional fordeling af steppehøg 2013

	NJ	VJ	SVJ	ØJ	SØJ	SJ	F	VSJ	KBH	NSJ	ST	B	Total
1. halvår	35	1	6	1	0	2	2	3	3	7	8	2	70
2. halvår	1	0	3	1	0	0	3	6	11	3	6	0	34

NB: Fugle, hvor det klart drejer sig om gengangere, ml. VSJ og NSJ er medregnet under VSJ.

Blå kærhøg *Circus cyaneus*

Omkring 900 blå kærhøg sås i vintermånederne januar og februar 2013, når de mest iøjnefaldende gengangere er frasorteret på DOFbasen. En ubetydelig nedgang i forhold til 2012, hvor tallet var 930.

Af større vinterforekomster kan nævnes: 1/1 8 til overnatning Sønderlem Vig (VJ), 5/1 7 Borris Hede (SVJ) og 26/2 22 til overnatning Kongens Mose (SJ).

En af årets måske første trækkende sås: 26/2 1 Fællesskov/Kobbelskov (KBH) og 3/3 var antallet af over-

nattende blå kærhøge i Kongens Mose (SJ) steget til 27. Midt i april sås nogle større antal på trækstederne: 14/4 11 Ø Gilbjerg Hoved (NSJ) – hvor der i 2012 på samme dato sås 52 T, 15/4 12 T Korshage og Nakke Nord (VSJ) og 22/4 21 T Nordstrand, Skagen (NJ). Heller ikke i 2013 blev der fundet ynglende blå kærhøg i Danmark. 15-20 oversomrende fugle sås, deriblandt flere adulte.

I august sås de første efterårstrækkende: 14/8 1 han ad. SV Rågeleje Strand (NSJ), 19/8 1 SV Tengslemark

Blå kærhøg, Nordsjælland, 26. november 2013. Foto: Johnny Salomonsson

Lyng (VSJ) og 25/8 2 Ølene (B). Kulminationen fandt sted en måned senere med 25/9 14 SV Mandehoved (KBH) og i oktober: 10/10 6 T Anholt (ØJ), 12/10 5 T Dovns Klint (F) og 25/10 7 SV Bøgeskov Havn (KBH). 1/11 blev 37 overnattende blå kærhøge observeret i

Kongens Mose (SJ), hvilket formentlig er DK-rekord.

Alt i alt et år noget under gennemsnittet. Der henvises til træktabelen for yderligere data om trækket.

(Ulla Munch Hansen)

Hedehøg *Circus pygargus*

Ynglebestanden er omtalt i beretningen fra Projekt hedehøg andet sted i *Fugleåret 2013*.

Forekomsten af trækkende fugle er kun behandlet summarisk.

Forekomsten lå i tidsrummet 17/4 til 23/9, og arten var som sædvanlig yderst sparsomt forekommende

uden for yngleområderne i SJ og SVJ. Der var iagttagelser fra alle regioner, men det bemærkes, at på nogle træksteder forekommer steppehøg hyppigere end hedehøg. Der henvises til træktabelen.

(Peter Lange)

Regional fordeling af hedehøg 2013

	NJ	VJ	SVJ	ØJ	SØJ	SJ	F	VSJ	KBH	NSJ	ST	B	Total
2013	21	17	#	2	6	#	9	6	7	6	15	2	90*

= yngleområder, sum ej opgjort

* = sum excl. forekomst i SVJ og SJ.

Kongeørn *Aquila chrysaetos*

Årstotal	Hyppighed Gns. årlig forekomst per 10-års periode						Sidste 10-års gns.	Tre største år			Artstotal fra 1970-2013
	Før 1970	1970-79	1980-89	1990-99	2000-09	2010-13		1995	2012	2011	
2013	NA	(16)	30	28	33	50	43	62	62	61	(1253)
3	0	0	0	0	2	3	2	-	-	-	-

Kommentar: Første række angiver antal fugle og anden række antal ynglepar. Der mangler årstotal fra 1972.

Antallet af iagttagelser i 2013 var på samme rekord-høje niveau som året før. Der var fortsat mange iagttagelser fra andre områder end Nordjylland, der stadig er det eneste område med ynglende kongeørne. Det var dog ud fra materialet meget vanskeligt at angive, hvor mange forskellige fugle, der har været i landet i løbet af året, da der især vedrørende Sjælland og Lolland/Falster/Møn givet er mange gengangere i materialet. Kongeørn er rapporteret fra alle landsdele på nær SVJ. Fugle, der ikke er angivet med alder, eller på anden måde er indrapporteret uden kommentarer, er ikke medregnet i oversigten.

Årets yngleforekomst bød på 3 par der fik 4 unger, der alle kom på vingerne. Dette er en tangering af den hidtidige rekord (læs mere herom i afsnittet fra "Projekt Ørn").

I første halvår blev der i Nordjylland udover ynglefuglene set to gæstende yngre fugle i Lille Vildmose samt 13/4 1 2K S Skørping og samme dag 1 3K+ Stenbjerg Klitplantage. Helt usædvanligt er det dog, at der ingen fugle blev set ved Skagen i foråret. Et muligt nyt par, der var under etablering i det nordlige Vendsyssel i 2012, blev ikke set i år.

Fra Vestjylland foreligger en række observationer fra perioden 2/1 til 10/5 fra Borris Hede, Ovstrup Hede og Harrild Hede, og alle fugle var angivet som 2-3K. Det kan dreje sig om samme fugl, der også blev set i området i 2012. Desuden en iagttagelse fra 11/2 1 2K+ Stadilø.

Fra Østjylland foreligger der en række iagttagelser fra vinter/forår, 2/2 1 2K Kompedal Plantage og dagen efter 1 2K Boes – kan være samme. Desuden 29/3 1 imm. Hov/Spøttrup, 7/4 1 imm. Gjerrild Fyr og nok samme fugl ved Stubbe Sø senere samme dag samt 8/4. Endelig 31/5 1 imm. Vesborg Fyr.

Regional fordeling af kongeørn 2013

	NJ	VJ	SVJ	ØJ	SØJ	SJ	F	VSJ	KBH	NSJ	ST	B	Total
1. halvår	11	2	0	5	3	1	1	1	2	4	5	0	35
2. halvår	15	1	0	0	0	1	1	0	2	1	5	1	27
2013	26	3	0	5	3	2	2	1	4	5	10	1	62

I Sydøstjylland blev der set 1 imm. ved Vorsø 1/3 samt muligvis samme fugl ved Spøttrup 3/3. Desuden 1 3K ved Randbøl Hede 31/3-1/4. Endelig fra Sønderjylland 15/4 1 ad. NØ Tontoft Nakke.

På Fyn blev der 4-5/4 set 1 juv./imm. ved Lindkær nær Ravnholt. På Sjælland blev der set 1 2-3K 24-27/1 på Vestamager (KBH) og 15-16/3 1 2K omkring Gundsømagle (KBH). I Nordsjælland blev 1 2K set i området Grønnesse/Sølager 22/1, desuden 1 imm. 28/2-2/3 Hølløse Bredning og 15-16/3 1 2K Hellebæk/Gilbjerg og måske samme fugl i Hellebæk-området 25/3 til 3/4. I Vestsjælland blev 1 imm. set ved Korshage 5/3. Fra Storstrøms-regionen forelå en lang række observationer, der i princippet kan dreje sig om blot ca. 2 fugle. I perioden 19/1 til 27/3 blev der set 1 2-3K i området mellem Maribo og Saksfjed/Hyllekrog, 6/2 1 2K Elkenøre Strand, 28-31/3 1 2K omkring Gissfeldt, 2/4 1 3K på Møn og endeligt 2/4 og 27/4 1 2K+ Feddet.

I andet halvår blev der i Nordjylland udover ynglefuglene (og deres unger) kun set 24/7 1 2K+ SV Hulsig, 3/10 1 1K+ Skagen Klitplantage samt 10/11 2 imm. Hanstholm. Fra det øvrige Jylland desuden blot 1 imm. 23/7 til 8/8 Ovstrup Hede – nok samme som i foråret.

Fra det nordlige Sjælland forelå følgende iagttagelser: 25/9 1 1K SV Mandehoved (KBH) og 11/11 1 2K+ Klydesøen, Amager (KBH). Fra Storstrøms-regionen et sommerfund 6/7 1 juv./imm. Gavnø foruden 21/9 1 2K Saksfjed, 25/9 1 2K Faxø, 17/11 1 1-2K Orup og 29-31/12 1 2K+ Holmegårds Mose/Studemosen/Broksø. Endelig skal fra Bornholm nævnes 1 ad. sydtrækkende Årsdale 27/10.

(Hans Christophersen)

Kongeørn, Lille Vildmose, 18. august 2013. Foto: Lars Grøn

Fiskeørn, Sønderjylland, 26. august 2013. Foto: Torben Andersen

Fiskeørn *Pandion haliaetus*

Årstotal	Hyppighed Gns. årlig forekomst per 10-års periode						Sidste 10-års gns.	Tre største år			Artstotal fra 1970-2013
	Før 1970	1970-79	1980-89	1990-99	2000-09	2010-13		2013	2011	2008	
2013	NA	(894)	(1585)	(1902)	(2881)	3840	3377	4566	4117	4070	(69.748)

Kommentar: Der mangler årstotaler fra 1970-73, 1975, 1988-89, 1991, 2001-03.

Der var indrapporteret 4263 observationer af 6638 fiskeørne. Når de åbenlyse gengangere blev trukket fra, nåede vi en årstotal for året 2013 på 4566 fiskeørne. Et godt år med et stort forårstræk i øst og et normalt efterårstræk.

De første fiskeørne blev set tidligt: 16/3 1 NØ Græse Bakkeby (NSJ) og 24/3 1 T Brændegård sø (F). De næste var 27/3 1 NØ Bisserup Havn (VSJ) og 1 T Humlebæk (NSJ). Herefter var der daglige observationer til 6/11. Forårstrækket på Nordsjælland var rigtig godt! De bedste trækdage var 14/4 30 Ø Gilbjerg Hoved (NSJ), 13/4 28 N Vedbæk (NSJ) og 23 N Stevns (KBH) samt 9/4 28 T Hellebæk (NSJ) og 22 Ø Korshage (VSJ). På Skagen var der derimod tale om det svageste træk siden 2002. Bedste var 27/4 10 NØ Flagbakken og 20/5 10 T Grenen. Træktotaler for de enkelte træksteder vil fremgå af rovfugletabellen.

Der blev i 2013 for første gang registreret 4 par ynglende fiskeørne med rede. I Gribskov på Nordsjælland vendte parret tilbage til reden og fik to flyvefærdige unger, og det samme gjaldt for parret i Vestjylland, der også fik to unger på vingerne. Det gamle aktive par ved Flyndersø i Nordvestjylland fik igen i år hele tre unger, men de blev desværre præderet kort tid før, de var flyvefærdige. Offentliggørelsen af dette bevirkede til gengæld, at der fremkom oplysninger om

et nyt par i Flyndersø området, som fik én til to unger på vingerne. For alle fire reder gælder det, at reden er placeret helt i toppen af en gran, hvor den øverste del er knækket af. For de tre sidste reders vedkommende alle i en udgået gran. Der er således nu siden 2005 kommet mindst 27 unger på vingerne, og håbet er nu, at nogle af disse vil vende tilbage og danne nye ynglepar, som det er sket ved Flyndersø. For alle fire par gælder det, at rederne er placeret i øde områder, hvor kun få mennesker dagligt færdes. Igen i år er der set oversomrende fiskeørne, hvis adfærd kunne tyde på ynglefund, men trods ihærdig søgen efter reder her, blev ingen fundet. I sommerperioden fra den 1/7 – 15/7 blev der observeret fiskeørne over hele landet på 48 lokaliteter. For yderligere omtale henvises til Projekt Ørn andet steds i *Fugleåret*.

Efterårstrækket startede allerede 6/7 1 SV Kikhavn (NSJ), 7/7 1 SV Udby, Møn (ST), 9/7 1 T Hyllekrog (ST), 20/7 1 SV Højerup, Stevns (KBH) og 23/7 2 SV Mandehoved (KBH).

De bedste trækdage var 23/8 23 og 24/8 18 SV alle Stevns Klint (KBH), 11/9 13 Sydlangeland (F) og 4/9 11 S Hyllekrog (ST). Det fortsatte med mange daglige obs. helt frem til den 6/11. Den sidste blev set 16/11 1 R Nivå Bugt og Strandenge (KBH).

(Leif F. Novrup)

Regional fordeling af fiskeørn 2013

	NJ	VJ	SVJ	ØJ	SØJ	SJ	F	VSJ	KBH	NSJ	ST	B	Total
2013	471	209	123	395	107	156	299	358	757	1156	472	63	4566

Aftenfalk *Falco vespertinus*

Årstotal	Hyppighed Gns. årlig forekomst per 10-års periode						Sidste 10-års gns.	Tre største år			Artstotal fra 1970-2013
	Før 1970	1970-79	1980-89	1990-99	2000-09	2010-13		1992	1988	1975	
2013	NA	(116)	160	163	77	72	70	599	385	338	(5209)

Kommentar: Der mangler årstotaler fra 1972-73.

I alt 98 aftenfalk på 63 lokaliteter blev observeret i 2013. 47 blev set på forårstrækket og efterårstrækket var bemærkelsesværdigt med omkring 51 fugle (tallet var tre i 2012).

På trods af det forsinkede forår, april var den koldeste i 25 år, sås de første trækkende til normal tid i starten af maj: 7/5 1 han 2K Gilbjerg Hoved (NSJ), 8/5 1 han ad. Korshage (VSJ), der også blev set ca. 20 min. efter i Kikhavn (NSJ) og 9/5 2 hanner Bødkermosen (ST). Der var enkelte sommerfund: 19/6 1 hun Korshage (VSJ), den hidtil seneste forårsobs i Rørvigområdet, 20/6 1 han 3K+ Stubbe Sø (ØJ) og på Stevns, blev lokalitetens første julifund gjort: 19/7 1 han 2K SV Højerup (KBH).

Som nævnt var efterårstrækket usædvanligt stort og startede i øvrigt med det første genfund i Danmark af en udenlandsk ringmærket aftenfalk. Fuglen blev genlæst/fotograferet 9/8 på Anholt (ØJ) og mærkningsdata var: "This is a juvenile bird from Hungary, near Jaszakohalma. Ringer: Tibor Juhasz (ranger of Hortobagy National Park Directorate). Ringing date 25.6.2013 and estimated fledging date: 10.07.2013." (personlig meddelelse fra Jesper Johannes Madsen, Ringmærkningscentralen). Desværre viste det sig, at falcken ikke klarede det, den blev fundet død på Anholt juni 2014, den havde været død længe (Kent Olsen).

Regional fordeling af aftenfalk 2013

	NJ	VJ	SVJ	ØJ	SØJ	SJ	F	VSJ	KBH	NSJ	ST	B	Total
2013	7	2	5	6	1	3	7	14	8	10	19	10	98

Vagtel *Coturnix coturnix*

Årstotal	Hyppighed Gns. årlig forekomst per 10-års periode						Sidste 10-års gns.	Tre største år			Artstotal fra 1970-2013
	Før 1970	1970-79	1980-89	1990-99	2000-09	2010-13		2011	2012	2007	
2013	NA	(8)	37	85	563	982	727	1916	1124	820	(10.824)

Kommentar: Der mangler årstotaler fra 1972, 1975 og 1976.

Efter to rekordstore år 2011 og 2012 blev årstotalen kun på ca. 300 fugle og skyldes en kombination af lavere natoptællingsaktivitet og reelt færre fugle. Der er kun optalt 76 vagtler i Sønderjylland (modsat 814 i 2011 og 542 i 2012), og fra området mellem Randers-Overgaard området blev der kun optalt ca. 29 fugle modsat 83 fugle i rekordåret.

Aftenfalk, Skjern Enge, 19. september 2013.
Foto: Carsten Gørges Laursen

Videre på trækket sås 26/8 1 SV Borreby Mose (VSJ), 27/8 1 1K Blåvands Huk (SVJ), og årets sidste blev set 18/10 1 1K Dovns Klint (F).

Fugle uden angivelse af alder og/eller køn er ikke medtaget i denne oversigt.

(Ulla Munch Hansen)

Ankomst var som i de senere år fra medio april med 15/4 1 Hellebæk (NSJ) og 17/4 1 Varpelev (KBH). Arten blev registreret i alle landsdele, hvor de største antal blev talt 23/7 9 Dalbyneder Kær (ØJ), 19/6 7 Vidåen, Tønder (SJ) og 8/6 7 Søborg Sø (KBH). Sidste fugle 28/8 1 Falbækvej Marker (VJ) og 8-9/9 1 fanget Gudme (F). Udover sidstnævnte drejer alle fund sig om syngende fugle.

(Jørgen Staarup Christensen)

Plettet rørvagtel *Porzana porzana*

Årstotal	Hyppighed Gns. årlig forekomst per 10-års periode						Sidste 10-års gns.	Tre største år			Artstotal fra 1970-2013
	Før 1970	1970-79	1980-89	1990-99	2000-09	2010-13		1983	2002	2003	
2013	NA	(27)	104	65	86	55	51	240	201	170	(2984)

Kommentar: Der mangler årstotaler fra 1972 og 1975.

De i alt ca. 55 fugle er omtrent samme antal som i 2012, og dermed var det igen en forekomst noget under gennemsnittet for det seneste tiår.

Observationerne lå i perioden 14/4-20/8, hvilket var en helt normal forekomstperiode. Spillende fugle blev hørt 14/4-28/7 hvorefter der var få fund i august af sete fugle. Hovedparten af de syngende fugle blev

ligesom i 2012 registreret i Nordjylland. De bedste lokaliteter var igen Lille Vildmose (NJ) hvor der blev registreret op til 7 spillende (28/5), samt Vejlerne (NJ) hvor i alt 11 terr. blev registreret. For begge lokaliteter er der tale om præcist samme antal som i 2012! Ingen andre lokaliteter havde over to fugle.

(Peter Lange)

Regional fordeling af plettet rørvagtel 2013

	NJ	VJ	SVJ	ØJ	SØJ	SJ	F	V SJ	KBH	NSJ	ST	B	Total
2013	27	4	4	0	1	4	1	1	8	1	2	2	55

Engsnarre *Crex crex*

Årstotal	Hyppighed Gns. årlig forekomst per 10-års periode						Sidste 10-års gns.	Tre største år			Artstotal fra 1970-2013
	Før 1970	1970-79	1980-89	1990-99	2000-09	2010-13		2004	2003	2007	
2013	NA	(16)	21	44	231	133	159	508	312	301	(3581)

Kommentar: Der mangler årstotaler fra 1972 og 1974-76.

Igen et år i den lave ende af skalaen set over de seneste 10 år. De tætteste bestande blev fundet på Bornholm, østlige og nordlige Sjælland samt Himmerland. I de øvrige landsdele kun meget spredt forekomst, dog med forbehold for manglende natoptællinger.

Første fugle til normal tid 11/5 1 sy. Kohave v. Tranekær (F) og 1 R Bygholm Vejle (NJ) og 14/5 1 sy. Gåseøen (ST). Lokaliteter med tre crexende fugle var Hovmosen (ST), Kongemosen (ST), Englerupgård

(V SJ), Teesmosen (ST) og Svogerslev (KBH). Der foreligger ikke oplysninger om større samlede optællingsaktiviteter. Desuden et ynglefund 15/7 1 ad. med 5 pull. Bølshavn (B).

Sidste fugle sås 17/8 1 skræmt op Skovgårdsløkken (B), 21/8 1 sy. kortvarigt Uldum Kær (SØJ) og 20/9 1 R Røjensø Odde (NJ).

(Jørgen Staurup Christensen)

Hvidbrystet præstekrave *Charadrius alexandrinus*

Uden for de kendte ynglelokaliteter i Vadehavet var der i år kun tre-fire fund: 28/4 1 han Dueodde (B), 10/5 1 han Salthammer (B), 18/5 1 R Filsø (SVJ) samt 20/6 1 Agger Tange (NJ). De to fund fra Bornholm kan være samme fugl.

I yngleområdet blev der set op til 13 fugle på Fanø (SVJ), op til 25 på Rømø og op til 17 ved Saltvandssøen

incl. fund fra den tyske side af diget og vaden udfor. Lagttagelserne lå i tidsrummet 9/4 til 17/9.

I 2013 blev den samlede danske bestand vurderet til kun at bestå af 43 ynglepar, og der blev ved eftersøgninger i Vadehavet fundet 20 reder på Rømø og en rede på Fanø (www.pandion.dof.dk).

(Peter Lange)

Lille præstekrave *Charadrius dubius*

Observationsperioden for Lille Præstekrave blev i 2013 forkortet med ca. halvanden måned. Årets første blev således observeret 8/4 1 Dynt Strandmose (SJ), hvilket er ca. 14 dage senere end de seneste par år. Hen over året var der mange observationer, de tre største observationer var 16/7 19 Bygholm Enge (SØJ),

23/7 17 Klydesøen (KBH) og 30/7 16 Viskum (NJ).

Lokaliteterne med flest ynglefugle var Dynt Strandmose (SJ) med 5-6 par og Nørre Dalby (KBH) med 4 par. Årets seneste observation var 4/9 Nørresø (SJ), hvilket er en måned tidligere end de seneste år.

(Inger F. Jensen)

Lille præstekrave, Vang, Bornholm, 9. juni 2013. Foto: Johanna M. Hartmann

Regional fordeling af ynglepar af lille præstekrave 2013

	NJ	VJ	SVJ	ØJ	SØJ	SJ	F	VSJ	KBH	NSJ	ST	B	Total
2013	9-10	1-2	4-5	7-9	4-6	7-9	8-10	4-5	9-11	4-6	9-10	5-6	71-89

Pomeransfugl *Charadrius morinellus*

Den første fugl blev set i en flok hjejler på Langodde ved Filsø (SVJ) 16/4, hvilket var cirka samme tidspunkt som sidste år. Herefter fulgte to fugle på Skjern Enge 30/4 (VJ).

Der blev i alt set ca. 730 forskellige fugle, hvilket er 30% færre end sidste års rekord og dermed et mere normalt år. Alle forårsagttagelser var som sædvanligt fra Jylland.

Lokaliteter med et maksimum rastende fugle på 20 eller derover nævnes med de største forekomster først. Disse ti rastesteder tegner sig for 74% af alle forårsfugle. I 2012 var der tolv rastesteder med 89% af fuglene:

Pallisbjerg Enge (VJ) 6/5-18/5 maks. 13/5 102, Skjern Enge (VJ) 30/4-24/5 maks. 13/5 90, hvilket er normalt for lokaliteten, Ndr. Farup Enge (SVJ) 3/5-24/5 maks. 16/5 86, Højer Kog (SJ) 2/5-12/5 maks. 9/5 53, Jedsted Enge (SVJ) 8/5-14/5 maks. 9/5 47, Vrist (VJ) 4/5-19/5 maks. 18/5 46, Thorup og Klim Fjordholme (NJ) 13/5-21/5 maks. 15/5 37, Vest Stadil Fjord (VJ) 9/5-21/5 maks. 14/5 37, Hillerup Enge (SVJ) 7/5-12/5 maks. 12/5 23 og ved Kammerslusen (SVJ) 4/5 21.

Herudover blev der set 1-19 individer på tolv andre lokaliteter.

Fra foråret var der en enkelt trækiagttagelse fra Skagen Nordstrand (NJ) 9/5 1 trækkende øst.

På efterårstræk blev der kun iagttaget 17 fugle på tolv lokaliteter i perioden 9/8-27/9, hvilket er normalt. Den første fugl hørtes 9/8, hvor den trak forbi Nordby på Fanø (SVJ). Herefter fulgte: Fjaltring (VJ) 31/8 med 1 1K fugl rastende, Keldsnor (F) 3/9 1 1K rastende. På Stevns ved Mandehoved (S) og Bøgeskov Havn (S) trak

henholdsvis 3/9 og 5/9 en fugl forbi. På Stadilø (VJ) rastede 7/9 2 1K fugle blandt hjejler og støere. Hønen på Fanø (SVJ) 8/9 1 1K trækkende, Bjerger Leje (SVJ) 10/9 2 1K trækkende, Koklapperne på Vestamager (S) 12/9 1 T, Klydesøen på Vestamager (S) 17/9 1 1K T, Nørre Lyngvig 22/9 1 S og Gedser Odde (LF) 27/9 4 SV.

(Egon Østergaard)

Pomeransfugl, Revlbuske, Thy, 14. maj 2013. Foto: Poul Holm Pedersen

Dværgryle *Calidris minuta*

Årstotal	Hyppighed Gns. årlig forekomst per 10-års periode						Sidste 10-års gns.	Tre største år			Artstotal fra 1970-2013
	Før 1970	1970-79	1980-89	1990-99	2000-09	2010-13		1996	1998	1978	
2013	NA	(9287)	(3302)	(9000)	(2332)	3221	2071	42.832	30.000	16.000	-

Kommentar: Der mangler årstotaler for 1970-1974, 1976, 1988, 1994-96, 1999-2002 og 2005-07. Artstotal overstiger 100.000 fugle og sammenfattes derfor ikke.

Totalen på 2302 fugle blev på samme niveau som 2012. Den første fugl var meget tidlig 17/4 1 Jerup Strand (NJ), de næste 2/5 3 Bremsbøl Sø (SJ). Forårstrækket afsluttedes 19/6 1 Gødstrup Engsø (ST). Det største tal fra første halvår blev 18/5 10 Kalløgrå (ST).

De første fugle i andet halvår blev 1/7 2 Bøjden Nor (F) og ungfugletrækket indledtes med 4/8 1 K Grynderup Sø (NJ). Flest fra andet halvår blev 8/10 80 Margrethe kog (SJ). Årets sidste blev 25/10 1 Lille Vildmose (NJ).

(Tommy Kaae)

Regional fordeling af dværgryle 2013

	NJ	VJ	SVJ	ØJ	SØJ	SJ	F	VSJ	KBH	NSJ	ST	B	Total
2013	646	224	240	43	16	332	144	91	313	18	123	112	2302

Temmincksryle *Calidris temminckii*

Årstotal	Hyppighed Gns. årlig forekomst per 10-års periode						Sidste 10-års gns.	Tre største år			Artstotal fra 1970-2013
	Før 1970	1970-79	1980-89	1990-99	2000-09	2010-13		2011	2012	2009	
2013	NA	(345)	(655)	(874)	(2572)	3304	2129	4134	3896	3421	36.427

Kommentar: Der mangler årstotaler for 1970-1977, 1988-89, 1990, 1999-2002 og 2005-07.

Dværgryle, Blåvand, 10. august 2013. Foto: Bjørn Frikke

Første halvår blev skudt i gang 21/4 2 Nørresø (SJ) og blev afsluttet 9/6 1 Bygholm Vejle (NJ). Samme sted blev den største observation også gjort: 11/5 129 Bygholm Vejle. Denne observation markerede samtidig forårstrækkets kulmination.

De adulte fugles returtræk påbegyndtes 1/7 1 Keldsnor (F), mens de første ungfugle sås en måned efter:

2/8 1 1K Borreby Mose (VSJ). Flest fra andet halvår blev 12/7 16 Klydesøreservatet, Vestamager (KBH). De sidste blev 9/8 1 Udkæret (B) og 9/8 Klydesøreservatet, Vestamager (KBH).

(Tommy Kaae)

Regional fordeling af temmincksryle 2013

	NJ	VJ	SVJ	ØJ	SØJ	SJ	F	VSJ	KBH	NSJ	ST	B	Total
2013	1014	115	51	284	229	224	119	129	370	52	109	45	2741

Stribet ryle *Calidris melanotos*

Årstotal	Hyppeghed Gns. årlig forekomst per 10-års periode						Sidste 10-års gns.	Tre største år			Artstotal
	Før 1970 samlet	1970-79	1980-89	1990-99	2000-09	2010-13		2012	2013	2009	
2013	3	< 1	< 1	2	6	10	8	14	11	10	132

Med ca. 11 fugle lidt under rekorden fra 2012 med 14 fugle. Alle nævnes. Årets første blev 25/4 1 Kobæk sø (VSJ), som også blev den eneste for Sjælland. Fra foråret i øvrigt 4/5 1 Lønnerup Fjord (NJ) og 11-12/5 1 Grynderup Sø (NJ). Andet halvår blev sat i gang 14-18/7 1 Lakolk Sydsøer (SJ) og 16/7 1 Ulvedybet (NJ). Arten sås første gang på Bornholm med 21/8-25/8 1 ad. Salthammer (B) samt 26/8 og 30/8 1 1K Nexø Sydstrand. Havde der ikke været forskellig aldersangivelse på fuglene, kunne man fristes til at tro, at det var samme fugl på nabolokaliteter. Fra efteråret i øvrigt 12-21/8 1 ad. Ulvedybet (NJ), 31/8 1 1K Slambassin (Odense), 13-14/9 1 1K Vejrum Vestsø (NJ) samt 12-14/10 1 1K Vejrum Vestsø (NJ), som nok var en ny fugl.

(Tommy Kaae)

Stribet ryle, Lakolk, 18. juli 2013. Foto: Allan Kjær Villesen

Krumnæbbet ryle *Calidris ferruginea*

Årstotal	Hyppeghed Gns. årlig forekomst per 10-års periode						Sidste 10-års gns.	Tre største år			Artstotal fra 1970-2013
	Før 1970	1970-79	1980-89	1990-99	2000-09	2010-13		1998	1991	2009	
2013	NA	(3700)	(2278)	(4010)	(6274)	6896	NA	13.520	9741	8046	-

Kommentar: Der mangler årstotaler for 1970-1974, 1976-77, 1988, 1993-94, 1999-2003 og 2005-06. Artstotalen overstiger 100.000 fugle og opsummeres derfor ikke.

Det blev til en total på 7512 fugle, hvilket er på linje med de to foregående år. Årets første blev 8/5 3 Tipperne (VJ) og forårstrækket toppede 25/5 200 Emmerlev Klev (SJ). Efterårstrækket indledtes 1/7 3 Saltvandssøen (SJ), og det største tal inden juveniltrækket blev 18/7 140 Margrethe Kog (SJ). Der blev første gang

registreret ungfugle 8/8 1 1K Saltvandssøen (SJ). Men mon ikke årets største observation 4/8 1000 Det Fremskudte Dige Syd (SJ) også indeholdt 1K-fugle? Årets sidste blev 12/10 1 1K Egå Engsø (ØJ), vi må håbe den nåede sikkert til vinterkvarteret.

(Tommy Kaae)

Sortgrå ryle *Calidris maritima*

Årstotal	Hyppighed Gns. årlig forekomst per 10-års periode						Sidste 10-års gns.	Tre største år			Artstotal fra 1970-2013
	Før 1970	1970-79	1980-89	1990-99	2000-09	2010-13		2010	2011	2013	
2013	NA	(848)	(482)	(549)	(1110)	2090	NA	2877	2308	1858	(21.024)

Kommentar: Der mangler årstotaler for 1970-1977, 1988, 1990, 1992-97, 2001-02 og 2005-09.

Første halvårs observationer dominerede vanen tro, og første halvårs total på hele 1433 skyldtes især store tal fra lokaliteter i og omkring Storebælt: 26/1 75 Sprogø (VSJ) blev første halvårs største observation. Første halvårs sidste blev 22/5 1 Esbjerg Havn (SVJ). Andet halvår blev indledt med nogle meget tidlige fugle,

den første 20/7 1 Vresen (F) var muligvis en oversommende, men 11 dage efter blev den første returtrækkende set 31/7 1 S Blåvandshuk (SVJ). Andet halvårs største blev 2-4/12 18 Agger Tange (NJ).

(Tommy Kaae)

Regional fordeling af sortgrå ryle 2013

	NJ	VJ	SVJ	ØJ	SØJ	SJ	F	VSJ	KBH	NSJ	ST	B	Total
1. halvår	204	15	6	1	109	0	423	444	59	8	67	97	1433
2. halvår	167	54	44	42	5	1	23	30	0	6	51	2	425

Almindelig ryle *Calidris alpina schinzii* (yngleforekomst)

Ynglebestanden af racen "engryle" blev estimeret til 141-147 par. Dette bygger på en optælling af de fleste kendte lokaliteter, dog foreligger ingen tællinger fra Harboøre Tange og Værnengene, hvorfor der er anvendt 2012-tal fra disse områder i tabellen. Den positive tendens i forhold til 2012 (125-133 par), skyldes primært en fremgang på

3 par på Tipperne, 4 par i Vejlerne samt ikke mindst 5-7 par på Agger Tange. Glædeligt var det endvidere, at engryle i 2013 atter ynglede på Vestamager, som det eneste sted uden for Jylland og Læsø. Hovedparten af tallene i skema er fra Naturstyrelsens tællinger.

(Hans Christophersen)

Lokaliteter med ynglende engryle i 2013.

Lokalitet	2013
Nørholm Enge (NJ)	1
Ulvedybet (NJ)	2
Læsø, total (NJ)	16-18
Vesløs/Arup Vejle (NVJ)	4
Bygholm Vejle (NJ/NVJ)	58
Agger Tange (NVJ)	21
Tipperne (VJ)	23
Værnengene (VJ)	5-7*
Harboøre Tange (VJ)	3-5*
Rømø - samlet (SJ)	7
Vestamager (KBH)	1
Estimeret total	141-147 par

*) Antal overført fra 2012

Almindelig ryle, Jerup Strand, 30. juni 2013. Foto: Hans Henrik Larsen

Kærløber *Limicola falcinellus*

Årstotal	Hyppighed Gns. årlig forekomst per 10-års periode						Sidste 10-års gns.	Tre største år			Artstotal fra 1970-2013
	Før 1970	1970-79	1980-89	1990-99	2000-09	2010-13		2011	2013	2010	
2013	NA	(32)	61	45	168	417	303	580	465	380	(4560)

Kommentar: Der mangler årstotaler for 1970, 1972-73 og 1975-76.

Årstotalen på 465 fugle er væsentligt højere end i 2012, men dog noget lavere end rekordåret 2011 med 580 fugle. Selv om dobbeltrapporteringer er udrenset på dagsbasis, er der dog givet mange gengangere i materialet blandt fugle, der rastede på lokaliteter i flere dage. Fordelingen på halvår var usædvanlig, idet hele 85% blev set i andet halvår. Hovedparten af fuglene blev set i regionerne København (16%), Nordjylland (9%) og ikke mindst Sønderjylland (60%). Andelen af nordjyske fugle var væsentligt lavere end de senere år.

Årets første fugle blev som vanligt registreret i Sønderjylland, med 10/5 fire Saltvandssøen. Herefter fulgte 12-14/5 op til 2 Ulvshale (ST). Forårstrækket var som nævnt ret fåtalligt med de største antal 5/5 8 og 9/5 10 Højer Vade (SJ) og største uden for det sønderjyske område 18/5 5 Gerå (NJ). Forårets sidste fugle

antages at være 5/6 1 Lakolk (SJ) og 10-12/6 1 Klydesøen, Amager (KBH).

De første på returtrækket blev set i Sønderjylland fra 30/6 3 Saltvandssøen, fulgt af 4/7 1 Gerå (NJ) og 7/7 5 Klydesøen, Amager. Andet halvår blev med 393 fugle det hidtil største. Den tidligere rekord var 335 fugle i 2011. Langt hovedparten af fuglene blev set ved Saltvandssøen (SJ), og der var givet mange gengangere blandt disse. Således blev der i perioden 7-18/7 dagligt set fra 12 til 39 fugle med max. 8/7 39. De største forekomster fra andre lokaliteter var 14/7 6 Klydesøen, Amager og 15/7 5 Eskeplet/Boelsrev/Tangen (ØJ). Efteråret sidste fugle blev 8/9 1 Ølsemagle Revle (KBH), 14/9 1 Salthammer (B) og en meget sen 28/9 Sønderho, Fanø (SVJ).

(Hans Christophersen)

Regional fordeling af kærløber 2013

	NJ	VJ	SVJ	ØJ	SØJ	SJ	F	VSJ	KBH	NSJ	ST	B	Total
1. halvår	20	0	1	1	0	38	0	0	6	0	6	0	72
2. halvår	21	0	2	11	0	241	11	22	68	1	11	5	393
2013	41	0	3	12	0	279	11	22	74	1	17	5	465

Tredækker *Gallinago media*

Årstotal	Hyppighed Gns. årlig forekomst per 10-års periode						Sidste 10-års gns.	Tre største år			Artstotal fra 1970-2013
	Før 1970	1970-79	1980-89	1990-99	2000-09	2010-13		1980	2002	2010	
2013	NA	(11)	(19)	12	14	22	15	32	31	31	(595)

Kommentar: Der mangler årstotaler for 1972, 1975-1976 og 1988.

Et pænt år med 24 fugle. Hele 9 fugle blev fundet i foråret, hvor første fugl var tidlig med 30/4 1 R Busemarke Mose (M). To lokaliteter med > 1 fugl: 6-11/5 1-2 spillende Tryggevælde Ådal (S) og 11/5 2 R Bygholm Vejle (NVJ). Sidste fugl sås 20/5 Kolindsund (ØJ). Efterårets første fugl var 17/8 1 R Bygholm Enge,

Horsens (SØJ). Største forekomster var 3-6/9 1-5 R med 4/9 5 R Boller Enge (NJ) og 14/9 2 R Jedsted Enge (SVJ). Årets sidste fugl blev 16/10 1 R Hønen, Sønderho, Fanø (SVJ).

(Jørgen Staarup Christensen)

Islandsk stor kobbersneppe *Limosa limosa islandica*

Årstotal	Hyppighed Gns. årlig forekomst per 10-års periode						Sidste 10-års gns.	Tre største år			Artstotal
	Før 1970	1970-79	1980-89	1990-99	2000-09	2010-13		2013	2002	2009	
2013	0	0	0	< 1	68	133	88	317	152	148	1129

Kommentar: Første fund er fra 1995.

Alletiders største år for racen herhjemme med min. 317 fugle. Der er foretaget en kraftig udrensning i materialet, da fuglene ofte er stationære i gennem længere perioder.

Året indledtes med rekordstor forårsforekomst 14/4 7 R Agger Tange (NVJ). Fra foråret i øvrigt 21-25/4 1 R Sneum Digesø (SVJ), 22/4 1 R Tipperne (VJ) og 1/5 1 R Bygholm Enge, Horsens (SØJ).

Efteråret første fugle sås 11-12/7 1 ad. sdr. R Magrethe Kog (SJ), 13/7 1 ad. sdr. R Lakolk, Rømø (SJ) og 15/7 4 ad. R Sneum Digesø (SVJ). Efterårets første trækbølge kulminerer ultimo august-medio september (overvejende 1K fugle) med følgende lok.-max (> 10 ex.): 3/9 20 1K R Filsø (VJ), 7/9 38 1K R Ulvedybet (NJ), 7/9 13 R Sneum Digesø (SVJ), 13/9 12 1K Vestereng (VJ) og 14/9 17 1K Kogleaks (NVJ), hvor flokken ved Kogle-

aks voksede til 30/9 21 1K R. Tilsyneladende passerede endnu en trækbølge medio oktober med 15/10 74 R Ballum Forland (SJ) – ny Danmarks rekord – og 16/10 12 1K Ulvedybet (NJ). Fra ultimo oktober noteres typisk 1-2 rastende fugle rundt om i landet. Langtidsstationære fugle ses ved Ølsemagle /Køge Sydstrand (KBH), Følle Bund (ØJ) og Hornbæk Enge, Randers (ØJ). Årets sidste blev 1/12 1 R Værnengene (VJ) og 11/12 2 R Ballum Forland (SJ). Vinterfund herhjemme er sjældne.

(Jørgen Staarup Christensen)

Islandske stor kobbersnepe, Grenen, 18. september 2013.
Foto: Knud Pedersen

Svaleklire *Tringa ochropus* (yngleforekomst)

I 2013 stod Grib Skov og Store Dyrehave (NSJ) som sædvanlig for hovedparten af de danske ynglepar, i år med 23-24 par ud af en landstotal på 29-34 par. Derfor var det relevant at spørge Per Ekberg fra Grib Skov Gruppen hvilke faktorer, der de seneste år har haft indflydelse på bestandens størrelse. Per Ekberg nævnte, at man fra Naturstyrelsens side har genskabt en del vådområder i skoven. Dette burde have øget bestanden, men desværre har man en politik med at afvikle nåleskov i Grib Skov, og da Svalekliren primært yngler i forladte drosselreder i nåleskov, har dette en negativ indflydelse på bestanden. Ydermere er der blevet anlagt stier rundt om de nye vådområder, hvilket desværre betyder en øget forstyrrelse, som Svalekliren reagerer negativt på. Grunden til at bestanden i Grib Skov dog er stabil, mener Per Ekberg,

skyldes, at skoven er så stor, at Svalekliren kan flytte rundt med ungerne, hvis der er for meget forstyrrelse et sted.

Alle ynglefund fra 2013 var fra Østdanmark. Bornholm havde 2 mulige ynglepar, henholdsvis i Bastemose og Svinemose. I Frederiksdal Storskov (KBH) blev der igen registreret 1-2 ynglepar, det samme gjaldt for Store Hareskov (KBH). Lillvang og Terkelskov ved Farum (KBH) 2 ynglepar, Ganløse Ore (KBH) havde et muligt ynglepar. I Ravnholt (NSJ) blev der registreret 1 ynglepar, Tokkekøb Hegn (NSJ) havde igen i år 1 ynglepar. Grønnelyng ved Frederikssund (NSJ) 1 muligt ynglepar. Grib Skov (NSJ) 19-20 ynglepar og Store Dyrehave (NSJ) 4 ynglepar. Der var ingen sikre ynglepar på Fyn og i Jylland.

(Erik Groth-Andersen)

Damklire *Tringa stagnatilis*

Årstotal	Hypighed Gns. årlig forekomst per 10-års periode						Sidste 10-års gns.	Tre største år			Artstotal
	Før 1970 samlet	1970-79	1980-89	1990-99	2000-09	2010-13		2013	1994	2001	
12	0	< 1	< 1	3	6	7	6	12	10	10	131

Kommentar: Første fund er fra 1970

Skønt det er meget vanskeligt at vurdere det reelle antal fugle, der var involveret, var der givet tale om en rekordstor forekomst, idet gennemsnittet for de seneste 10 år er ca. 5 fugle.

Fra første halvår forelå tre fund, 18/4 1 R Ishøj Strand (KBH), 28/4 1 R Saltvandssøen (SJ) og 10/6 1 R Klydesøen, Vestamager (KBH).

Andet halvårs forekomst begyndte med en lang række iagttagelser af en adult fugl i perioden 4-24/7 (9 datoer) fra Margrethekog/Saltvandssøen (SJ). Det er ikke muligt

at vurdere, om der i alle tilfælde er tale om samme fugl, der blev set på de to lokaliteter. I sammentælling er de opgjort til 1-2 fugle. På en nærliggende lokalitet, Nørresø ved Tønder, blev der herefter set 3 1K fugle 28-29/7 og fortsat en enkelt 1-3/8. Herefter fulgte 29-31/7 1 Borreby Mose (VSJ), 17/8 1 på den tyske side af Saltvandssøen (SJ) og 21-24/8 og 10/9 1 på den danske side. Året sluttede med 15-17/9 1 Draget på Agersø (VSJ). I alt vurderes årets forekomst til at dreje sig om 10-12 fugle.

(Hans Christophersen)

Odinshane *Phalaropus lobatus*

Årstotal	Hyppighed Gns. årlig forekomst per 10-års periode						Sidste 10-års gns.	Tre største år			Artstotal fra 1970-2013
	2013	Før 1970	1970-79	1980-89	1990-99	2000-09		2010-13	2010	1988	
44	NA	(51)	75	90	75	91	86	175	139	120	(3011)

Kommentar: Der mangler årstotaler for 1970, 1972-73 og 1975-76.

Et år på samme lave niveau som i 2012, som var det laveste i knap 30 år. DOFbasen rummer en lang række iagttagelser, men hovedparten af disse drejer sig om fugle, der opholdte sig på samme lokaliteter i flere dage. Gengangere i denne forbindelse er søgt udrenset i sumskemaet.

Blot 9 fugle blev set i første halvår. Første var 25-26/5 1 Nyord, Møn (ST), fulgt af 29/5 1 Feddet (ST). Eneste forekomst af mere end én fugl var 12/6 2 Klydesøen, Vestamager (KBH). Første halvårs sidste var 24/6 1 Ulvedybet (NJ).

Andet halvårs første var en tidlig ungfugl, 21/7 1 1K Saltvandssøen (SJ). De næste var 31/7-3/8 1 ad. Dueodde (B) og 1-8/8 op til 2 Ølundgård (F). Ellers var de eneste iagttagelser af mere end én fugl 12/8 3 1K Bygholm Nordlige Rørskov (NJ) og 19/8 3 1K Sækkesand (ST). Årets sidste blev 16/9 1 1K Geddal Enge (VJ) og 17/9 1 1K Fanø Vesterstrand (SVJ).

(Hans Christophersen)

Regional fordeling af odinshane 2013

	NJ	VJ	SVJ	ØJ	SØJ	SJ	F	VSJ	KBH	NSJ	ST	B	Total
1. halvår	1	0	0	0	0	2	0	1	3	0	2	0	9
2. halvår	11	1	1	1	0	3	6	2	4	0	1	5	35
2013	12	1	1	1	0	5	6	3	7	0	3	5	44

Odinshane, Sækkesand, Møn, 19. august 2013. Foto: Per Schiermacher-Hansen

Thorshane *Phalaropus fulicarius*

Årstotal	Hyppighed Gns. årlig forekomst per 10-års periode						Sidste 10-års gns.	Tre største år			Artstotal fra 1970-2013
	Før 1970	1970-79	1980-89	1990-99	2000-09	2010-13		2011	2010	2012	
24	NA	(4)	7	(14)	17	53	34	80	58	49	(621)

Kommentar: Der mangler årstotaler for 1972 og 1975-1976. Der er lidt usikkerhed om årstotal i 1990.

Trods et par store trækforekomster blev årets total den laveste siden 2006. Modsat 2012 med hele 12 observationer blev der kun set en enkelt fugl i første halvår; 20/2 1 N Blåvand (SVJ).

Efterårets første to fugle blev set i september: 15/9 1 S Lyngvig (VJ) og 23/9 1 Ø Korshage (VSJ). Hovedparten af fuglene blev set i månedsskiftet oktober/november med den største dag 29/10 med 3 S Blåvand (SVJ) og 5 S Vejers (SVJ). Der er givet flere gengangere blandt disse fugle. Eneste iagttagelse af mere end én fugl udover disse var 2/11 2 R/T Grenen (NJ). Der foreligger tre iagttagelser fra indre farvande: 9/11 1 S og 14/11 1 S – begge Fornæs (ØJ) samt 17/11 1 SV Børstrup Hage (NSJ). Denne blev sammen med 17/11 1 SV Kandestederne (NJ) årets sidste iagttagelser.

(Hans Christophersen)

Thorshane, Thorsminde, 30. oktober 2013. Foto: Allan Kjær Villesen

Regional fordeling af thorshane 2013

	NJ	VJ	SVJ	ØJ	SØJ	SJ	F	VSJ	KBH	NSJ	ST	B	Total
2013	5	2	10-13	2	0	1	0	1	0	1	0	0	22-24

Mellemkjo ve *Stercorarius pomarinus*

Årstotal	Hyppighed Gns. årlig forekomst per 10-års periode						Sidste 10-års gns.	Tre største år			Artstotal fra 1970-2013
	Før 1970	1970-79	1980-89	1990-99	2000-09	2010-13		1985	1989	1988	
45	NA	(52)	403	(193)	85	132	108	1361	648	647	(7504)

Kommentar: Der mangler årstotaler for 1972, 1975-1976 og 1993.

Et middelmådigt år med blot 39 fugle, men flere fænologisk interessante fund. Første halvår indledtes med to sjældne vinterfund 2/1 1 ad. NV Grenen (NJ) og 5/2 1 2K NV Blåvands Huk (VJ). Øvrige fund fra første halvår blev set til normal tid med 16/5 1 ad. Ulvshale (ST) og 23/5 2 N Vejlbj Klit (VJ). To usædvanlige sommerfund 30/6 1 ad. V Hevring Strand (ØJ) og 28/7 1 ad. N Bovbjerg (VJ). Efterårets fund falder mellem 15/9 –

16/11 uden tydelig kulmination, i efterårets første fase (15/9-10/10) i alt 11 fugle, primært med fund fra Vestkysten og ligelig fordeling mellem adulte og 1K fugle. I efteråret sidste fase mellem 15/10-16/11 i alt 21 fugle og udelukkende 1K fugle, på nær én 2K fugl, og hovedparten blev observeret i indre farvande. Sidste fugle blev 18/11 1 1K SV + 19/11 1K fou. Gedser Odde (ST).

(Jørgen Staurup Christensen)

Lille kjo ve *Stercorarius longicaudus*

Årstotal	Hyppighed Gns. årlig forekomst per 10-års periode						Sidste 10-års gns.	Tre største år			Artstotal fra 1970-2013
	Før 1970	1970-79	1980-89	1990-99	2000-09	2010-13		1988	1992	2007	
142	NA	3	98	93	82	150	126	719	367	307	3358

Med en sum på mindst 142 fugle blev det igen et år noget over middel. Forekomsten var koncentreret til de indre farvande. Årets forekomst indledtes usæd-

vanligt nok med hele tre forårsfund, og ingen af dem var fra Skagen, som traditionelt har været stedet, hvis man ville se lille kjo ve i maj!: 12/5 1 Anholt (ØJ), 16/5

Sorthovedet måge, Hirtshals, 8. august 2013.
Foto: Hans Henrik Larsen

1 Brabrand Sø (ØJ) og 26/5 1 Vilsted Sø (NJ). Bemærk at de to sidstnævnte er indlandsfund.

Efterårets forekomst indledtes 31/7 med en 1K fugl Gedser Odde (ST), og den næste var også herfra 12/8,

også en 1K. Suverænt bedste lokalitet var Gedser (ST), hvor der i perioden 31/7-25/9 blev talt mindst 46 fugle, med max. 23/8 6 1K SV og 5/9 5 1K SV.

Efterårets sidste blev 24/10 1 1K S Vejlbj Klit (VJ).

(Peter Lange)

Regional fordeling af lille kjove 2013

	NJ	VJ	SVJ	ØJ	SØJ	SJ	F	VSJ	KBH	NSJ	ST	B	Total
2013	17	13-15	11	6	6	0	4	7	6	11-15	ca. 60	1	142

Storkjove *Stercorarius skua*

Årstotal	Hyppighed Gns. årlig forekomst per 10-års periode						Sidste 10-års gns.	Tre største år			Artstotal fra 1970-2013
	Før 1970	1970-79	1980-89	1990-99	2000-09	2010-13		2003	2004	2001	
814	NA	(80)	285	301	822	957	779	2077	1879	1134	(18.475)

Kommentar: Der mangler årstotaler for 1972 og 1975-1976.

Et gennemsnitligt år med 814 fugle, hvor hovedparten af alle observationer som normalt var ved nord- og vestjyske kyster, især Skagen. Månedsfordeling var januar (2), februar (1), april (52), maj (183), juni (17), juli (72), august (101), september (80), oktober (188), november (82) og december (36). Første fund var 31/1 2 S Grenen (NJ) og 4/2 1 NV Blåvands Huk (VJ). Forårstræk blev primært noteret ved Skagen, hvor de største dage var 1/5 42 NV + 1 R Grenen (NJ), 2/5 11 T Nordstrand (NJ) og 4/5 13 Ø Grenen. Kun få fugle blev set nordtrækkende langs vest- og nordvestkysten (Blåvands Huk, Nørre Lyngvig, Thorsminde, Hirtshals mfl.) og i Kattegat, flest 28/5 5 T

mellem Læsø-Anholt (NJ). Fra sommerperioden var der nogle bemærkelsesværdige store antal f.eks. 19/7 34 V Roshage (NJ). Efteråret forløb uden nogen særlige højdepunkter, hvor de største observationer blev 24/9 17 NV Grenen, samt 7/10 21 T + 8/10 13 T Nørre Lyngvig (VJ). Desuden en sjælden observation fra Bornholm 18/10 1 R Rønne (B). Der var forholdsvis mange fugle i december, især i indre farvande ved Nordsjælland, Fornæs, men også i Østersøen, med 18/12 1 SV Gedser Odde (ST). Særligt skal dog 6/12 19 V Roshage bemærkes, en usædvanlig stor observation fra december.

(Jørgen Staarup Christensen)

Sorthovedet måge *Larus melanocephalus*

Årstotal	Hyppighed Gns. årlig forekomst per 10-års periode						Sidste 10-års gns.	Tre største år			Artstotal fra 1970-2013
	Før 1970	1970-79	1980-89	1990-99	2000-09	2010-13		2011	2012	2010	
142	NA	5	10	31	75	156	130	167	166	154	1908
18	NA	< 1	0	0	8	19	14	-	-	-	-

Kommentar: Første række angiver antal fugle og anden række antal ynglepar. Der mangler årstotal fra 1991. Første ynglefund er fra 1970. Max-antal ynglefund er fra 2006: 19 par.

Med mindst 137 fugle var forekomsten den mindste siden 2009, hvor der sås 114 fugle. Kun fra Bornholm blev der ikke indrapporteret fugle.

Der er indsendt oplysninger om mindst 18 ynglepar, hvilket var et mere end i 2013 og på linje med de seneste tre år, hvor antallet har svinget mellem 15 og 19 par. Det ser således ud til at landets ynglebestand

har stabiliseret sig på 15-20 par, heraf findes mere end halvdelen i Sneum Digesø, med mindst 10 ynglepar. De øvrige 5 lokaliteter med ynglepar, havde 1-2 par.

Uden for ynglelokaliteterne var det kun ved Hanstholm, der er set mere end 1-2 fugle/dag. Her var højeste notering, 6/10 1 1K + 2 2K + 2 ad. – alle set sammen.

(Rene Christensen)

Regional fordeling af sorthovedet måge 2013

	NJ	VJ	SVJ	ØJ	SØJ	SJ	F	VSJ	KBH	NSJ	ST	B	Total
Fugle	20	11	38	3	12	5	12	4	9	11	12	0	137
Ynglepar	0	0	10	0	2	1	1	0	3	1	0	0	18

Sabinemåge *Xema sabini*

Årstotal	Hyppighed Gns. årlig forekomst per 10-års periode						Sidste 10-års gns.	Tre største år			Artstotal
	Før 1970	1970-79	1980-89	1990-99	2000-09	2010-13		1997	1988	2004	
2013	47	5	42	76	46	40	55	440	189	145	1885

Med kun 12 fugle var 2013 et meget middelmådigt år, og vi skal tilbage til 2002 med 7 fugle, for at finde et år med færre fugle. Årsgennemsnittet siden 2000 er 46 fugle/år.

Første fugl dukkede op 23/9 1 1K Roshage (NJ). Den næste fugl var 28/10 1 1K Vejers Strand (SVJ). Fra denne dato og frem til 16/11 sås 8 fugle.

I december sås tre fugle med 6/12 1 1K Rågeleje Strand (NSJ) og 1 1K Vesløs Vejle (NJ) som de sidste. Fuglen fra Vesløs Vejle kan vel betragtes som et indlandsfund.

Regionalfordeling var (NJ) 3, (VJ) 1, (SVJ) 4, (NSJ) 4.

(Rene Christensen)

Middelhavssølvmåge *Larus michahellis*

Årstotal	Hyppighed Gns. årlig forekomst per 10-års periode						Sidste 10-års gns.	Tre største år			Artstotal fra 1970-2013
	Før 1970	1970-79	1980-89	1990-99	2000-09	2010-13		2007	2006	2003	
2013	0	0	0	(17)	75	58	80	155	129	87	1002

Kommentar: Første gang artens forekomst opsummeres er i 1999, hvor SU anerkender arten som regelmæssig gæst i danske farvande.

I 2013 sås 56 fugle, lidt flere end sidste års 52 fugle. Det er et moderat antal, men dog på niveau med de senere år. Der sås 15 fugle i første halvår og 41 fugle i andet halvår. Der er forsøgt taget højde for gengangere og kun aldersbestemte fugle er medregnet.

Første halvårs sidste fugl var, 29/4 1 4K Nexø (B), mens andet halvårs første fugl dukker op 6/7 1 ad. Saltvandssøen (SJ). Den første 1K fugl var 7/8 1 Fovrfelt bækens udløb (SVJ). Ankomsten for den første 1K

fugl er i øvrigt ret sen, i flere af de foregående år er der set 1K-fugle i juli.

De bedste lokaliteter var Fovrfelt bækens udløb 4 fugle, Bøgeskov Havn (KBH) 6 fugle, Rødvig Havn (KBH) 4 fugle, Strøby Ladeplads (KBH) 4 fugle og Gilleleje Havn (NSJ) 4 fugle.

Der var meget få observationer af mere end én fugl og de største var 4/10 3 1K + 1 2K Strøby Ladeplads og 4/10 2 1K + 2 3K Bøgeskov Havn.

(Rene Christensen)

Regional fordeling af middelhavssølvmåge 2013

	NJ	VJ	SVJ	ØJ	SØJ	SJ	F	VSJ	KBH	NSJ	ST	B	Total
1. halvår	0	0	3	0	0	0	4	0	5	0	1	2	15
2. halvår	6	0	4	0	0	3	1	0	22	4	1	0	41

Kaspisk måge, Vestamager, 31. oktober 2013. Foto: John Larsen

Kaspisk måge *Larus cachinnans*

Årstotal	Hyppighed Gns. årlig forekomst per 10-års periode						Sidste 10-års gns.	Tre største år			Artstotal
	2013	Før 1970 samlet	1970-79	1980-89	1990-99	2000-09		2010-13	2006	2007	
340	3	0	0	(42)	196	278	278	391	375	340	3164

Kommentar: Første gang artens forekomst opsummeres er i 1999, hvor SU anerkender racen som regelmæssig gæst i danske farvende.

Endnu et godt år med mindst 340 fugle, i 2012 sås 298 fugle og i 2011 sås 290 fugle. 340 fugle er således det tredje højeste antal nogensinde. Der sås 139 fugle i første halvår og 211 fugle i andet halvår. Der er set fugle i alle årets måneder.

Henrik Knudsen fortsatte sit projekt med at tage fotos af så mange individer som muligt, og igen havde Fyn et godt år med 70 fugle. Andre gode regioner var SVJ med 59 fugle, KBH med 113 fugle og B med 46 fugle. Som det ses var der en tydelig overvægt af fugle i det sydøstlige Danmark og i Vadehavsregionen. Denne fordeling er normal. Der sås kaspisk måge i alle regioner.

Årets første 1K fugl sås meget tidligt, allerede 13/7 Køge Havn (KBH) og igen 23-24/7 formodentlig

samme fugl. Normalt ses første 1K fugl i sidste uge af juli og den hidtidig tidligste fugl er fra 3/7.

Mange lokaliteter har dagstotaler på 5-6 fugle. De bedste kan dog have over 10 fugle/dag, således 25-26/2 10 2K + 2 3K + 2 ad. Bagenkop Havn (F), 17/3 1 3K + 2 4K + 12 ad. Fanø Vesterstrand (SVJ), 12/10 1 2K + 1 3K + 9 ad. Boesdal Kalkbrud (KBH), 19/10 10 1K + 2 2K + 1 3K Bøgeskov Havn (KBH) og 29-31/10 10 1K + 1 2K + 1 ad. Strøby Ladeplads (KBH).

Som det kan ses er Stevns godt repræsenteret i listen over de bedste lokaliteter, og der er nok ingen tvivl om, at der er gengangere på de enkelte lokaliteter. Men omvendt viser Henrik Knudsens fotoprojekt fra Fyn, at antallet af individer kan være voldsomt undervurderet. (Rene Christensen)

Regional fordeling af kaspisk måge 2013

	NJ	VJ	SVJ	ØJ	SØJ	SJ	F	VSJ	KBH	NSJ	ST	B	Total
1. halvår	1	0	33	3	2	3	54	0	17	2	2	22	139
2. halvår	18	1	26	3	2	2	16	5	96	1	7	24	201

Hvidvinget måge, Hanstholm, 30. december 2013. Foto: Allan Kjær Villesen

Hvidvinget måge *Larus glaucooides*

Årstotal	Hyppighed Gns. årlig forekomst per 10-års periode						Sidste 10-års gns.	Tre største år			Artstotal fra 1970-2013
	Før 1970	1970-79	1980-89	1990-99	2000-09	2010-13		2012	1983	1993 1997	
12	NA	2	9	16	11	22	15	59	27	24	455

Efter det fantastiske år i 2012 med mindst 59 fugle, var 2013 et år på det jævne med 10-12 fugle. Der var 5 fugle i første halvår og 5-7 fugle i andet halvår. Kun aldersbestemte fugle er medtaget.

Alle observationer nævnes, 5-21/1 1 3K, 1-4/2 1 2K og 14-31/12 2-3 1K – alle Hanstholm (NJ), 16/4 1 2K

Hirtshals (NJ), 6/11 1 2K Blåvand (SVJ), 14-15/3 1 2K Nordborg SØ (SJ), 29/5 1 3K Havsand, Rømø (SJ), 9/11 1 4K og 29/12 1 1K begge Hvide Sande (VJ) og 13/11 -19/12 1 1K Thorsminde (VJ). Fuglen fra Thorsminde var måske samme fugl som sås ved Hvide Sande.

(Rene Christensen)

Gråmåge *Larus hyperboreus*

Årstotal	Hyppighed Gns. årlig forekomst per 10-års periode						Sidste 10-års gns.	Tre største år			Artstotal fra 1970-2013
	Før 1970	1970-79	1980-89	1990-99	2000-09	2010-13		1976	1983	1979	
37	NA	(103)	129	71	38	40	40	287	189	170	(3302)

Kommentar: Der mangler årstotaler for 1972, 1974-75 og 1991.

Med mindst 37 fugle var 2013 et år lidt under gennemsnittet. Det årlige gennemsnit siden 2000 har været på cirka 40 fugle, varierende fra 23 i 2001 til 59 i 2012. Der sås 23 i første halvår og 14 i andet halvår. Kun aldersbestemte fugle er medtaget.

Flest fugle sås i de vest- og nordjyske havne. Første halvårs sidste fugl var 20/5 1 2K Østerild (NJ). Andet halvårs første fugl dukkede op 14/10 1 3K Hirtshals (NJ).

Der var også et par sommerfund som bør nævnes: 31/5-19/7 1 2K Hirtshals og 23/8 1 2K+ Slivso (SJ).

Fra de indre farvande var der følgende observationer: 10-15/12 1 Gilleleje (NSJ), 7/2 1 2K+ Østersøen, 20 km N for Hammeren (B) og 20/4 1 2K Årsdale (B).

De bedste lokaliteter var: 2/1-29/4 1 2K og 13/12 – 31/12 1 1K + 1 2K + 1 ad. Skagen (NJ), 1/1 – 19/7 2 2K + 1 3K og 14/10 – 30/12 2 1K + 1 2K Hirtshals, 6/1 – 20/4 1 1K + 2 2K + 1 3K + 1 4K og 16/11-30/12 2 1K + 1 2K Hanstholm (NJ).

(Rene Christensen)

Ride *Rissa tridactyla* (yngleforekomst)

Der er indsendt spredte oplysninger fra to lokaliteter. Ingen af oplysninger kan bruges til at laves en præcis opgørelse af antallet af ynglepar på de to lokaliteter. Der må derfor stadig opfordres til, at der laves grundigere optællinger af de danske ridekolonier.

Ved Bulbjerg (NJ) er der optalt op til 535 ynglefugle 11/5 og der er set unger i løbet af ynglesæsonen. Ved Hirtshals (NJ) fik 39 par 48 unger på vingerne.

(Rene Christensen)

Ride, Nordsoen, 11. december 2013. Foto: Lars Maltha Rasmussen

Gråmåge, Hanstholm, 26. december 2013. Foto: Lars Andersen

Dværgterne, Bisserup, 6. maj 2013. Foto: Bo Tureby

Dværgterne *Sternula albifrons* (yngleforekomst)

Som påpeget i *Fugleåret 2012* er det uhyre vanskeligt, for ikke at sige umuligt, at holde præcis styr på den danske ynglebestand af dværgterne. Arten yngler som oftest i forholdsvis små kolonier, typisk på åbne sandstrande og lave revler, og er kendt for at flytte meget rundt og dermed udvise store regionale udsving fra år til år som følge af især vejrbedingede faktorer (oversvømmelse, sandflugt, intensitet af strandturisme m.v.), biotopforandringer og prædation. Sammenholdt med det meget store antal kendte / potentielle ynglelokaliteter i Danmark betyder det, at en ikke ubetydelig andel af ynglebestanden unddrager sig registrering, med mindre der gøres en omfattende og målrettet indsats.

Der blev ikke foretaget optælling af ynglende terner under NOVANA-projektet i 2013. Yngleforekomst af dværgterne er derfor kun registreret i forbindelse med de årlige optællinger af kolonirugende kystfugle i Vadehavet, AUs og ZMs projekt om arten (i 2013 kun dækkende Jyllands Vestkyst og det vestlige Sjælland) samt diverse enkeltpersoners indberetninger til DOF-basen m.v. Ynglebestanden i Vadehavet, Vestjylland samt til dels Vest- og Syd-vestsjælland blev godt dækket, hvorimod materialet fra resten af landet desværre er uhyre mangelfuldt.

I 2013 blev der registreret i alt 256-297 ynglepar. Dette tal var markant lavere end i 2012 (390-437 registrerede par) og 2011 (357-414 registrerede par), hvilket imidlertid skal ses på baggrund af, at det kun lykkedes at tilvejebringe oplysninger fra ca. halvdelen af de ynglelokaliteter, hvor arten blev registreret ynglende i 2012 (40 ynglelokaliteter i 2013 mod 79 i 2012). Det lave

tal vurderes derfor at skyldes manglende oplysninger fra en lang række kendte ynglelokaliteter, og bortset fra Vadehavet (se nedenfor) er der intet, der tyder på, at ynglebestanden reelt skulle være faldet i forhold til de foregående år. Samlet set er det således fortsat vurderingen, at den danske ynglebestand af dværgterne ligger på flere end 500 ynglepar.

Vadehavet var fortsat artens vigtigste yngleområde med 54 registrerede par på Rømhø (SJ), 22-34 par på Fanø med omliggende sande (SVJ) og tre kolonier med tilsammen 12 par på fastlandskysten. De i alt 88-100 registrerede ynglepar var dog det laveste antal, der er optalt i Vadehavet siden 1996, hvilket synes at bekræfte den negative tendens, der er registreret i de senere år i dette område (113 par i 2012, 144 par i 2011 og 182 par i 2010). I kraft af sin uheldige forkærlighed for udsatte sandstrande og lave sandrevler bliver dværgternens kolonier i bl.a. og især Vadehavet dog ofte udsat for oversvømmelser og sandflugt, hvorfor registreringstidspunktet erfaringsmæssigt har meget stor indvirkning på resultatet. Det lave antal i forhold til de foregående år behøver derfor ikke nødvendigvis at være udtryk for en reel tilbagegang. Samlet set er ynglebestanden i den danske del af Vadehavet dog mere end halveret i forhold til niveauet for 10-15 år siden, og der tegner sig et billede af en negativ udvikling, som kræver ekstra opmærksomhed i de kommende år.

De største forekomster i resten af landet var Rågø Kalv (ST) mindst 30 par, Nordmandshage/Hals (NJ) 20-22 par, Anholt (ØJ) 20-21 par (14 par ved Flakket og 6-7 par spredt langs nordkysten), Bøvling Klit (VJ) ca. 20 par i alt fordelt på 6 mindre kolonier, Tissø (VSJ)

15-17 par, Agger Tange (NJ) 12-17 par i alt fordelt på to kolonier, Glænø Østerferd (VSJ) 13 par, Egholm/Agersø N (VSJ) 10-11 par og Hvide Sande (VJ) 10-11 par. På ingen af de andre dækkede lokaliteter blev der registreret yngleforekomst på 10 par eller derover.

Årets positive overraskelse var en koloni på mindst 30 ynglepar med god ynglesucces på Rågø Kalv i Smålandsfarvandet nord for Lolland (ST). Det er mange år siden, der sidst blev registreret en koloni i den størrelsesorden i ST, men det er desværre også den eneste oplysning, der er modtaget fra ST i 2013, hvorfor det ikke vides, om stigningen her er sket på bekostning af andre kolonier i lokalområdet. Dværgterner har aldrig ynglet på Bornholm, og arten er heller ikke i 2013 registreret ynglende i SØJ og NSJ.

Tissø er den eneste permanente og traditionelt også ubetinget største indlandsforekomst af dværgterne i Danmark. Udviklingen på de tre yngleøer ved søens sydkyst, der blev etableret med det formål at skabe yngle muligheder for dværgterne, fjordterne og klyde, fortsatte desværre i den forkerte retning i takt med en eksplosiv vækst i antallet af hættemåger, der over de seneste år fuldstændigt har taget øerne i besiddelse. Fra rekordhøje 28-30 par med en meget høj ungeproduktion i 2011 faldt dværgternebestanden til kun 18 par i 2012, og i 2013 gik det helt galt for de 15-17 par, som forsøgte at etablere sig på øerne. Æggene forsvandt lige så hurtigt, som de blev lagt, og da rovdyr ikke har adgang til øerne, er der næppe tvivl om, at hættemågen var synderen. Desuden fortsatte hættemågerne med at ankomme og anlægge nye reder, efter at dværgterne havde påbegyndt æglægningen, og

to meget tæt liggende reder blev konstateret forladt, fordi et hættemågepar havde etableret sig midt imellem dem, så redematerialet ragede ind over dværgternernes reder. Et meget tydeligt bevis på, at den lille dværgterne ikke har en chance for at sætte sig igen over for mågerne. Vi forudsætter, at ynglebestanden af de øvrige arter på øerne vil kollapse i løbet af de kommende få år (hvilket i parentes bemærket allerede skete i 2014 for dværgternens vedkommende), hvorved øerne vil miste deres oprindeligt tiltænkte betydning.

Som sædvanligt måtte dværgterner også i 2013 slås med en lang række negative faktorer som prædation fra især ræv og store havmåger, strandrensning og menneskelige bade-/turistaktiviteter ofte med løse hunde på stranden. Den kommunale strandrensning langs den jyske vestkyst vedbliver med at udgøre et meget alvorligt problem, både fordi mange reder med æg og unger bliver kørt ned i forbindelse med dette arbejde, og fordi man derved fjerner alt drivgods, som kan give ungerne ly for prædatorer og vejrlig. Et område, der vil blive sat fokus på i de kommende år.

Af forskellige årsager blev den gennemførte projektringmærkning i 2013 desværre meget begrænset. Nogle af de aflæste ynglefugle var igen meget gamle (max. alder 19K+), men der blev ikke konstateret samme bekymrende høje gennemsnitsalder, som tilfældet var i 2012. En af årsagerne hertil kan dog være, at de meget gamle, ringmærkede ynglefugle er ved at dø ud, fordi der ikke blev gennemført ringmærkning af dværgterne herhjemme i nævneværdigt omfang i perioden 2002-2008.

(Ulf M. Berthelsen og Thomas Bregnballe)

Regional fordeling af ynglepar af dværgterne i 2013

	NJ	VJ	SVJ	ØJ	SØJ	SJ	F	VSJ	KBH	NSJ	ST	B	Total
Ynglepar	35-44	33-34	34-46	20-21	0	54	10-15	40-51	0-2	0	30+	0	256-297

Sandterne *Gelochelidon nilotica*

Årstotal	Hyppighed Gns. årlig forekomst per 10-års periode						Sidste 10-års gns.	Tre største år			Artstotal fra 1970-2013
	Før 1970	1970-79	1980-89	1990-99	2000-09	2010-13		1970	1983	1984	
2013	NA	(113)	44	35	7	13	10	ca. 400	76	60	1356
1	+ 500	NA	(9-11)	(11)	2	1	-	-	-	-	-

Kommentar: Første række angiver antal fugle og anden række antal ynglepar. Der mangler årstotal fra 1971-77. Den danske ynglebestand angives i 1970 til 200 par.

Der var 186 observationer af 14-16 fugle. I 2012 var der 20 fund af 15 fugle.

De mange rapporteringer skyldes gentagne observationer ved Filsø (SVJ), hvor et par fik tre unger på vingerne. Fuglene ankom 8/5 på lokaliteten og blev set i området frem til 15/8. 29/6 kunne tre unger beskues for første gang. Fuglene yngled på Gåseholm og sås ofte sammen her eller på de omgivende heder. Arten yngled seneste på Agger Tange (NJ) i 2011.

Fra Vadehavet er der følgende observationer af 2-4 fugle, 6/5 2 Halen (SVJ), 9/5 1 Sneum Digesø (SVJ), 19/5 2 Mandø og 20/7 2 Nordby, Fanø (SVJ).

Fra den øvrige del af Danmark foreligger et godkendt fund: 11/8 1 ad. Nordmandshage (NJ). På DOFbasen er der yderligere en række fund fra NJ og S, men da arten er lokal-SU art udenfor SJ og SVJ, må disse en tur til SU før de medregnes.

(Rene Christensen)

Rovterne *Hydroprogne caspia*

Årstotal	Hyppighed Gns. årlig forekomst per 10-års periode						Sidste 10-års gns.	Tre største år			Artstotal fra 1970-2013
	Før 1970	1970-79	1980-89	1990-99	2000-09	2010-13		2011	1980	1997	
2013	NA	(60)	79	75	68	143	102	196	138	137	3152

Kommentar: Der mangler årstotaler for 1972 og 1975-77.

Med mindst 132 fugle var 2013 det fjerde bedste år nogensinde. Antallet af fugle er sat meget forsigtigt, da de mange fugle i Københavnsområdet fløj meget rundt mellem de enkelte lokaliteter. Der var 5 ynglepar på Saltholm (KBH) i 2013, hertil var der observationer fra det Sydfynske Øhav der tyder på mindst 1 ynglepar i det område. På Saltholm var der 6 par i 2012, som desværre ikke nåede at komme med i *Fugleåret 2012*. Der var observationer fra alle regioner, undtagen fra SØJ.

De første fugle ankom 13/4 med 1 ad. Brændegårds Sø (F) og 1 ad. Stevns Fyr (KBH). Frem til at de sidste fugl ses, 2/9 2 Skæring (ØJ), var der stort set daglige observationer af Rovterne.

I løbet af sommeren samledes der større flokke af Rovterne i Ringkøbing Fjord med 31/8 11 Skjern Enge (VJ) og i Køge Bugt med op til 12 fugle 25/8 ved Ølsemagle Revle (KBH). Ud over disse observationer foreligger der yderligere fem observationer af 10-11 fugle fra området.

(Rene Christensen)

Rovterne, Dueodde, 17. august 2013. Foto: Erik Biering

Regional fordeling af roovterne 2013

	NJ	VJ	SVJ	ØJ	SØJ	SJ	F	VSJ	KBH	NSJ	ST	B	Total
2013	7	13	3	9	0	9	13	9	25	1	37	13	132

Sortterne *Chlidonias niger*

Årstotal	Hyppighed Gns. årlig forekomst per 10-års periode						Sidste 10-års gns.	Tre største år			Artstotal fra 1970-2013
	Før 1970	1970-79	1980-89	1990-99	2000-09	2010-13		2009	2008	1988	
4908	NA	NA	(1048)	731	(4060)	4161	NA	4908	4532	4135	NA
-	NA	NA	117	NA	NA	NA	-	-	-	-	-

Kommentar: Første række angiver antal fugle og anden række antal ynglepar. Sortterne først medtaget i Årsrapporten fra 1980, men mangler fra 1998 og 2000-2007. Årstotaler skal tages med stort forbehold. Fra 1980-89 opgøres kun ynglefugloptællinger i 1983 og 1988-89.

Med 615 observationer af 4908 fugle var 2013 alle tiders bedste år. Dobbeltobservationer er frasorteret. Det gode resultat er opnået til trods for, at det er det næstlaveste antal observationer på et år.

Årets første fugl sås 15/4 1 ad. Hyllekrog (ST) og fra 30/4 til 17/9 observeredes arten dagligt, og 24/9 1 Gedser Odde (ST) var således årets sidste fugl. Begge dage ligger inden for det normale.

Atter en gang markerede Hyllekrog sig som forårets bedste lokalitet. 15/4 – 8/6 295 T, flest 12/5 109 og med syv dage med over 10 fugle. Ingen andre lokaliteter havde træk eller rast af større betydning.

Ynglebestanden blev optalt til: 6-8 par Magisterkrogen (SJ), 25-30 par Hasberg Sø (SJ). I Vejlerne gik bestanden tilbage fra 42 par i 2012 til kun 23 par i år. Fra Vestjylland var der angivelser af op til 8 ynglefugle fra Vest Stadil

Fjord, ligesom der var observationer i yngletiden fra Husby Sø, men ingen angivelser af ynglepar.

Efterårstrækket begyndte ultimo juli og registreredes på fire lokaliteter, 28/7 – 16/9 37 T, flest 28/7 5 Blåvand (SVJ), 18/7 – 16/8 33 T, flest 16/8 8 Kragesand (SJ), 5/8

– 16/9 40 T, flest 7/8 18 Feddet (ST) og 20/7 -24/9 350 T, flest 6/8 56 og med 9 dage med over 10 fugle Gedser Odde. Der var i efteråret ingen større rasteforekomster. (Rene Christensen)

Regional fordeling af sortterne 2013

	NJ	VJ	SVJ	ØJ	SØJ	SJ	F	VSJ	KBH	NSJ	ST	B	Total
2013	1435	273	99	45	22	2121	42	41	26	23	780	1	4908

Hvidvinget terne *Chlidonias leucopterus*

Årstotal	Hyppighed Gns. årlig forekomst per 10-års periode						Sidste 10-års gns.	Tre største år			Artstotal
	Før 1970 samlet	1970-79	1980-89	1990-99	2000-09	2010-13		1997	2005	2009	
2013	NA	2	2	196	52	40	80	1926	286	251	2839

Kommentar: Uden invasion i 1997 udgør gennemsnit 1990-99: 4 fugle.

Med 59 fugle var året det sjette bedste år nogensinde. Der sås fugle i 9 ud af 12 regioner. De første fugle blev set 7/5 på tre lokaliteter spredt over hele landet, mens sidste observation var 27/8 1 K Margrethe Kog/Saltvandsøen (SJ).

Der var følgende observationer af mere end 5 fugle, 7/5 6 Sneum Digesø (SVJ), 7-8/5 6 Tryggelev/Salen Nor (F), 7/5 13 Gundsømagle Sø (KBH) og 22/5 6 Margrethe Kog. (Rene Christensen)

Regional fordeling af hvidvinget terne 2013

	NJ	VJ	SVJ	ØJ	SØJ	SJ	F	VSJ	KBH	NSJ	ST	B	Total
2013	7	3	8	2	0	11	6	3	15	0	4	0	59

Sortterne, Koglekssøen, 8. juni 2013. Foto: Henrik Haaning Nielsen

Splitterne *Sterna sandvicensis* (yngleforekomst)

Der er optalt 3931 par splitterne i 2013, fordelt på ni kolonier, som alle nævnes herunder. Tallet er hovedsageligt baseret på redeoptælling, men også, for enkelte mindre kolonier, på grundlag af antal adulte fugle i en koloni. Ifølge DOFbasen var der flere lokaliteter, hvor der er observeret splitterner, som er set i parringsadfærd eller fodrende store unger, men de er ikke medtaget. Det skyldes, at arten kan ses i parringsadfærd ret langt fra kolonierne. Det er således almindeligt at flyvefærdige unger fodres under trækket bort fra kolonierne.

Splitternebestanden i Danmark er forholdsvis stabil. Det skyldes først og fremmest, at nogle få traditionelle kolonier fortsat fungerer godt på grund af beskyttelse mod færdsel og predatorer. Det er som oftest Hirsholmene (NJ) som har den største koloni, i 2013 med 1750 par.

Kolonierne i Vadehavet og Vestkysten er ikke så velfungerende, dog var der stadig 91 par på Langli (SVJ) og 196 par i Sneum Digesø (SVJ). På Fjand Ø i Nissum

Fjord (VJ) kom splitterne tilbage med 270 par. Dertil 98 par i Ørum Sø (NJ). Området skulle kunne huse flere tusinde par, men sølvmåger og ræve har forringet en lang række øer som yngleplads for hættemåge og splitterne. Det vil være oplagt at arten etablerer sig på nogle af øerne i Filsø (SVJ), idet der allerede findes hættemåger ynglende.

I de indre farvande talte den største koloni 857 par på Hjarnø i Horsens Fjord (SØJ). Dernæst Sprogø (S) med 474 par. De to kolonier dækker det store fødeområde i det sydlige Kattegat og Storebælt. De egentlige Østersøkolonier har det ikke godt, fx var Fiskeholm i det Sydfynske Øhav ubeboet efter en meget lang årrække som velfungerende. Øen er nu helt overtaget af sølvmåger. Brøndby Strand kolonien, den kunstige Holme Sø (KBH) gik stærkt tilbage til 65 par. Den forholdsvis nye koloni på Glænø Østerfed (ST) talte 130 par. Det fandtes ikke andre kolonier i den vestlige Østersø.

(Jens Gregersen og Thomas Bregnballe)

Splitterne, Hirsholmene, 2. maj 2013. Foto: Erik Biering

Søkonge *Alle alle*

Årstotal	Hyppighed Gns. årlig forekomst per 10-års periode						Sidste 10-års gns.	Tre største år			Artstotal fra 1970-2013
	Før 1970	1970-79	1980-89	1990-99	2000-09	2010-13		1996	1995	1990	
2013	NA	(12)	898	(4074)	(674)	581	435	13.909	9257	2808	(46.008)

Kommentar: Der mangler årstotaler fra 1975-76, 1993 og 1999-2006. Baggrundsstatistik skal tages med nogen forbehold, da senere større år (især rekordåret 2005) ikke indgår i opsummeringen.

Med kun 244 fugle var forekomsten i 2013 den laveste siden 2009, hvor kun 194 fugle blev set. Der var 9 fugle i første halvår og 235 fugle i andet halvår. Som vanligt sås hovedparten langs den jyske vestkyst, med i alt 208 fugle. I de indre farvande sås 36 fugle.

Første halvårs sidste fugl var 28/3 1 Vorsø (ØJ), mens anden halvårs første fugle ankom 6/10 2 S Agger Tange (NJ). Begge datoer er indenfor normalområdet.

De bedste lokaliteter var: Grenen (NJ) 17/10 -21/12 48 (8 R + 40 T), flest 18/10 19 Ø, Blåvand (SVJ) 17/10 - 23/11 39 (2 R + 37 T), flest 24/10 9 S og Fornæs (ØJ) 18/10 - 9/12 10 T, flest 18/10 3 T.

En observation fra Østersøen nævnes: 27/10 1 Klintholm Havn (ST). Arten er sjælden her.

(Rene Christensen)

Regional fordeling af søkonge 2013

	NJ	VJ	SVJ	ØJ	SØJ	SJ	F	VSJ	KBH	NSJ	ST	B	Total
2013	106	26	77	12	2	0	1	4	0	15	1	0	244

Tejst *Cephus grylle* (yngleforekomst)

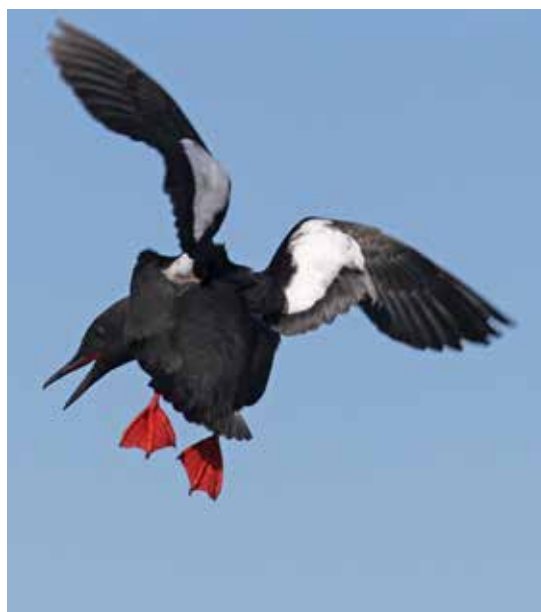
Landets samlede ynglebestand for 2013 er vurderet til 1454-1699 par, hvilket er lidt flere end sidste år, hvor bestanden var på 1280-1424 par. De faste ynglekolonier findes på Hirsholmene (NJ), Ndr. Rønner (NJ), Læsø (Østerbyhavn) (NJ), Anholt (ØJ), Sangstrup Klint (ØJ), Hjelm (ØJ), Hesselø (NSJ), Samsø (Vandstedet) (ØJ), Kyholm (ØJ), Lindholm (ØJ), Vejrø (ØJ), Tunø (ØJ), Sejerø (VSJ), Endelave (SØJ), Mejlø (F), Musholm (VSJ), Romsø (F) og Sprogø (VSJ).

Omkring ¾ af bestanden yngede på Hirsholmene. Langt de fleste yngler her på selve Hirsholm med 990 par og på Deget med 145 par. Mindre bestande blev fundet på Kølpøen 20 par, Tyvholm 6 par (men antageligt op mod 100 par) og Græsholm 5 par.

Bestanden på Anholt blev fordoblet fra 9 par i 2012 til 14-18 par i 2013.

Tilbagegang ses i bestanden på Tunø, hvor bestanden mindskede til 42 par i forhold til 55 par i 2012. Tendens til lille tilbagegang sporede på Sejerø fra 52-73 par i 2012 til 48-63 par i år. I nogle af de kolonier på Sejerø, hvor tejsterne yngler under sten, bliver de udsat for prædation af rotter.

(Sten Asbirk)

Tejst, Hirsholmene, 2. maj 2013. Foto: Erik Biering

Lunde *Fratercula arctica*

Årstotal	Hyppighed Gns. årlig forekomst per 10-års periode						Sidste 10-års gns.	Tre største år			Artstotal fra 1970-2013
	Før 1970	1970-79	1980-89	1990-99	2000-09	2010-13		2002	1990	1995	
2013	NA	(22)	41	65	52	23	41	101	100	85	1809

Kommentar: Der mangler årstotaler fra 1972, 1974-76.

For tredje år i træk faldt antallet af observerede fugle. Der var 15 observationer af 20 fugle. I 2012 sås 24 fugle. Der var 6 observationer af 6 fugle fra de indre farvande.

Der var en observation i første halvår: 6/4 1 R Helsingør (NSJ).

Første observation i andet halvår var 13/8 1 V Roshage (NJ). Der var et mindre indflux 18-19/10 med 3 observationer af 7 fugle, som dog kun registreredes i Nordvestjylland.

Der var følgende observationer af mere end én fugl: 13/11 3 V Lild Strand (NJ), 18/10 4 NØ og 19/10 2 T begge Hirtshals (NJ).

(Rene Christensen)

Regional fordeling af lunde 2013

	NJ	VJ	SVJ	ØJ	SØJ	SJ	F	VSJ	KBH	NSJ	ST	B	Total
2013	13	1	0	3	1	0	0	0	0	2	0	0	20

Turteldue *Streptopelia turtur*

Årstotal	Hyppighed Gns. årlig forekomst per 10-års periode						Sidste 10-års gns.	Tre største år			Artstotal fra 1970-2013
	Før 1970	1970-79	1980-89	1990-99	2000-09	2010-13		1983	1993	1982	
2013	NA	(70)	133	102	53	68	62	297	219	180	3495
-	NA	> 2	NA	30	(20)	(48)	NA	-	-	-	-

Kommentar: Første række angiver antal fugle og anden række antal ynglepar. Der mangler årstotaler fra 1971-74 og 1975-76. Ynglefugleoplysninger er meget ujævne, max-antal ynglepar er 1993: 47 par.

Ca. 66 turtelduer blev observeret i 2013. 34 var syngende på 18 lokaliteter, alle i det sydlige Jylland, hvor arten yngler fåtalligt men regelmæssigt, og 32 blev set rastende, fouragerende eller trækkende på 31 lokaliteter rundt i landet. Dermed var forekomsten på samme niveau som i 2012.

Årets første turtelduer blev: 20/4 1 Vigsø ved Hanstholm (NJ), 26/4 1 Høllund Søgårdplantage (SVJ), 26/4 2 Frøslev Plantage (SJ) og 27/4 1 Beckmanns Plantage (SJ). I Nordjylland sås en stationær fugl 21/5-25/5 Gl. Vesløs, og fra Sjælland: 17/5 1 Spodsbjerg (NSJ) og

18/5 1 Korshage (VSJ). For tredje år i træk var der på Ertholmene (B) to observationer: 9/5 og 26/5.

De sidste fugle i 2013 blev: 9/8 3 Grønå Elhjemvej-Jejsing Mark (SJ), 18/8 2 Store Jyndevad (SJ) og 12/9 1 Hønen, Sønderho (SVJ).

På trods af, at turteldue overvintrer i tropisk Afrika, var der i 2013 tre vinterobservationer af en fugl på Omø (VSJ) 13/1, 8/2 og 25/2 – bl.a. blev fuglen set på et foderbræt.

(Ulla Munch Hansen)

Regional fordeling af turteldue 2013

	NJ	VJ	SVJ	ØJ	SØJ	SJ	F	VSJ	KBH	NSJ	ST	B	Total
2013	6	4	10	2	0	36	0	2	0	1	3	2	66

Natravn *Caprimulgus europaeus*

Årstotal	Hyppighed Gns. årlig forekomst per 10-års periode						Sidste 10-års gns.	Tre største år			Artstotal fra 1970-2013
	Før 1970	1970-79	1980-89	1990-99	2000-09	2010-13		2010	2008	2007	
2013	NA	(59)	(138)	191	197	346	275	347	341	323	(6797)

Kommentar: Der mangler årstotaler fra 1970-76, 1988-89 og 2004. Forekomst gælder typisk syngende fugle (>95%) og kun få rastende/trækfugle.

Der er kun små afvigelser fra sidste års tal, både hvad angår antal observerede natravne, antal ynglepar og den regionale fordeling, og det ser således ud til at bestanden holder sig nogenlunde stabil.

Den første sås 3/5 1 han Bordrup (SVJ), og formodentlig samme fugl blev hørt der 5/5. Derefter 6/5 1 Skagen Klitplantage (NJ) og 6/5 1 Ravnstrup Sø (ST).

De næste syngende var: 7/5 4 Ålbæk Klitplantage (NJ) og 10/5 1 Blåbjerg Klitplantage (SVJ).

Opgjort på grundlag af antal syngende hanner var der 261 ynglepar på 95 lokaliteter, hvilket er noget mere end de 84 lokaliteter, arten sås på i 2012. Der er dog formodentlig stadig en del flere lokaliteter, arten vil kunne findes på.

Natraavn, Aalbæk Klitplantage, 12. juli 2013. Foto: Hans Henrik Larsen

På fire lokaliteter var der lok.max ≥ 10 syngende: 29/5 11 Bunken Klitplantage (NJ), 10/6 12 Tranum Klitplantage (NJ), 2/7 11 Gludsted Plantage (ØJ) og 8/7 10 Læsø Klitplantage (NJ).

Årets sidste syngende hørt 8/8 1 Klelund Hede (SVJ), 8/8 1 Klelund Dyrehave (SVJ), 9/8 1 Høllund Søgårdplantage (SVJ) og 10/8 1 Anholt (ØJ).

De sidste observationer var sete fugle: 19/9 1 Saltum Strand (NJ), 23/9 1 Ølene (B) og endelig en sen fugl 6/10 1 Dueodde (B).

I alt var der observationer fra 144 lokaliteter, en del flere end i 2012, men svarende nogenlunde til de 140 lokaliteter i 2011.

(Ole F. Jensen)

Regional fordeling af natraavn 2013

	NJ	VJ	SVJ	ØJ	SØJ	SJ	F	VSJ	KBH	NSJ	ST	B	Total
2013	140	37	80	33	10	21	0	0	1	7	8	12	349
Ynglepar	107	31	62	20	7	21	0	0	0	6	0	7	261

Tallene er udregnet som sum af lok.max. med tillæg for evt. trækkende eller ringmærkede fugle.

Hærfugl *Upupa epops*

Årstotal	Hyppighed Gns. årlig forekomst per 10-års periode						Sidste 10-års gns.	Tre største år			Artstotal fra 1970-2013
	Før 1970	1970-79	1980-89	1990-99	2000-09	2010-13		1997	1996	2003	
24	NA	(16)	23	27	20	19	19	43	41	41	(887)

Kommentar: Der mangler årstotaler fra 1972 og 1975-76.

Der blev indrapporteret 23 hærfugle i 2013, hvilket var lidt over gennemsnittet for det seneste årti.

Årets første observation var 17/4 1 Blåvands Huk (SVJ), hvilket var lidt senere end i 2012. Derefter blev

der løbende observeret hærfugl rundt omkring i landet frem til ultimo juni. Efter lidt over en måneds pause blev arten atter observeret fra primo august og fremefter, indtil årets sidste observation 26/10 1 Allinge (B).

Observationerne af hærflugl i Østjylland 22-24/6 og 9/8 Gylling By (ØJ) var sandsynligvis af den samme fugl, som havde strejft rundt i området i det mellemliggende tidsrum. Tilsvarende med observationerne 15/9 1 Endrup By/Fiskeri (Esbjerg) (SVJ) og 18/9 1 Bramming

By (SVJ). Derudover gjaldt observationerne af hærflugl fra 8/10 1 Søndervang (Rørvig) (VSJ) og 11/10 1 Nakke By (VSJ) sandsynligvis også en enkelt fugl.

(Tina Høeg Hansen)

Regional fordeling af hærflugl 2013

	NJ	VJ	SVJ	ØJ	SØJ	SJ	F	VSJ	KBH	NSJ	ST	B	Total
2013	4	1	3	1-2	1	0	1	1	1	1	2	7	23-24

Isflugl *Alcedo atthis*

Indtastningerne i DOFbasen kunne opgøres til 18 sikre og 13 mulige ynglepar af isflugl i 2013. Der var dog også i 2013 mange lokaliteter med sommerobservationer af isflugl, hvoraf nogle nok dækkede over ikke-rapporterede ynglepar.

I 2013 blev der indrapporteret flest ynglepar fra Nordjylland (5 sikre), Vestjylland (3 sikre og 4 mulige), Nordsjælland (3 sikre) og Sydøstjylland (2 sikre og 4 mulige).

(Tina Høeg Hansen)

Regional fordeling af ynglepar af isflugl 2013

	NJ	VJ	SVJ	ØJ	SØJ	SJ	F	VSJ	KBH	NSJ	ST	B	Total
Sikre ynglepar	5	3	1	0	2	1	0	2	1	3	0	0	18
Mulige ynglepar	0	4	1	3	4	1	0	0	0	0	0	0	13

Hærflugl, Bramming, 15. september 2013. Foto: Bjørn Frikke

Isfugl, Elling Å, 9. juli 2013. Foto: Knud Pedersen

Biæder *Merops apiaster*

Årstotal	Hyppighed Gns. årlig forekomst per 10-års periode						Sidste 10-års gns.	Tre største år			Artstotal fra 1970-2013
	Før 1970	1970-79	1980-89	1990-99	2000-09	2010-13		1999	2000	1992	
29	NA	(4)	19	29	42	40	40	72	83	61	(1086)
3	NA	< 1	< 1	> 1	3	2	1	-	-	-	-

Kommentar: Første række angiver antal fugle og anden række antal ynglepar. Der mangler årstotaler fra 1972 og 1975-76. Flest par er registreret 1998: 3-7 par, 2000: 4-6 par og 2003: 4-6 par.

Der blev indrapporteret 18 biædere via DOFbasen i 2013, hvilket var et lavt antal i forhold til gennemsnittet for det seneste årti.

Udover de 18 fugle, som blev indrapporteret via DOFbasen, kunne 2013 også byde på ynglende biæder. Mindst tre ynglepar gravede redehuller i en grusgrav i Sønderjylland, og heraf kom der unger i to af redehullerne. Medio august blev 11 biædere observeret på lokaliteten, inden hele flokken trak sydpå.

Årets første observation fandt sted medio maj: 15/5 1 Smidstrup Strand (NSJ), hvilket var det senest registrerede ankomsttidspunkt i dette årtusind.

Derefter blev der løbende observeret biæder frem til primo juni, hvorefter der kun blev registreret yderligere to observationer: 18/6: 1 Gedser Odde (ST) og 5/7 1 Hønen, Sønderho (SVJ). Dog lå det reelle afgangstidspunkt i medio august for ynglefuglenes vedkommende.

(Tina Hoeg Hansen)

Bjæder, Jylland, 4. august 2013. Foto: Klaus Dichmann

Regional fordeling af bjæder 2013

	NJ	VJ	SVJ	ØJ	SØJ	SJ	F	VSJ	KBH	NSJ	ST	B	Total
2013	5	0	2	1	0	11	3	1	0	2	3	1	29

Vendehals *Jynx torquilla*

Årstotal	Hyppighed Gns. årlig forekomst per 10-års periode						Sidste 10-års gns.	Tre største år			Artstotal fra 1970-2013
	Før 1970	1970-79	1980-89	1990-99	2000-09	2010-13		1981	1980	1982	
327	NA	(193)	(370)	(143)	169	287	242	533	517	467	(8.646)

Kommentar: Der mangler årstotaler fra 1971-73, 1975-76, 1988 og 1991. Ynglefugleoplysninger er meget mangelfulde og derfor undladt. Max-antal ynglepar er fra 1974: 25-30 par, 1988: 23-29 par og 2003: 7-25 par.

Der blev indberettet 372 vendehalse mod 274 i 2012 og 283 i 2011 og 218 i 2010. Altså et godt år.

De første blev observeret 15/4 1 Viskeled (B) og 16/4 1 Amager Fælled (KBH), altså til normal tid. De næste var 17/4 1 i have Årdsdale og 1 Galløkken (B) samt 1 på terrasse i Viborg (NJ).

Det fortsatte med daglige obs. til 3/7 1 Borbjerg Plantage (VJ).

Hovedparten, 299, blev set i forårsperioden. Der var kun 73 fra efteråret.

Der blev hørt syngende fugle på 50 egnede ynglelokaler, men der var kun få redefund. I alt var der 15 sikre

ynglefund fra lokaliteterne Bindslev (NJ), Åresvad (NVJ), Voerladegård (ØJ), Kompedal (ØJ) og Borris Hede (VJ).

På Borris Hede (VJ) blev der som i 2012 fundet 10 påbegyndte kuld i opsatte redekasser. Af de 10 par havde 9 gennemført yngel. Et kuld blev præderet, muligvis på ægstadiet.

Der blev i år aflæst 5 ringmærkede fugle, der alle var mærket i perioden 2010-2012 på Borris Hede.

I de 9 gennemførte kuld blev der ringmærket 63 unger. Der er i perioden 2005-2013 blevet ringmærket i alt 449 pull. og 21 ad., i alt 470 fugle. Der er fortsat ingen genmeldinger uden for mærkningsområdet. I Kompe-

Vendehals, Hanstholm, 1. maj 2013. Foto: John Kyed

dal Plantage (ØJ) blev 30/6 9 unger ringmærket.

Efterårstrækket indledtes den 18/8 1 Gedser Odde (ST) og varede ved med daglige obs. til 18/9 1 Høll

(SØJ). De sidste blev set 22/9 1 Middelfart (F), 25/9 1 Galløkken (B), 26/9 1 Klosterkær (SØJ) og 27/9 1 Klydesøen (KBH).

(Leif F. Novrup)

Regional fordeling af vendehals 2013

	NJ	VJ	SVJ	ØJ	SØJ	SJ	F	VSJ	KBH	NSJ	ST	B	Total
2013	57	31	14	35	13	25	12	19	20	44	55	47	372

Grønspætte *Picus viridis*

På trods af mindsket observationsaktivitet i den forlængede vinter sås en anelse flere fugle end i 2012. Mens nogle af regionerne har en tydelig tilbagegang, så er det Fyn der reddede årstotalen. Herfra rapporteres i DOFbasen om 100 flere fugle end sidste år. Der synes at være tale om en reel fremgang, for antallet af rapportlokaliteter vokser på Fyn fra 49 til 62.

Opgørelsen af antallet af ynglepar kræver en kommentar. Hvis der ses bort fra Nordjylland er antallet af meget sandsynliggjorte ynglepar faldet med 7 i forhold til sidste år, mens antallet af noget svagere

sandsynliggjorte ynglepar er vokset fra 39 til 50. Den væsentligt større forandring i totalerne for ynglepar skyldes at *Nordjyllands Fugle 2013* rapporterer om en væsentlig forøgelse af antallet af meget sandsynliggjorte par. Der er især tale om ynglefund fra Vendsyssel (gennem personlig meddelelse fra Jan Tøttrup Nielsen). Disse er ikke indrapporteret til DOFbasen, men der kan i de kommende år forventes en kraftigt forbedret rapportering i forbindelse med Atlas III.

(Esben Sloth Andersen)

Regional fordeling af grønspætte 2013

	NJ	VJ	SVJ	ØJ	SØJ	SJ	F	VSJ	KBH	NSJ	ST	B	Total
Antal fugle	261	119	69	115	107	144	206	0	0	0	0	0	1021
YP min	17	2	0	0	0	1	3	0	0	0	0	0	23
YP max	21	9	5	7	7	11	11	0	0	0	0	0	71

YP min = meget sandsynliggjorte ynglepar. YP max = YP min + noget svagere sandsynliggjorte ynglepar.

Sortspætte *Dryocopus martius*

Efter sidste års rekord er årstotalen på 1049 tilbage omkring niveauet fra 2010 og 2011. Det skyldes ikke mindst at antallet af rapporterede fugle fra Nordsjælland halveredes, og mere end halvdelen af dette fald skyldes færre observationer i den kolde periode før april. En glædelig nyhed er at sortspætte for første gang i flere år blev observeret på Fyn. Desuden er den tilbage nord for Limfjorden, hvorfra den ikke rapporteredes i 2012.

De 45-64 ynglepar er væsentligt færre end sidste år. Det kan delvist skyldes, at den mindskede observa-

tionsaktivitet fortsatte efter 1. april. Det grundigt undersøgte Gribskovområde havde fortsat 10-11 par. I det tilsvarende grundigt studerede Sønderjylland er 17 par imidlertid en tilbagegang på 4 par. Det er i øvrigt meget bemærkelsesværdigt, at der er et sikkert ynglepar på Fyn (Kongebrokov). Desuden rapporteres om et sikkert ynglepar nord for Limfjorden (Pajhede Skov, jf. *Nordjyllands Fugle 2013*).

(Esbén Sloth Andersen)

Regional fordeling af sortspætte 2013

	NJ	VJ	SVJ	ØJ	SØJ	SJ	F	VSJ	KBH	NSJ	ST	B	Total
Antal fugle	143	33	6	181	75	230	20	9	27	296	29	0	1049
YP min	5	1	1	2	1	17	1	0	0	16	1	0	45
YP max	10	1	1	11	2	17	1	0	1	18	2	0	64

YP min = sikre ynglepar. YP max = YP min + sandsynlige ynglepar.

Lille flagspætte, Vaserne, 13. maj 2013. Foto: Villy Pedersen

Lille flagspætte *Dendrocopos minor*

Årstotal	Hyppighed Gns. årlig forekomst per 10-års periode						Sidste 10-års gns.	Tre største år			Artstotal fra 1970-2013
	Før 1970	1970-79	1980-89	1990-99	2000-09	2010-13		2012	2013	2010	
2013	NA	(31)	(57)	83	(104)	411	236	545	420	349	(4162)
420	NA	(31)	(57)	83	(104)	411	236	545	420	349	(4162)

Kommentar: Der mangler årstotaler fra 1972, 1988-89 og 2002. Ynglefugleoplysninger er meget ujævne fra år til år og derfor undladt. Max-antal ynglepar er 1998: 64-74 par,

Årssummen på 420 rapporterede fugle repræsenterede et fald på 125 i forhold til sidste års rekord, men der var stadig tale om næsten 100 flere end årssummen fra 2011. Svingningerne skyldes utvivlsomt delvis vejret. Der var nemlig en formindsket en observationsaktivitet i den kolde marts, mens 2012 havde et godt forårsvejr. Variationen i antallet af gengangere gør det sværere at afgøre, om der i virkeligheden var færre fugle. Desuden stammer mere end halvdelen af observationerne fortsat fra Nordsjælland.

Eftersom ynglebestanden af lille flagspætte er meget svær at opgøre, så er der er fortsat relativt få helt sikre ynglepar. I tabellen er der skelnet mellem meget sandsynliggjorte ynglepar (kaldet YP min) samt summen af disse og de noget svagere sandsynliggjorte ynglepar (kaldet YP max). På landsplan giver DOFbasen resultaterne YP min = 16 og YP max. = 29. Det er en smule lavere end i 2012.

Tabellen viser, at bestandens kerneområde fortsat er i Nordsjælland med 12-19 par. Ifølge grundige optællinger havde Gribskov-området 9-11 par (2012: 11-14 par), mens Hellebæk-området havde 1-2 (2012: 2-3). De øvrige nordsjællandske tal er ikke helt sammenlignelige med sidste år, men det bør bemærkes at der i Vaserne blev optalt 2-3 par. Fra Bornholm var der fortsat tale om spredte rapporter fra ganske mange lokaliteter, som ikke giver basis for at sige, at der var mere end 0-2 par. Som en nyhed rapporteredes fra Storstrøm et sikkert ynglepar i Holmegård Mose.

Fra næste år vil vi begynde at få et sikrere indtryk af bestandens størrelse og lokalitetsfordeling. Det skyldes at lille flagspætte blandt de arter, hvis yngleforekomst søges totaloptalt under Altas III.

(Esbén Sloth Andersen)

Regional fordeling af lille flagspætte 2013

	NJ	VJ	SVJ	ØJ	SØJ	SJ	F	VSJ	KBH	NSJ	ST	B	Total
Antal fugle	33	2	1	4	2	15	14	4	67	215	12	51	420
Lokaliteter	11	1	1	3	2	2	2	4	21	32	4	32	115
YP min	1	0	0	0	0	0	0	0	2	12	1	0	16
YP max	3	0	0	0	0	1	0	0	3	19	1	2	29

YP min = meget sandsynliggjorte ynglepar. YP max = YP min + noget svagere sandsynliggjorte ynglepar.

Toplærke *Galerida cristata*

Årstotal	Hyppighed Gns. årlig forekomst per 10-års periode						Sidste 10-års gns.	Tre største år			Artstotal fra 1970-2013
	Før 1970	1970-79	1980-89	1990-99	2000-09	2010-13		1981	1980	1978	
2013	NA	562	(390)	(84)	11	10	9	715	705	676	5064
9	NA	562	(390)	(84)	11	10	9	715	705	676	5064
2	NA	85	(88)	(28)	4	2	2	-	-	-	-

Kommentar: Første række angiver antal fugle og anden række antal ynglepar. Toplærke er første gang med i Årsrapporten i 1978. Der mangler årstotaler fra 1988-90 og 1992. Største yngleforekomster er indrapporteret fra 1984: 119 par, 1986: 109 par og 1985: 107 par.

Bestanden i Hirtshals (NJ) holder stand, og i *Nordjyllands Fugle 2013* vurderes det, at der har været to par, der fik i alt 3 unger. Den største observation fra Hirtshals var 20/3 10. Fire gange først på året blev der set 9 individer, og sidst på året, i december, blev der set op til 6 individer.

Uden for Hirtshals-området var der kun to observationer i 2013: 4/6 1 det Hvide Fyr Skagen (NJ) og 12/7 1 Ulvshale Nordenge (ST).

(Peter Lange)

Toplærke, Hirtshals, 26. juni 2013. Foto: Villy Pedersen

Hedelærke *Lullula arborea*

Hedelærke blev observeret i alle måneder og fordelt over hele landet. 2013 bød på 3103 fugle, heraf var hovedparten trækkende fugle. Nordjylland stod for det største antal ynglende/syngende fugle, efterfulgt af Nordsjælland. Med kun 22-29 par var antallet af indtastede ynglepar endnu lavere end året før. Gennemgang af det øvrige materiale i DOFbasen gav yderligere tre ynglepar. Flest par var der ved Tisvilde

Hegn – Asserbo Plantage (NSJ) med 9-11 par. Desuden indberettedes 268 syngende fugle, hvoraf mange formentlig også ynglede. Flest var der 20/4 8 Melby Overdrev (NSJ) og 24/5 6 Damsted Klit (NJ). Første halvår bød på 1020 trækkende fugle og andet halvår på 2017. De største trækobservationer var 8/10 171 Ishøj Strand (KBH) og 12/10 100 Dovns Klint (F).

(Ursula Burmann)

Regional fordeling af hedelærke 2013

	NJ	VJ	SVJ	ØJ	SØJ	SJ	F	VSJ	KBH	NSJ	ST	B	Total
fugle	197	70	393	137	20	69	564	242	640	348	378	45	3103
Ynglepar	8-12	3	0	1	0	0	0	0	0	12-14	0-1	1	25-32
syngende fugle	125	26	24	48	5	14	0	11	1	8	4	2	268
lokaliteter med syngende/ynglende fugle	46	18	14	34	4	10	0	4	1	4	5	2	142

Bjerglærke *Eremophila alpestris*

Årstotal	Hyppighed Gns. årlig forekomst per 10-års periode						Sidste 10-års gns.	Tre største år			Artstotal fra 1970-2013
	Før 1970	1970-79	1980-89	1990-99	2000-09	2010-13		1997	1995	1994	
4169	NA	(1289)	(866)	(5545)	(2574)	4255	NA	6956	5500	5359	(62.263)

Kommentar: Der mangler årstotaler fra 1971-72, 1974-76, 1988-93 og 1999-2007.

Bjerglærke, Rømø, 7. oktober 2013. Foto: Henrik Pedersen

Regional fordeling af bjerglærke 2013

	NJ	VJ	SVJ	ØJ	SØJ	SJ	F	VSJ	KBH	NSJ	ST	B	Total
2013	612	974	1478	15	0	992	2	44	9	34	6	3	4169

Året gav et noget lavere resultat end 2012, men dog stadig i den pæne ende sammenlignet med de foregående år. Desuden er antallet for 2013 forsøgt reduceret for gengangere blandt stationære fugle, hvilket alt andet lige skal give et mindre antal.

Første halvårs største forekomster blev (lok. max.≥50): 12/1 50 Nørhå (NJ), 17/1 50 Skjern enge (VJ), 20/1 50 Ballum Forland (SJ), 11/2 50 Astrup Forland (SJ), 15/2 83 Ballum Enge (SJ) og 16/2 70 Fuglsand (VJ). De sidste blev: 1/5 1 SV Blåvands Huk (SVJ), 2/5 15 T Stadilø (VJ), 10/5 1 Ø Fanø Vesterstrand (SVJ) og en enkelt efternøler 5/6 1 Lakolk (SJ).

Andet halvår indledtes med: 27/8 1 Kirreskær (B), 12/9 1 Hald Tostrup (NJ) og 23/9 1 Darum Enge (SVJ). De største flokke blev (lok.max.≥100): 18/10 130 Fuglsand (VJ), 25/10 187 SØ Sønderho (SVJ) og 30/10 164 SV Vejers Strand (SVJ).

(Ole F. Jensen)

Rødrygget svale *Cecropis daurica*

Årstotal	Hyppighed Gns. årlig forekomst per 10-års periode						Sidste 10-års gns.	Tre største år			Artstotal fra 1970-2013
	2013	Før 1970 samlet	1970-79	1980-89	1990-99	2000-09		2010-13	2003	2007	
13	3	< 1	> 1	3	8	9	9	16	16	13	161

Året blev et af de bedre med 9-13 fugle. På Sydfalster blev arten observeret på fire forskellige lokaliteter inden for få dage, så der er formodentlig tale om samme fugl. Observationerne var følgende: 19/4 1 Holløse Bredning (NSJ), 24/4 1 Hasselø Plantage (ST), 25/4-26/4 1 Bøtø Nor (ST), 26/4 1 Gedser Odde (ST), 26/4 1 Birkemose (ST), 28/4 1 Dovns Klint (F), 2/5 1 Årdsdale-Svenskehavn området (B) og 9/5 1 Galløkken (B), måske samme fugl, 5/5 1 Kongelundsområdet (KBH), 9/5 1 Grenen (NJ), 19/5 1 Hegnede Skov (ST), 3/8 1 Holtug Kridtbrud (KBH) og 13/9 1 Ærøskøbing (F).

(Ole F. Jensen)

Rødrygget svale, Husmændenes Sø, Ulfshale, Møn, 19. maj 2013.
Foto: Per Schiermacher-Hansen

Storpiber *Anthus richardi*

Årstotal	Hyppighed Gns. årlig forekomst per 10-års periode						Sidste 10-års gns.	Tre største år			Artstotal
	2013	Før 1970 samlet	1970-79	1980-89	1990-99	2000-09		2010-13	1994	2013	
56	12	> 1	12	28	28	36	31	65	56	51	849

Storpiber, Skanseshage, Rørvig, 28. september 2013. Foto: Klaus Bjerre

Med et årsresultat på 57 fugle blev året det næstbedste nogensinde, kun overgået i 1994 som havde 65 fugle. Alle fund var fra efteråret, hvor de første blev: 9/9 2 Korshage (VSJ), 12/9 1 Griben (VSJ) og 14/9 1 Spodsbjerg (NSJ). Foruden allerede nævnte fra Korshage, var der følgende observationer af to eller flere fugle: 27/9 2 Melby Overdrev (NSJ), 7/10 2 Blåvandshuk (SVJ), 10/10

2 Korshage (VSJ), 23/10 2 Grenen (NJ), 1/11-4/11 op til 4 Grenen og 14/11-15/11 2 Grenen. Årets sidste blev 19/11 1 Bunken Klitplantage (NJ), 27/11 og 30/11 1 Grenen, hvor der fra 1/11 til 30/11 var næsten daglige observationer af arten. I alt anslås det, at efterårets forekomst ved Skagen har drejet sig om 11 forskellige fugle.

(Ole F. Jensen)

Regional fordeling af storpiber 2013

	NJ	VJ	SVJ	ØJ	SØJ	SJ	F	VSJ	KBH	NSJ	ST	B	Total
2013	15	0	18	0	0	1	0	8	3	5	2	5	57

Markpiber *Anthus campestris*

Årstotal	Hyppighed Gns. årlig forekomst per 10-års periode						Sidste 10-års gns.	Tre største år			Artstotal fra 1970-2013	
	Før 1970	1970-79	1980-89	1990-99	2000-09	2010-13		1985	1983	1981		
2013	4	NA	(39)	76	(36)	18	7	10	115	110	90	1503
0	NA	NA	(16)	14	6	1	-	-	-	-	-	-

Kommentar: Første række angiver antal fugle og anden række antal ynglepar. Der mangler årstotaler fra 1972-76 og 1997. 10-års gennemsnit er beregnet på de seneste 9 år, da 1997 mangler. Tre største år for yngleforekomst er 1982: 26-33 par, 1989: 29-31 par, 1998-99: 18-24 par.

Nedgangen for markpiber ser desværre ud til at fortsætte, idet året kun gav fire fugle, hvilket er endnu lavere end de foregående tre års lave antal. Alle ob-

servationer nævnes: 21/4 1 Ø Gjerrild Nordstrand Øst (ØJ), 8/5 1 NØ Kikhavn (NSJ), 8/9 1 Gedser Odde (ST) og 24/9 1 V Kostervig (ST).

(Ole F. Jensen)

Rødstrubet piber *Anthus cervinus*

Årstotal	Hyppighed Gns. årlig forekomst per 10-års periode						Sidste 10-års gns.	Tre største år			Artstotal fra 1970-2013	
	Før 1970	1970-79	1980-89	1990-99	2000-09	2010-13		1991	1992	1994		
2013	187	NA	(79)	137	184	65	98	72	355	307	260	6274

Kommentar: Der mangler årstotaler fra 1970-73 og 1975-76.

Året blev rigtigt flot med hele 186 observerede fugle, et tal vi skal helt tilbage til 1995 for at finde bedre. Der er dog formodentlig en del stationære fugle indeholdt i tallet, og det reelle antal er sandsynligvis noget lavere, men dog stadig i den høje ende i forhold til de seneste mange år.

Kun få af fuglene sås i årets første halvdel, de første var: 4/5 1 Grisby (B) og 5/5 1 Bistrup Hovedgård (KBH). De sidste var: 29/5 1 Feddet (ST) og 15/6 1 Grenen (NJ).

Efterårets første blev: 24/8 1 Gedser Odde (ST) og 24/8 1 Frisenfelt (ST), mens de sidste blev: 25/10 1 Sønderskoven (SJ) og 1/11 til 11/11 1 Grenen, sikkert en stationær fugl og i øvrigt det seneste fund, der er gjort i Danmark.

Nogle få observationer var med tre eller flere fugle: 13/9 3 Mandehoved (KBH), 20/9 4 S Gedser Odde og 6/10 3 S Gedser Odde.

(Ole F. Jensen)

Regional fordeling af rødstrubet piber 2013

	NJ	VJ	SVJ	ØJ	SØJ	SJ	F	VSJ	KBH	NSJ	ST	B	Total
2013	19	2	5	0	1	7	14	9	39	7	63	21	187

Bjergpiber *Anthus spinoletta*

Årtotal	Hyppighed Gns. årlig forekomst per 10-års periode						Sidste 10-års gns.	Tre største år			Artstotal fra 1970-2013
	Før 1970	1970-79	1980-89	1990-99	2000-09	2010-13		2003	2009	2012	
2013	0	0	< 1	52	378	494	417	672	595	575	6274

Kommentar: Første fund er fra 1989.

Igen et år med tilbagegang, men antallet svinger en del fra år til år, og 2013 ligger stadig i den pæne ende, selv om der kan være en del gengangere af stationære fugle i tallet.

Som sædvanligt optrådte de fleste af fuglene i efteråret, men det blev dog til følgende lokaliteter i første halvår, med lok.max. ≥5: 13/1 9 Glombak (NJ), 21/1 og 26/1 5 Fladbro Enge (ØJ), 8/2 20 Nørreådalen (NJ) og

3/3 8 Uldum Kær (SØJ). De sidste blev: 28/3 5 Uldum Kær (SØJ), 29/3 og 30/3 1 Hornbæk Havn (NSJ) og 31/3 1 Skals Enge (NJ).

De første i efteråret var 20/10 1 Fyrkat Engso (NJ), 22/10 1 Lejodde (VSJ) og 23/10 1 Grenen (NJ). Kun to lokaliteter kunne vise lok.max. ≥5: 1/11 30 Grenen og 2/12 7 Bygholm Vejle (NJ).

(Ole F. Jensen)

Regional fordeling af bjergpiber 2013

	NJ	VJ	SVJ	ØJ	SØJ	SJ	F	VSJ	KBH	NSJ	ST	B	Total
1. halvår	91	7	3	30	21	0	9	3	0	24	7	0	195
2. halvår	247	4	0	18	16	0	4	2	0	15	0	0	306
Total	338	11	3	48	37	0	13	5	0	39	7	0	501

Skærpiber *Anthus petrosus* (yngleforekomst)

Otte ynglepar blev der i år meldt fra Hirsholm (NJ) som de eneste. Der blev dog også meldt om en mulig ynglefugl på Århus Østhavn (ØJ). Der mangler dog

oplysninger fra flere faste lokaliteter som Deget, Græsholm og Nordre Rønner (alle NJ).

(Ole F. Jensen)

Skærpiber, Helsingør Nordhavn, 13. februar 2013. Foto: Axel Mortensen

Gulhovedet gul vipstjert *Motacilla flava flavissima/lutea*

Årstotal	Hyppighed Gns. årlig forekomst per 10-års periode						Sidste 10-års gns.	Tre største år			Artstotal fra 1970-2013
	2013	Før 1970	1970-79	1980-89	1990-99	2000-09		2010-13	2012	2011	
14	NA	(2)	8	6	6	17	11	24	20	14	275

Kommentar: Der mangler årstotaler fra 1974-1979.

Efter de seneste to års rekordantal blev det i 2013 "kun" til 14 fugle, hvilket dog, bortset fra 2011 og 2012, er det højeste antal nogensinde. Årets første var: 20/4 1 han Værnengene (VJ), 21/4 1 han Fanø Nordspids (SVJ) og 22/4 1 han Tipperne (VJ).

Der er meldt om et enkelt ynglepar i Ny Frederikskog (SJ) på baggrund af én territoriehævdende han i selskab med 2 juv. gul vipstjert. Disses og moderens racetilhørsforhold er ikke kendt. Udover hannen i

Frederikskog var der ingen andre sommerfund.

Årets sidste blev: 2/7 1 han sy. Ny Frederikskog (SJ) og 27/8 1 Hummelvig (SJ). Der var ingen observationer af mere end én fugl.

Der blev observeret en enkelt hybrid af gulhovedet gul vipstjert og gul vipstjert: 14/5 1 Køge Sønakke (KBH).

(Ole F. Jensen)

Sortrygget hvid vipstjert *Motacilla alba yarrellii*

Årstotal	Hyppighed Gns. årlig forekomst per 10-års periode						Sidste 10-års gns.	Tre største år			Artstotal fra 1970-2013
	2013	Før 1970	1970-79	1980-89	1990-99	2000-09		2010-13	2012	2001	
85	NA	(2)	15	31	70	88	76	111	106	90	1508
0	-	-	-	-	2	0	2	-	-	-	-

Kommentar: Første række angiver antal fugle og anden række antal ynglepar (incl. hybridpar). Der mangler årstotaler fra 1973-1979.

En del tilbagegang i forhold til 2012, men dog stadig det næsthøjeste antal siden 2004 og således absolut en sum i den høje ende. Igen er Sydvestjylland det langt dominerende område for racen og tegnede sig således for et stykke over halvdelen af observationerne.

Årets første blev 17/3 1 Jedsted Enge (SVJ), 1/4 1 Blåvands Huk (SVJ) og 2/4 3 han Fanø Nordspids (SVJ). Udenfor SVJ blev de første: 8/4 1 Fornæs (ØJ), 8/4 1 Ny Frederikskog (SJ) og 8/4 1 Højer (SJ).

Første halvår gav fire lokaliteter med tre eller flere fugle: 2/4 3 Fanø Nordspids, 12/4 3 Fanø Vesterstrand (SVJ), 29/4 3 Rindby Strand (SVJ) og 9/5 4 Skagen (NJ).

Andet halvår gav kun en enkelt observation af mere end én fugl: 22/9 2 Sønderho (SVJ). De sidste var: 5/10 1 Mindelund og Kalvekrog (SVJ), 11/10 1 Sønderho Strand (SVJ) og 23/11 1 Juelstrup Sø (NJ).

Der blev ikke meldt om ynglepar.

(Ole F. Jensen)

Regional fordeling af sortrygget hvid vipstjert 2013

	NJ	VJ	SVJ	ØJ	SØJ	SJ	F	VSJ	KBH	NSJ	ST	B	Total
2013	9	4	54	3	1	8	1	2	1	2	0	0	85

Sydlig nattergal *Luscinia megarhynchos*

Årstotal	Hyppighed Gns. årlig forekomst per 10-års periode						Sidste 10-års gns.	Tre største år			Artstotal
	2013	Før 1970 samlet	1970-79	1980-89	1990-99	2000-09		2010-13	2006	2004	
5	7	1	2	2	7	7	7	11	10	7	145

Der blev registreret fem fugle i perioden 4/5-24/6 mod 8-10 fugle 2012. Alle nævnes her: 4/5 1 sy. Ebberup Skov (KBH), 18/5 1 Christiansø (B), 19/6-20/6 1 sy.

Lodbjerg Hede (F), 31/5 1 sy. Vejlén – Tåsinge (F) og 19/6-24/6 1 sy. Søndervig (VJ).

(Arne Bo Larsen)

Sydlig blåhals *Luscinia svecica cyaneola*

Årstotal	Hyppighed Gns. årlig forekomst per 10-års periode						Sidste 10-års gns.	Tre største år			Artstotal fra 1970-2013
	2013	Før 1970	1970-79	1980-89	1990-99	2000-09		2010-13	2012	2011	
332	NA	0	< 1	3	(89)	312	208	372	349	332	(2267)

Kommentar: Tabel omfatter territoriehævdende fugle. Tidligere ynglefugl i 1800-tallet, første ynglefund efter 1970 er fra 1992. Der mangler årstotal fra 2003.

Ikke race-bestemte blåhalse inden for de kendte yngleområder for sydlig blåhals er behandlet som sydlig blåhals.

Arten har været i fremgang i de senere år, men årets total er dog et lille fald i forhold til 2012. Arten breder sig fortsat mod nordøst.

Der blev registreret 332 fugle i perioden 31/3-26/8 mod 372 fugle i 2012 og 351 fugle 2011 (sum af lokali-

tets max.). Heraf var der 304 territoriehævdende/syn-
gende fugle på 137 lokaliteter. Flest var der (lokalitets
max. >13): 27/4 19 sy. Magisterkog (SJ) og 1/5 14 fou.
Ribe Østerå (SVJ). Det første fund var 31/3 1 sy. Magi-
sterkog (SJ) og 1 sy. Sneum Enge (SVJ). Det sidste fund
var 26/8 R Sneum Enge (SVJ).

(Arne Bo Larsen)

Regional fordeling af sydlig blåhals 2013

	NJ	VJ	SVJ	ØJ	SØJ	SJ	F	VSJ	KBH	NSJ	ST	B	Total
2013	55	29	112	4	8	122	2	0	0	0	0	0	332

Sydlig blåhals, Rudbøl, 5. maj 2013. Foto: Lars Grøn

Nordlig blåhals *Luscinia svecica svecica*

Årstotal	Hyppighed Gns. årlig forekomst per 10-års periode						Sidste 10-års gns.	Tre største år			Artstotal fra 1970-2013
	Før 1970	1970-79	1980-89	1990-99	2000-09	2010-13		1980	1997	1995	
11	NA	(73)	166	(136)	81	36	46	300	265	244	(4298)

Kommentar: Der mangler årstotaler fra 1972, 1975-76 og 1991.

Ikke race-bestemte blåhalse uden for de kendte yngleområder for sydlig blåhals er behandlet som nordlige blåhals.

Der blev registreret 10 nordlig blåhals i år, hvilket er samme antal som sidste år. Det lave antal skyldes igen manglende indberetning fra Christiansø, hvor der i år også kun er indberettet en fugl mod tidligere år med flere og store indberetninger.

Foråret indledes 9/5 1 han T Gjerrild Nordstrand (ØJ) og forårets sidste var 21/5 1 han R Stevns Fyr (KBH).

Efterårets fund var alle indberettet uden angivelse af race: 5/9 1 han Haslev (ST), 11/9 1 han Christiansø (B) og 5/10 1 R Flynder Sø (VSJ).

(Arne Bo Larsen)

Regional fordeling af nordlig blåhals 2013

	NJ	VJ	SVJ	ØJ	SØJ	SJ	F	VSJ	KBH	NSJ	ST	B	Total
1. halvår	3	0	1	1	0	1	0	1	0	0	0	0	7
2. halvår	0	0	0	0	0	0	0	1	0	0	1	1	3
SUM	3	0	1	1	0	1	0	2	0	0	1	1	10

Ringdrossel, Hanstholm, 17. april 2013. Foto: John Kyed

Sortstrubet bynkefugl *Saxicola rubicola* (yngleforekomst)

Årstotal	Hyppighed Gns. årlig forekomst per 10-års periode						Sidste 10-års gns.	Tre største år			Artstotal fra 1970-2013
	2013	Før 1970	1970-79	1980-89	1990-99	2000-09		2010-13	2011	2010	
54	NA	0-2	NA	(9)	25	59	43	69	59	54	-

Kommentar: Tabel omhandler antal ynglepar. Rapportgruppens materiale er mangelfuldt fra de tidlige år.

Der blev indberettet 49-54 ynglepar mod 41-54 ynglepar i 2012 (diverse indtastninger af observationer med YF-kode og par med unger er omregnet til antal par) fordelt på ca. 38 lokaliteter. Den bedste lokalitet var Melby Overdrev (NSJ) med 4 ynglepar. Forårets

første større forekomst var 22/4 7 Frøslev Mose (SJ). Den sidste større observation var 5/10 10 Gammel-gabsøerne, nord (SVJ). Det første vinterfund i første halvår var 2/1 2 Blåvands Huk (SVJ), og det sidste vinterfund i andet halvår var 26/12 1 Korshage (VS).

(Arne Bo Larsen)

Regional fordeling af ynglepar af sortstrubet bynkefugl 2013

	NJ	VJ	SVJ	ØJ	SØJ	SJ	F	VSJ	KBH	NSJ	ST	B	Total
Yngel	16-19	1-2	14	1-2	0	11	0	0	0	6	0	0	49-54

Ringdrossel *Turdus torquatus* (sommerfund)

Der var et enkelt sommerfund i 2013: 13/6 1 hun Grenen Camping (NJ). Den sidste observation i foråret var 30/5 1 han Agger Tange (NJ) og efterårets første var 12/9 2 Myrup (ST) samt 1 Hønen, Fanø (SVJ).

(Arne Bo Larsen)

Vindrossel *Turdus iliacus* (ynglefund)

Der var ingen ynglefund i 2013. En observation 12/6 1 3K+ ringmærket Grenen (NJ) formodes at være en forsinket trækfugl. Den første observation i efteråret var 19/9 1 SV Grenen (NJ).

(Arne Bo Larsen)

Vindrossel, Linnet ved Vejle, 10. oktober 2013. Foto: Erik Borch

Flodsanger *Locustella fluviatilis*

Årstotal	Hypighed Gns. årlig forekomst per 10-års periode						Sidste 10-års gns.	Tre største år			Artstotal
	Før 1970 samlet	1970-79	1980-89	1990-99	2000-09	2010-13		1995	2013	1992	
33	8	2	(6)	15	11	19	13	34	33	25	(427)

Kommentar: Der mangler årstotal fra 1989.

Med 31-33 fugle var antallet steget betydeligt i forhold til året før (19-21). De tre første observationer var 4/5 1 sy. Basnæs Skov (VSJ), 7/5 1 ringmærket Gulstav (F) og 9/5 1 sy. Amalieager (ST). Der var ingen indberetninger om ynglepar, men fire fugle opholdt sig i længere perioder på den samme lokalitet i yngletiden: 16/5-16/6 1 Antvorskov Øvelsesterræn (VSJ), 26/5-28/6

1 Harreshøj (NSJ), 26/5-10/7 1 Sundet Faaborg (F) og 31/5-12/6 1 Sigerslevvester (NSJ). De sidste Flodsangere var alle fugle, der blev fanget i forbindelse med ringmærkning: 28/7 1 og 2/8 samme fugl genfanget Gedser Odde (ST) og 19/9 1 IK Gulstav Mose (F). Sidstnævnte er hidtil seneste fund i DOFbasen.

(Ursula Burmann)

Regional fordeling af flodsanger 2013

	NJ	VJ	SVJ	ØJ	SØJ	SJ	F	VSJ	KBH	NSJ	ST	B	Total
2013	3-4	0	0	1	1	0	6	3	2	3	5-6	7	31-33

Savisanger *Locustella luscinioides*

Årstotal	Hypighed Gns. årlig forekomst per 10-års periode						Sidste 10-års gns.	Tre største år			Artstotal
	Før 1970 samlet	1970-79	1980-89	1990-99	2000-09	2010-13		1989	2009	1988	
28	26	(7)	26	26	22	25	27	50	41	40	(915)

Kommentar: Der mangler årstotal fra 1973 og 1975-76.

2012 bød på 26-28 fugle, hvilket var en stigning i forhold til året før (19-21). Der indberettedes to mulige ynglepar: 0-1 par Ramsømagle Sø (KBH) og 0-1 par Barup Sø (ST). Desuden observeredes der syngende fugle i længere perioder i yngletiden på fem lokaliteter: 24/4-29/5 1 Porsemosen (KBH), 17/5-5/6 Skårup Odde (NJ), 1/6-25/6 max. 2 Borreby Mose (VSJ), 21/5-11/6

1 Tinglev Mose (SJ) og 27/4-8/6 max. 3 Magisterkogen (SJ). De første observationer var 21/4 1 Sønderho Strand (SVJ), 24/4 1 Porsemosen (KBH) og 24/4 1 Ellekrattet, Skagen (NJ). De sidste observationer var 3/7 1 Haldager Vejle (NJ), 13/7 1 Villahøj Sø (KBH) og 23/7 1 Værum Ø (ØJ). Alle observeret syngende.

(Ursula Burmann)

Regional fordeling af savisanger 2013

	NJ	VJ	SVJ	ØJ	SØJ	SJ	F	VSJ	KBH	NSJ	ST	B	Total
2013	5	0	2	1-2	0	2	2-3	4	6	0	3	1	26-28

Drosselrørsanger *Acrocephalus arundinaceus*

Årstotal	Hypighed Gns. årlig forekomst per 10-års periode						Sidste 10-års gns.	Tre største år			Artstotal fra 1970-2013
	Før 1970	1970-79	1980-89	1990-99	2000-09	2010-13		1979	2013	1984	
28	NA	(19)	17	13	15	20	17	35	28	24	644

Kommentar: Der mangler årstotal fra 1972-73 og 1975-76.

Der observeredes 24-28 drosselrørsangere, hvilket er ca. en fordobling i forhold til året før (10-15). Der indberettedes ingen ynglepar i DOFbasen, men på fire lokalite-

ter observeredes der syngende fugle i længere perioder i yngletiden: 13/5-20/6 1 Røgbølle Sø (ST), 17/5-15/6 1 Skarresø (VSJ), 9/6-18/6 1 Skenkelsø Sø (KBH, NSJ) og

11/6-23/6 1 Stubbe Sø (ØJ). De første fugle observeredes 6/5 1 sy. Klæggrav nord for Kammerslusen (SVJ), 7/5 1 sy. Årsdale (B) og 8/5 1 R Vejlen Tåsinge (F). De sidste

observationer var 10/8 1 Saltvandssøen (SJ), 4/9 1 Stubbergård Sø (VJ) og 15/9 1 Havneby, Rømø (SJ).
(Ursula Burmann)

Regional fordeling af drosselrørsanger 2013

	NJ	VJ	SVJ	ØJ	SØJ	SJ	F	VSJ	KBH	NSJ	ST	B	Total
2013	2	2-3	1	2	0	3	1-2	4	1	1	3-4	4-5	24-28

Høgesanger *Sylvia nisoria*

Årstotal	Hyppighed Gns. årlig forekomst per 10-års periode						Sidste 10-års gns.	Tre største år			Artstotal fra 1970-2013
	Før 1970	1970-79	1980-89	1990-99	2000-09	2010-13		1985	1970	1992	
2013	NA	(29)	38	28	18	19	17	58	56	50	1126

Kommentar: Årstotaler mangler fra 1972 og 1975-76. Sidste ynglefund er fra 2003.

Året bød på 14 fugle, hvilket er et fald i forhold til året før (23-24). Forårets første observationer var 9/5 1 hun Christiansø (B) og 16/5 1 2K+ Skagen Genbrugsplads (NJ). Første halvårs sidste Høgesanger var 16/6 1 2K+

hun Grenen (NJ). Efterårets første observation var 23/8 1 1K Sennels (NJ). Den sidste observation var 18/10 1 Landsende, Rømø (SJ).

(Ursula Burmann)

Regional fordeling af høgesanger 2013

	NJ	VJ	SVJ	ØJ	SØJ	SJ	F	VSJ	KBH	NSJ	ST	B	Total
2013	3	0	3	0	0	1	1	0	1	0	1	4	14

Høgesanger, Grenen, 16. juni 2013. Foto: Knud Pedersen

Lundsanger *Phylloscopus trochiloides*

Årstotal	Hyppighed Gns. årlig forekomst per 10-års periode						Sidste 10-års gns.	Tre største år			Artstotal
	Før 1970 samlet	1970-79	1980-89	1990-99	2000-09	2010-13		1992	1988	1993 2013	
42	5	7	13	28	14	25	17	57	53	42	717

Kommentar: Første ynglefund er fra 1985 og fortsat uregelmæssig. Max-antal ynglear er 1997: 4 par, 2002: 3 par og 2004: 1-2 par.

Der indberettedes 41-42 fugle, en tydelig stigning i forhold til året før (26-32). Med 23 fugle stod Bornholm og Ertholmene som sædvanlig for størstedelen af alle fund af denne østlige sanger. Kun syv fugle blev observeret vest for Storebælt. Der var indtastet tre mulige ynglear i DOFbasen, alle fra Møns Klint (ST). Desuden observeredes der syngende fugle i længere

perioder i yngletiden på yderlige to lokaliteter: 21/5-20/6 1 Baggeå (B) og 25/5-22/6 1 Ullerup Skov (NSJ).

De første fugle observeredes 20/5 1 sy. Feddet (ST) og samme dag 1 sy. Klinteskoven (ST). De sidste observationer var 30/8 1 Grenen (NJ), 30/8 1 1K Blåvands Huk (SVJ) og 21/9 1 1K Mandø By (SVJ).

(Ursula Burmann)

Regional fordeling af lundsanger 2013

	NJ	VJ	SVJ	ØJ	SØJ	SJ	F	VSJ	KBH	NSJ	ST	B	Total
2013	3	0	2	2	0	0	1	1	2	1-2	6-7	23	41-42

Fuglekongesanger *Phylloscopus proregulus*

Årstotal	Hyppighed Gns. årlig forekomst per 10-års periode						Sidste 10-års gns.	Tre største år			Artstotal
	Før 1970 samlet	1970-79	1980-89	1990-99	2000-09	2010-13		1996	2000	1999	
15	1	< 1	6	16	10	10	9	84	30	20	368

Året bød på 15 fugle på 10 lokaliteter, heraf 6 på Christiansø (B). Herfra meldtes også de første fund: 2/10 1 og 3/10 1. De sidste fugle blev alle observeret i

november: 3/11 1 Højerup, Stevns (KBH), 7/11 1 han Grenen (NJ) og 23/11 1 Nordby, Fanø (SVJ).

(Ursula Burmann)

Hvidbrynet løvsanger *Phylloscopus inornatus*

Årstotal	Hyppighed Gns. årlig forekomst per 10-års periode						Sidste 10-års gns.	Tre største år			Artstotal
	Før 1970 samlet	1970-79	1980-89	1990-99	2000-09	2010-13		2013	2011	2005	
85	17	2	18	12	32	57	48	85	61	60	911

Med 82-85 fugle var antallet i 2013 rekordstort. Heraf blev 52 individer observeret i felttræet området i SVJ. De første observationer var alle fra den 19/9: 1 Højerup, Stevns (KBH), 1 Grenen (NJ) og 1 Nakkehoved

(NSJ). De største observationer på en dag var fra 28/9: 12 Mandø og 9 Blåvand By. De sidste hvidbrynet løvsanger observeredes 26/10 1 Ho Plantage (SVJ) samt 26/10 1 og 2/11 1 Blåvandsområdet (SVJ).

(Ursula Burmann)

Regional fordeling af hvidbrynet løvsanger 2013

	NJ	VJ	SVJ	ØJ	SØJ	SJ	F	VSJ	KBH	NSJ	ST	B	Total
2013	4	5	52	1	0	5	1	2	3-5	3-4	3	3	82-85

Sibirisk gransanger *Phylloscopus collybita tristis*

Årstotal	Hyppighed Gns. årlig forekomst per 10-års periode						Sidste 10-års gns.	Tre største år			Artstotal
	2013	Før 1970 samlet	1970-79	1980-89	1990-99	2000-09		2010-13	1987	1984	
0	0	< 1	3	< 1	1	2	2	9	6	5	57

Kommentar: Første fund er fra 1975.

Kun fugle der er bestemt i hånden (ringmærket) medtages i Årsrapporten. Der var en del observationer

tastet ind i DOFbasen, som ikke var bestemt i hånden. Der var ingen ringmærkede sibirisk gransanger i år.

(Ursula Burmann)

Rødtoppet fuglekonge *Regulus ignicapilla*

Årstotal	Hyppighed Gns. årlig forekomst per 10-års periode						Sidste 10-års gns.	Tre største år			Artstotal fra 1970-2013
	2013	Før 1970	1970-79	1980-89	1990-99	2000-09		2010-13	2008	2012	
137	NA	(42)	36	60	(111)	132	128	214	148	137	(2895)

Kommentar: Der mangler årstotaler fra 1972, 1975, 1976 og 2002. Ynglefugleoplysninger er meget ujævne og derfor undladt. Max. yngleføremkomst er 1999: 27-36 par.

Med 128-137 fugle var antallet lidt lavere end året før (148). Der var ingen indtastninger af ynglepar. I Gribskov, der tidligere var artens kerneområde som ynglefugl, var der kun tre observationer i juni. På fire

lokaliteter observeredes der syngende fugle i længere perioder i yngletiden: 15/4-2/6 1 Feddet (ST), 17/4-16/6 1 Bagå (B), 25/4-12/6 1 Ganløse Ore (KBH) samt 2/5-13/5 og 22/6 1-2 Ullerup Skov (NSJ). Der var ingen

Rødtoppet fuglekonge, Gedser Odde, 14. april 2013. Foto: Gert Juul Jeppesen

vinterfund i første halvår. De første observationer var 13/4 2 Gedser Odde (ST), 15/4 1 hun Saksfjed Inddæmning (ST) og 15/4 1 2K+ han Feddet. Der observeredes rødtoppet fuglekonge i både november og december.

De sidste fund var 28/12 1 Sønderborg Lystbådehavn (SJ) og 30/12 1 Feddet (ST).

(Ursula Burmann)

Regional fordeling af rødtoppet fuglekonge 2013

	NJ	VJ	SVJ	ØJ	SØJ	SJ	F	VSJ	KBH	NSJ	ST	B	Total
2013	8	0	10-13	5-6	1	8-11	3-4	5	8	11	51	18-19	128-137

Lille fluesnapper *Ficedula parva*

Årstotal	Hyppighed Gns. årlig forekomst per 10-års periode						Sidste 10-års gns.	Tre største år			Artstotal fra 1970-2013
	Før 1970	1970-79	1980-89	1990-99	2000-09	2010-13		1981	2013	1989	
2013	NA	(93)	261	144	120	166	137	572	357	349	6465

Kommentar: Der mangler årstotaler fra 1972 og 1975-77.

Med 357 fugle bød 2013 på det hidtil næststørste antal. Rekord er fra 1981 (572). Alene på Ertholmene observeredes ifølge Christiansø Feltstations hjemmeside 233 fugle, dagsmaksimum den 14/5 med 30 fugle. Der var ingen indberetninger af ynglepar. 2-3 fugle hørtes syngende i yngletiden i længere perioder på samme lokalitet: 27/5-

18/6 1-2 Gribskov (NSJ) og 20/5-5/6 1 Svanninge Bjerge (F). De første observationer var 3/5 1 sy. Holmeskov (B), 6/5 1 ad. han fou. Kalundborg By (VSJ) og 7/5 1 R Galløkken (B). De sidste observationer var 13/10 1 Christiansø (B), 13/10 1 Kleven (B) og 14/10 1 Blåvand By (SVJ).

(Ursula Burmann)

Regional fordeling af lille fluesnapper 2013

	NJ	VJ	SVJ	ØJ	SØJ	SJ	F	VSJ	KBH	NSJ	ST	B	Total
2013	21	2	13	3	0	2	7	9	13	8	32	247	357

Lille fluesnapper, Gribskov, 6. juni 2013. Foto: Freddy Rosning

Hvidhalset fluesnapper, Gyvelstien, Skagen, 3. maj 2013. Foto: Henrik Haaning Nielsen

Hvidhalset fluesnapper *Ficedula albicollis*

Årstotal	Hyppighed Gns. årlig forekomst per 10-års periode						Sidste 10-års gns.	Tre største år			Artstotal fra 1970-2013	
	Før 1970	1970-79	1980-89	1990-99	2000-09	2010-13		1996	1991	1999		
2013	6	NA	3	4	9	5	6	5	21	13	12	225

Der observeredes seks forskellige fugle. Alle fund nævnes: 24/4 1 2K+ han Holmens Kirkegård (KBH), 1-2/5 1 2K han Skagen (haveforeningen mv.) (NJ), 3-4/5 1 2K han (ny fugl) Gyvelstien, Skagen, 4/5 1 2K

Fyns Hoved (F), 10/5 1 2K han Hedeskov-Gretbjerg (ØJ) og 19/5 1 hun Christiansø (B).

(Ursula Burmann)

Skægmejse *Panurus biarmicus*

Årstotal	Hyppighed Gns. årlig forekomst per 10-års periode						Sidste 10-års gns.	Tre største år			Artstotal fra 1970-2013	
	Før 1970	1970-79	1980-89	1990-99	2000-09	2010-13		1991	2008	2000		
2013	5989	NA	(43)	95	4409	8002	4369	6400	10.000	9491	9273	-

Kommentar: Der mangler årstotaler fra 1972, 1975-76, 1992-95. Artstotal overstiger 100.000 fugle og sammenfattes derfor ikke.

Det blev en pæn fremgang i rapporteringen i 2013. I alt indberettedes 5989 fugle på 295 lokaliteter i forhold til 3600-4000 fugle i de tre foregående år. Særligt i Vestjylland steg antallet markant, og på lokaliteten Indfjorden, øst for Bøvling Fjord, blev der i perioden 1/8-23/9 ringmærket 198 skægmejser over 8 gange (personlig meddelelse fra Ole Amstrup). Ved Brabrand Sø (ØJ) blev der ringmærket 84 skægmejser i perioden 5/5-3/11, og en død han blev fundet, som var blevet

ringmærket 1/5-2007 på samme lokalitet som gammel fugl og havde dermed en alder på mindst 8 år (personlig meddelelse fra Morten Jenrich Hansen). I KBH steg antallet af sete fugle også – særligt i Klydesøområdet.

Alt i alt gik rapporteringen af skægmejse frem i alle områder på nær Bornholm. Af større flokke blev der set: 18/10 55 Hønen, Sønder Ho (SVJ), 2/12 180 Han Vejle (NJ) og 12/12 105 Bygholm Nordlige Rørskov (NJ).

(Ulla Munch Hansen)

Skægmeise, Vestamager, 10. juni 2013. Foto: John Larsen

Regional fordeling af skægmeise 2013

	NJ	VJ	SVJ	ØJ	SØJ	SJ	F	VSJ	KBH	NSJ	ST	B	Total
2013	1469	634	592	377	209	255	235	398	1074	372	374	0	5989

Korttået træløber *Certhia brachydactyla*

2013 var et lidt paradoksalt år for arten, idet antallet af lokaliteter, hvor fuglen blev set/hørt steg til 221 i forhold til "rekordtallet" på 201 i 2012, men samtidig er antallet af observerede fugle dalet fra 630 i 2012 til årets 506.

Nordjylland havde 44 fugle mod 66 i 2012 og kunne notere landets nordligste observation i Aalborg 6/5 1 sy. Almen Kirkegård (NJ). Kerneområdet her var fortsat Hald Sø og omegn, der da også tegnede sig for Nordjyllands største enkeltobservation: 7/4 6 sy. Hald Sø ved Niels Bugges kro (NJ). Vestjylland havde 12 fugle som i 2012, men på en lokalitet mindre og Sydvestjylland gik fra 29 fugle i 2012 til årets 18, der blev set på 13 lokaliteter mod 17 i 2012.

Bornholmere må stadig vestover for at opleve arten på dansk grund, og (ST) og (VSJ) oplevede stort set status quo i forhold til 2012. (NSJ) havde et fald i observationer fra 88 i 2012 til 70 i 2013 samt et fald i lokaliteter fra 42 til 36.

(KBH) havde iagttagelser fra 106 lokaliteter mod 86 i 2012, der vel at mærke var et "rekordantal". Til gengæld var der færre fugle talt på kernelokaliteterne, selvom årets største enkeltobservation også i 2013 var fra Jægersborg Dyrehave: 31/3 25 R Jægersborg Dyrehave (KBH). Så alt i alt et år, hvor totalen med 301 fugle var noget lavere end de 373 i 2012.

(John Hansen)

Regional fordeling af korttået træløber 2013

	NJ	VJ	SVJ	ØJ	SØJ	SJ	F	VSJ	KBH	NSJ	ST	B	Total
Antal fugle	44	12	18	alm	alm	alm	alm	29	301	70	32	0	506
Lokaliteter	19	7	13					18	108	36	20	0	221

Korttået træløber, Jægersborg Dyrehave, 1. maj 2013. Foto: John Larsen

Fyrremejse *Poecile montana*

2013 var et godt år for arten, der dog stadig ikke har etableret sig udenfor sit kerneområde i det sydjyske. Renset for oplagte gengangere blev der observeret 346 fugle i 2013, og de blev set på 106 lokaliteter. For at give lidt perspektiv kan nævnes, at der i 2009 blev set 217 fugle på 69 lokaliteter.

Der var jævn fremgang i antallet af iagttagelser i de fire områder, hvor den forekommer. Mest markant i

Sydvestjylland fra 71 i 2012 til 91 fugle i 2013, hvor Filsoområdet (SVJ) tegnede sig for mange iagttagelser, f.eks. 27/7 10 (ynglepar med udføjne unger).

Største enkeltobservation var dog fra kerneområdet i Sønderjylland 5/8 15 Holm Mark, Hostrup Sø (SJ).

Husk at fyrremejsen stadig er lokal SU-art uden for rapportområderne SJ, SVJ og SØJ!

(John Hansen)

Regional fordeling af fyrremejse 2013

	NJ	VJ	SVJ	ØJ	SØJ	SJ	F	VSJ	KBH	NSJ	ST	B	Total
Antal fugle	0	47	91	0	41	167	0	0	0	0	0	0	346
Lokaliteter	0	13	25	0	15	53	0	0	0	0	0	0	106

Pungmejse *Remiz pendulinus*

Årstotal	Hyppighed Gns. årlig forekomst per 10-års periode						Sidste 10-års gns.	Tre største år			Artstotal
	Før 1970	1970-79	1980-89	1990-99	2000-09	2010-13		1990	1993	1992	
2013	1	> 1	(27)	(39)	16	18	18	62-68	55-57	55	-

Kommentar: Tabel behandler kun ynglepar. Der mangler oplysninger fra 1978, 1984-87, 1992 og 1997.

2013 viste ikke nogen stor ændring for pungmejsen, som har ligget på omkring samme niveau de seneste tre år. 112 sete fugle på 52 lokaliteter og 7-17 ynglepar, hvor der var 6-16 i 2011 og 6-14 i 2012. Der er således langt fra de store år 1990 62-68 par og 1993 55-57 par.

Følgende lokaliteter havde yngleaktivitet: Åby Eng (ØJ), Klosterheden (VJ), Nyrup Grusgrav (SVJ), Slambassin ved Savnsøvig (ST), Harrestrup Mose (KBH) og Porsemosen, Høje Tåstrup (KBH), og der var sandsynlige ynglepar på yderligere 9 lokaliteter.

Pungmejsen, Gedser Odde, 10. maj 2013. Foto: Gert Juul Jeppesen

To Pungmejsler blev ringmærket i 2013: 10/5 1 han Gedser Odde (ST) og 8/9 1 1K Brabrand Sø (ØJ).
 Årets første fund blev: 8/4 2 Norup Grusgrav (SVJ), 19/4 2 Porsemosen, Høje Tåstrup (KBH) og 21/4 1 Fov-

rfelt Sø (SVJ) og årets sidste var: 6/10 1 Hyllekrog (ST), 12/10 1 Dovns Klint (F) og 19/10 1 Grønningen (SVJ).
 (Ulla Munch Hansen)

Regional fordeling af pungmejsle 2013

	NJ	VJ	SVJ	ØJ	SØJ	SJ	F	VSJ	KBH	NSJ	ST	B	Total
Antal fugle	7	8	23	26	6	7	6	1	22	0	4	2	112
Ynglepar	0-1	1-2	1-1	1-5	0	0-1	0	0	3-4	0	1-1	0-2	7-17

Stor tornskade *Lanius excubitor*

Årstotal	Hyppighed Gns. årlig forekomst per 10-års periode						Sidste 10-års gns.	Tre største år			Artstotal fra 1970-2013
	Før 1970	1970-79	1980-89	1990-99	2000-09	2010-13		2011	2012	2013	
2013	NA	(429)	(461)	(305)	(600)	1269	NA	1670	1352	1160	(14.574)

Kommentar: Der mangler årstotaler fra 1970-73,1975-76,1978-79,1988,1991-95 og 2001-2006. Baggrundstabel skal derfor tages med nogen forbehold. Ynglefugleoplysninger er meget uregelmæssige og derfor unldadt.

1160 observationer på 654 lokaliteter blev det til i 2013, når de mest iøjnefaldende gengangere er blevet frasorteret. 599 observationer i første halvdel af året og 561 i anden halvdel. Et gennemsnitligt år set over de seneste fem år, hvor gennemsnittet bliver 1183.

Af lidt større vinterobs kan nævnes: 2/1 3 Borris Hede (VJ) og 19/1 7 Store Vildmose (NJ).

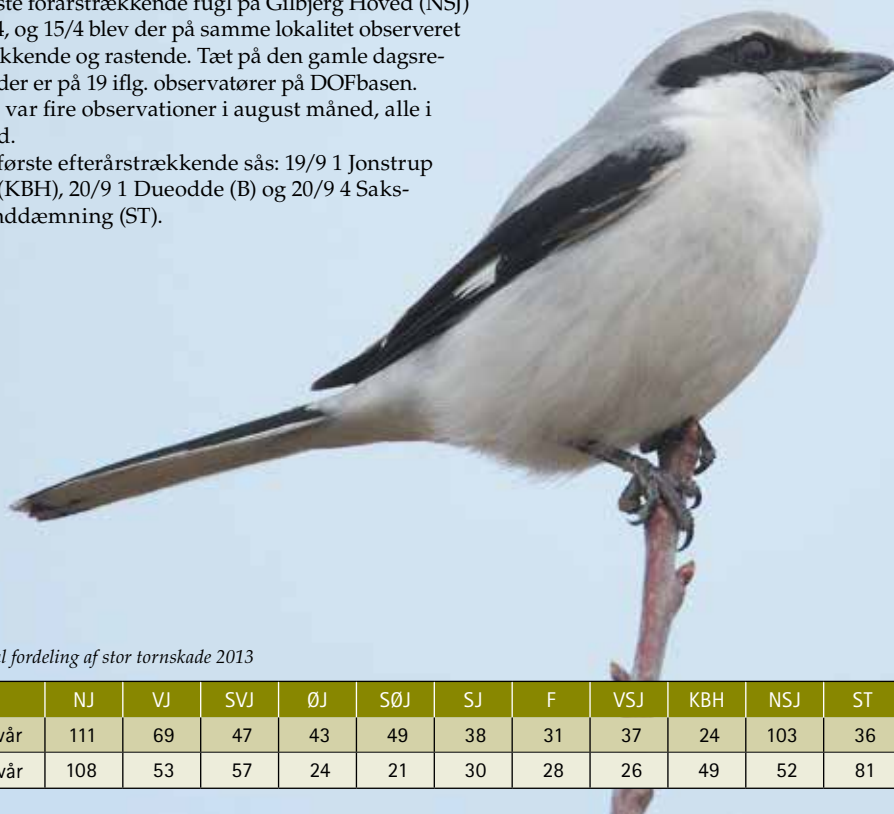
Første forårstrækkende fugl på Gilbjerg Hoved (NSJ) sås 7/4, og 15/4 blev der på samme lokalitet observeret 15 trækkende og rastende. Tæt på den gamle dagsrekord, der er på 19 iflg. observatører på DOFbasen.

Der var fire observationer i august måned, alle i Jylland.

De første efterårstrækkende sås: 19/9 1 Jonstrup Vang (KBH), 20/9 1 Dueodde (B) og 20/9 4 Saksfjed Inddæmning (ST).

Stor tornskade har som ynglefugl været i kraftig tilbagegang i Danmark i en årrække med 18-21 par i 2008 og ned til 0 par i 2012. Måske kan 2013 vise sig at være et vendepunkt, hvor to par ynglede på to lokaliteter i Sydvestjylland.

(Ulla Munch Hansen)

Regional fordeling af stor tornskade 2013

	NJ	VJ	SVJ	ØJ	SØJ	SJ	F	VSJ	KBH	NSJ	ST	B	Total
1. halvår	111	69	47	43	49	38	31	37	24	103	36	11	599
2. halvår	108	53	57	24	21	30	28	26	49	52	81	32	561

Stor tornskade, Havreholm, 7. marts 2013. Foto: Axel Mortensen

Pirol *Oriolus oriolus*

Årstotal	Hyppighed Gns. årlig forekomst per 10-års periode						Sidste 10-års gns.	Tre største år			Artstotal fra 1970-2013
	Før 1970	1970-79	1980-89	1990-99	2000-09	2010-13		1982	1983	1992	
108	NA	(65)	131	100	71	110	89	179	171	150	(3656)

Kommentar: Der mangler årstotaler fra 1971-77. Ynglefugleoplysninger er meget uregelmæssige og derfor undladt.

Der blev observeret cirka 99-108 piroler i 2013, hvilket var et lidt lavere antal end i 2012. Der blev observeret flest piroler i Skagen (NJ), i alt 16-18, på Æbelø (F) i alt 8-10 og på det østlige Bornholm 6.

Ifølge indtastninger til DOFbasen blev det til cirka 10 ynglepar. Yngleparrene blev meldt fra lokaliteter i Nordjylland, Fyn, Storstrøm og Bornholm. Igen i 2013 blev der indrapporteret flest ynglepar fra Fyn (3 sikre

og 2 mulige), og der blev set to ungfugle på Æbelø primo august.

Årets første observation af pirol var 6/5 1 Tofte Skov (NJ), mens årets første syngende Pirol blev hørt 9/5 1 Gulstav Østerskov (F). Derefter blev der løbende observeret Pirol til og med primo august. Årets sidste observation var: 7/9 1 Lille Vildmose, Tofte Sø (NJ), hvilket er det seneste fund siden 2008.

(Tina Høeg Hansen)

Regional fordeling af pirol 2013

	NJ	VJ	SVJ	ØJ	SØJ	SJ	F	VSJ	KBH	NSJ	ST	B	Total
2013	20-23	1	2-3	5	1	4	21-23	6	8	4	13-14	14-16	99-108

Nøddekrige *Nucifraga caryocatactes*

Årstotal	Hyppighed Gns. årlig forekomst per 10-års periode						Sidste 10-års gns.	Tre største år			Artstotal fra 1970-2013
	Før 1970	1970-79	1980-89	1990-99	2000-09	2010-13		1985	1995	1977	
108	NA	(289)	(542)	554	165	68	124	3676	1493	1297	(14.079)

Kommentar: Der mangler årstotaler fra 1972, 1975-76 og 1988. Der mangler opsummering fra invasion i 1988. Ynglefugleoplysninger er uregelmæssig, men max-antal er 1989: 2-5 par.

Antal observerede nøddekrige blev en anelse højere end det foregående år. Forekomsten var igen helt domineret af efteråret. En meget stor del af observa-

tionerne stammer fra en mindre invasion især i det nordsjællandske område i efteråret, og kun få fugle nåede videre til Fyn og Jylland.

Nøddekrige, Tisvilde, 12. oktober 2013. Foto: Helge Sørensen

De sidste i foråret blev: 31/3 1 Store Hareskov (KBH), 30/4 1 Hornbæk Plantage (NSJ) og 1/5 1 Helsingør (NSJ).

Andet halvårs første blev, til forskel fra hovedparten, jyske fugle: 10/7 1 Stubbe Sø (ØJ), 23/7 1 Fornæs (ØJ) og 31/8 1 Torup Sø (VJ).

I september begyndte nøddekrigen så at ankomme til Sjælland: 5/9 2 NØ og 1 V Kikhavn (NSJ), 14/9 1 Korshage (VSJ), 17/9 1 Kikhavn og 19/9 1 Korshage.

Tisvildeleje (NSJ) kunne i perioden 28/9-26/11 vise regelmæssige observationer varierende fra 1 til 4 fugle og en enkelt dag 11/10 helt op til 5 fugle. Ud over denne lokalitet var der fire steder med 3 eller flere nøddekrige, med max:

24/9 4 SV Skansebakke (NSJ), 30/9 4 Kikhavn, 13/10 3 Tisvilde Hegn (NSJ) og 14/10 3 Røsnæs Spidsen (VSJ).

De fleste forsvandt tilsyneladende igen i løbet af november, og i december sås kun 3 fugle: 8/12 1 Dybesø (VSJ), 11/12 1 Store Dyrehave (NSJ) og 31/12 1 Gribskov (NSJ).

To Fugle blev bestemt til tyndnæbbet race (*macrorhynchus*): 13/10 1 Gedser Odde (ST) og 11/12 1 Store Dyrehave. 6 blev bestemt til tyknæbbet race (*caryocatactes*): 30/9 4 Tisvildeleje, 5/11 1 Kulhuse-Brovig (NSJ) og 31/12 1 Gribskov.

(Ole F. Jensen)

Regional fordeling af nøddekrige 2013

	NJ	VJ	SVJ	ØJ	SØJ	SJ	F	VSJ	KBH	NSJ	ST	B	Total
1. halvår	0	0	0	0	0	0	0	4	2	6	0	0	12
2. halvår	4	3	0	3	1	0	1	15	5	58	5	1	96
Sum	4	3	0	3	1	0	1	19	7	64	5	1	108

Sortkrage *Corvus corone* (kun forekomster uden for SJ og SVJ)

Uden for kerneområderne SJ og SVJ er Fyn og Storstrøm områderne med flest observationer, Stadig rapporteres der kun få ynglefund udenfor SJ og SVJ: 1 par Hou Nordstrand (F), 1 par Bomose (SØJ), 1 par Halby (VJ), 1 par Skagen (NJ) og 1 par Savnsøvig (ST).

Der var ikke de store flokke da kun tre lokaliteter kunne vise lok. max. ≥ 10 : 2/2 12 Store Vrøj (VSJ), 9/2 12

Thurø Rev (F) og 9/4 10 Nørrestrand (SØJ).

Heller ikke den store trækaktivitet blev noteret, og kun to lokaliteter havde således observationer af 5 eller flere trækkende sortkrage: 24/4 6 SV og 28/4 5 T Hyllekrog (ST) og 17/10 6 TF Grenen (NJ). I alt blev det kun til 116 trækkende fugle.

(Ole F. Jensen)

Regional fordeling af sortkrage 2013

	NJ	VJ	SVJ	ØJ	SØJ	SJ	F	VSJ	KBH	NSJ	ST	B	Total	Ex. SJ og SVJ
Månedsmax.	122	97	1099	59	88	3312	359	38	14	24	423	41	5676	1265
Antal lok. med obs.	58	50	108	31	36	253	91	19	13	15	117	16	807	446

Kväckerfinke, Snejbjerg, 2. februar 2013. Foto: Carsten Gørges Laursen

Rosenstær *Pastor roseus*

Årstotal	Hyppighed Gns. årlig forekomst per 10-års periode						Sidste 10-års gns.	Tre største år			Artstotal fra 1970-2013
2013	Før 1970	1970-79	1980-89	1990-99	2000-09	2010-13		2002	2005	2003	
2	NA	< 1	2	2	9	8	7	31	8	7	152

Et sløjt år. Med kun to observerede fugle skal vi helt tilbage til 1998 for at finde et lavere antal. De to blev: 25/7 1 ad. Agger Tange (NJ) og 15/10 1 1K Søndervig (VJ).

(Ole F. Jensen)

Kväckerfinke *Fringilla montifringilla* (Ynglefund og sommerfund)

De sidste lidt større flokke (≥ 20) i foråret blev 1/5 og 2/5 20 Øster Tversted (NJ) og 4/5 28 N Halen (SVJ). Derefter var der kun små observationer. De sidste blev: 27/5 1 Harrestrup Ådal (KBH) og 30/5 1 han Ø Gilbjerg Hoved (NSJ). Desuden var der regelmæssige observationer på Grenen (NJ) af 1-2 fugle i hele maj

og juni måned frem til 21/6. Udover Grenen var der i juni kun en enkelt observation: 3/6 1 sy. Vestamager (KBH). Første i andet halvår var 27/8 1 Grenen, efterfulgt af tre fund 3/9.

(Ole F. Jensen)

Gulirisk *Serinus serinus*

Årstotal	Hyppighed Gns. årlig forekomst per 10-års periode						Sidste 10-års gns.	Tre største år			Artstotal fra 1970-2013
	Før 1970	1970-79	1980-89	1990-99	2000-09	2010-13		2009	1996	2013	
2013	NA	(40)	46	79	85	115	107	159	131	131	-

Kommentar: Der mangler årstotaler fra 1972 og 1975-77, 1988, 1990-91 og 1993-94. Oplysninger om ynglepar er ujævne og lidt usikre fra år til år og derfor ikke opgjort.

Forekomsten af gulirisk har været stigende de seneste 10 år og tendensen fastholdes i 2013 med tangering af næsthøjeste årstotal hidtil. Gulirirken blev truffet i alle landsdele, på nær Fyn, med klar overvægt i sydøst Danmark, men også pæne forekomster i syd- og vestlige Jylland.

Året indledtes med en sjælden vinterforekomst af 27/1 1 ad. R ved foderbræt Krårup (ST). Første fugl i foråret 30/3 1 sy. Saksfjed Inddæmning (ST). Største forekomst i foråret blev noteret 20/4-5/6 14 T/R Blåvands Huk (VJ), 21/4-20/5 14 S/R Gedser Odde (ST) og 21/4-9/6 8 TF/R Skagen/Grenen (NJ). Desuden skal bemærkes 11/4-21/5 5 – heraf 3 ringmærket – Sønderho, Fanø (SVJ).

Stationære fugle i yngletiden blev registreret 20/4-22/6 2 Snogebæk/Årsdale/Bro Odde (B), 21-28/4 1-2 Gedser By (ST), 25/4-27/5 1 Saksfjed Inddæmning (ST), 6-31/5 1-3 (2 han + 1 hun) Marienlyst (ST) og 10/5-19/7 1 Nykøbing-Falster (ST). Samlet 6 sandsynlige/mulige ynglefund.

Fra ultimo juli træffes strejfgæster især på Bornholm og Falster, men efterårstræk noteredes især i oktober ved Gedser Odde (ST) med 2-27/10 12, heraf 27/10 3 SV. Årets sidste blev 30/10 1 TF + 5/11 1 TF begge ved Grenen (NJ).

(Jørgen Staarup Christensen)

Gulirisk, Mandø, 28. april 2013. Foto: Eva F. Henriksen

Bjergirisk *Carduelis flavirostris* (sommerfund)

Der var ingen sommerfund af denne art i 2013. Forårets sidste var 9/5 1 Grenen (NJ) og efterårets første var 25/9 40 Torup (SØJ). De største forekomster var alle fra

Nordmandshage (NJ) som vel er landets bedste træksted for arten. Her blev der i perioden 7/10-17/11 talt i alt 4900 sydtrækkende. Bedste dag var 24/10 med 1520 S.

(Peter Lange)

Bjergirisk, Salthammer, 14. november 2013. Foto: Erik Biering

Hvidsiskan *Acanthis hornemannii*

Årstotal	Hypighed Gns. årlig forekomst per 10-års periode						Sidste 10-års gns.	Tre største år			Artstotal fra 1970-2013
	Før 1970	1970-79	1980-89	1990-99	2000-09	2010-13		1995	2005	1985	
2013	NA	(14)	55	(61)	49	42	47	221	168	142	(1742)

Kommentar: Der mangler årstotaler fra 1978-79 og 1990. Der var tilsyneladende invasion i 1990, men der mangler opsummering.

Efter sidste års enlige fugl kom der et pæn influx i efteråret med et sted mellem 65 og 116 fugle. Der var i alt 157 registreringer i DOFbasen. De første rekordtidlige fund var 6/10 1 ringmærket Anholt (ØJ) og 10/10 3 Grenen (NJ). I løbet af oktober sås 13-18 fugle, noget flere i november (28-37) og december (24-61).

Der var flere formodede langtidsrastende: 10/11-12/11 1 Hornbæk Havn (NSJ), 14/11-30/12 1

Melby Overdrev (NSJ) og 14/12-29/12 2 Ølsemagle Revle (KBH).

Observationer af mere end to fugle blev gjort ved følgende lejligheder: 10/10 3 Grenen, 21/11 4 Sønderhø (SVJ), 23/11 3 og 26/11 4 Lild Klitplantage (NJ) samt 15/12 4-7 fugle Syregrundten og havnen, Nørresundby (NJ).

(Lasse Braae)

Regional fordeling af hvidsiskan 2013

	NJ	VJ	SVJ	ØJ	SØJ	SJ	F	VSJ	KBH	NSJ	ST	B	Total
2013	26 - 50	3	9 - 10	3	1	1	0	4	6 - 20	7 - 19	5	0	65 - 116

Hvidvinget korsnæb *Loxia leucoptera*

Årstotal	Hypighed Gns. årlig forekomst per 10-års periode						Sidste 10-års gns.	Tre største år			Artstotal fra 1970-2013
	Før 1970	1970-79	1980-89	1990-99	2000-09	2010-13		2011	2013	2012	
1323	NA	(18)	36	134	132	1154	472	2054	1323	1236	(7805)

Kommentar: Der mangler årstotaler fra 1975-76.

For tredje år i træk et meget højt resultat for hvidvinget korsnæb. Der er dog på ingen måde tale om, at det var fugle fra de foregående år, der var blevet i landet.

I hele første halvår sås således kun en enkelt fugl, og det allerede i januar: 19/1 1 Ølene (B), og der var dermed heller ingen tegn på ynglende fugle.

I juli startede en ny invasion, som dog ikke nær nåede op på siden af invasionen i 2011. Hovedparten af fuglene ankom i løbet af juli, og de følgende måneder viste kun faldende tal, dog med en ny forøgelse i oktober. Det kan således ikke afvises, at en stor del af de observerede fugle i efteråret var fugle ankommet i juli.

De første var: 13/7 4 SV Skagen (NJ), 15/7 5 S Nordmandshage (NJ) og 16/7 1 T Nordby, Skagen (NJ). De største observationer blev (lok.max.≥20): 22/7 20

Nymindegab Plantage (SVJ), 23/7 22 Skagen (NJ), 26/7 73 S Nordmandshage (NJ), 19/10 22 Tisvildeleje (NSJ), 2/11 30 Grenen (NJ) og 10/11 20 Grønhøj Strand (NJ).

(Ole F. Jensen)

Regional fordeling af hvidvinget korsnæb 2013

	NJ	VJ	SVJ	ØJ	SØJ	SJ	F	VSJ	KBH	NSJ	ST	B	Total
2013	932	67	154	34	28	14	0	87	32	240	26	29	1643
Månedsmax	758	56	123	34	28	14	0	80	32	143	26	29	1323

Månedsmax er udregnet som sum af lok.max. med tillæg for trækkende fugle.

Månedsfordeling af hvidvinget korsnæb 2013

	JAN	FEB	MAR	APR	MAJ	JUN	JUL	AUG	SEP	OKT	NOV	DEC	TOTAL
2013	1	0	0	0	0	0	410	259	165	253	225	10	1323

Stor korsnæb, Melby Overdrev, 26. november 2013. Foto: Freddy Rosning

Stor korsnæb *Loxia pytyopsittacus*

Årstotal	Hyppighed Gns. årlig forekomst per 10-års periode						Sidste 10-års gns.	Tre største år			Artstotal fra 1970-2013
	Før 1970	1970-79	1980-89	1990-99	2000-09	2010-13		2013	1983	1990	
2013	NA	(40)	1668	(1222)	991	2311	1641	8181	7893	5632	(47.027)

Kommentar: Der mangler årstotaler fra 1971-73, 1975-76 og 1991.

Året blev præget af den hidtil største invasion af stor korsnæb, der er set siden årsrapporteringen startede, og gav et resultat langt over hvad der normalt ses. Det hidtil højeste antal observerede fugle af denne art skal vi tilbage til 1983 for at finde, og da "kun" med 7893.

Invasionen startede først for alvor i oktober måned, men også første halvår gav pæne antal, specielt i februar. Halvåret gav følgende lok. max. ≥ 7 : 30/1 og 1/2 8 Korshage (VSJ), 11/2 32 Asserbo Strand (NSJ), 13/2 56 Melby Overdrev (NSJ), 26/2 8 Kysten ved Sandflugtplantagen (VSJ) og 3/3 50 Asserbo Plantage (NSJ). Foråret sidste blev: 2/4 2 Spodsbjerg (NSJ), 5/4 1 Gilbjerg Hoved (NSJ), 6/4 1 Feddet (ST) og 10/4 2 Gilbjerg Hoved (NSJ), alle var noteret som trækkende.

Andet halvårs første blev: 15/9 1 Salten Langsø (ØJ), 15/9 2 Skive Plantage (NJ) og 20/9 2 Nakkehoved

(NSJ). I løbet af måneden tog antallet af observationer til og kulminerede i oktober måned for så igen at tage af i årets sidste måneder. De største forekomster blev underligt nok ikke set i NSJ, som eller stod for langt hovedparten af fuglene, det blev (lok. max. ≥ 75): 6/10 123 SØ Sønderho (SVJ), 12/10 78 Ø Flyndersø ved Korshage (VSJ), 13/10 78 S Gedser Odde (ST) og 19/10 75 fou. Anholt (ØJ). De største flokke i NSJ blev (lok. max. ≥ 50): 17/10 60 Melby Overdrev, 20/10 56 Ø Nakkehoved og 27/10 53 Ø Gilbjerg Hoved.

Tallene i tabellen skal dog nok tages med lidt forbehold, idet der kun er frasorteret observationer fra samme lokalitet set samme dag. Der vil således være en del fugle i materialet, der har været stationære over en periode, men selv med dette forbehold vil resultatet stadig være langt over, hvad der hidtil er set på et enkelt år.

(Ole F. Jensen)

Regional fordeling af stor korsnæb 2013

	NJ	VJ	SVJ	ØJ	SØJ	SJ	F	VSJ	KBH	NSJ	ST	B	Total
1. halvår	2	2	8	0	0	0	0	36	6	948	1	2	1005
2. halvår	1582	67	845	448	60	44	305	716	378	2130	540	61	7176
Sum	1584	69	853	448	60	44	305	752	384	3078	541	63	8181

Månedsfordeling af stor korsnæb 2013

	JAN	FEB	MAR	APR	MAJ	JUN	JUL	AUG	SEP	OKT	NOV	DEC	TOTAL
2013	89	774	136	6	0	0	0	0	171	5432	1177	396	8181

Karmindompap, Hanstholm Fyrhaver, 21. maj 2013. Foto: Poul Holm Pedersen

Karmindompap *Erythrina erythrina*

Årstotal	Hyppighed Gns. årlig forekomst per 10-års periode						Sidste 10-års gns.	Tre største år			Artstotal fra 1970-2013
	Før 1970	1970-79	1980-89	1990-99	2000-09	2010-13		1996	1992	1987	
355	NA	(45)	(256)	(729)	(237)	332	288	1200	1000	976	(10.437)

Kommentar: Der mangler årstotaler fra 1972, 1975-77, 1988-90, 1993, 1995, 1998 og 2001-02. Oplysninger om ynglepar er meget uregelmæssige. Første ynglefund var i 1972. Max. antal ynglepar er fra 1998: 86-109 par, 2001: 80 par og 1991: ca. 62 par.

Et noget bedre resultat end de foregående to år og i den pæne ende af skalaen i de senere år.

Årets første blev set 10/5 1 Ertholmene (B), 11/5 2 Christiansø (B), 11/5 2 Ertholmene og 12/5 1 han Røsnæs Spidsen (VSJ).

Hele 149 lokaliteter kunne fremvise arten, hvilket er ca. 25 flere end i 2012. Af disse havde 126 syngende hanner, 22 flere end 2012. Følgende steder havde fire eller flere syngende: 19/5 4 Røsnæs Spidsen (VSJ), 22/5 og 5/6 4 Hammeren (B), 22/5 og 23/5 5 Christiansø, 27/5 4 Anholt (ØJ) og 7/6 5 Dueodde (B).

Øvrige lok. max. ≥ 5 var: 22/5 5 Hammeren, 26/5 5 og 31/5 5 Grenen (NJ), 27/5 6 Ertholmene, 28/5 6 Anholt og 5/6 og 6/6 8 Blåvandshuk (SVJ).

Ynglemæssigt er der ikke rapporteret meget: 2 (NJ), 2 (SVJ), 3 (ØJ), 6 (F), 4 (VSJ) og 5-6 (B). Alle er blot rapporteret som ynglefugle, undtagen følgende: 2-3 par Gulstav Vesterskov (F) og 0-1 par Kanhave Kanal (ØJ). Desuden er for de fleste anført, at der er tale om syngende hanner.

Årets sidste fund var 5/9 1 Blåvand, 11/9 1 Grenen og 1/10 1 ringmærket Anholt, hvilket var alle fund efter 10/8.

(Ole F. Jensen)

Regional fordeling af karmindompap 2013

	NJ	VJ	SVJ	ØJ	SØJ	SJ	F	VSJ	KBH	NSJ	ST	B	Total
2013	59	3	39	20	1	0	20	28	9	10	63	103	355

Tallene er udregnet som sum af lok.max. med tillæg for evt. trækkende eller ringmærkede fugle.

Lapværpling *Calcarius lapponicus*

Årstotal	Hyppighed Gns. årlig forekomst per 10-års periode						Sidste 10-års gns.	Tre største år			Artstotal fra 1970-2013	
	Før 1970	1970-79	1980-89	1990-99	2000-09	2010-13		2010	1987	2013		
2013	1604	NA	(113)	(644)	(453)	(177)	(1938)	NA	1885	1790	1722	18.134

Kommentar: Der mangler årstotaler fra 1972-73, 1975-76, 1988, 1999-2003, 2005-06 og 2012.

DOFbasens 400 indtastninger vurderes til mellem 868 og 1604 fugle, heraf 168 trækkende.

I januar var der nogle imponerende rastflokke i SVJ: 22/1 100 Gl. Hviding Enge og 230 Hillerup Enge. 25/1 95 Ottersbøl (SJ) fortjener også at nævnes. Det reelle antal fugle er svært at vurdere for lokaliteter med daglige observationer, f.eks. 1-2 på tolv dage mellem 4/1 og 30/1 Klydesøen, Vestamager (KBH). I februar var stort set alle fugle væk, blot 14 individer blev rapporteret, flest 6/2 6 Ørum Sø (NJ).

Forårstræk blev rapporteret fra 6/3 1 Ø Tømmerby Fjord (NJ) til 3/5 1 NØ Nordstrand, Skagen (NJ). I alt blev der rapporteret 15 trækkende fugle, hvor 21/4 2 NØ Bul-

bjerg (NJ) var den eneste melding med mere end en fugl. Ikke mange, når man tager de store rastende vinterflokke i betragtning. I marts var der stadig nogle pæne rasttal fra SVJ: 15/3 50 Allerup Enge og 22/3 40 Jedsted Enge. Forårets sidste rastende fugl var én syngende 21/4 Han Vejle – absolut ikke en hverdagsoplevelse her i landet.

Efterårstræk skete fra 12/9 1 Grenen (NJ) til 24/11 1 Melby Overdrev (NSJ). I alt blev der rapporteret 153 trækkende fugle, med de største tal: 10/10 10 SØ og 14/10 6 SØ Hønen, Sønderho (SVJ). Ikke nær så mange fugle rastede i efteråret, hvor største tal blev 12/11 20 Hovsøre (VJ). Blot 10 fugle i december fordelt på 6 observationer står i skærende kontrast til januars kæmpeflokke.

(Lasse Braae)

Regional fordeling af lapværpling 2013

	NJ	VJ	SVJ	ØJ	SØJ	SJ	F	VSJ	KBH	NSJ	ST	B	Total
Træk	21	2	86	4	0	9	4	4	10	7	11	10	168
Rast	36-111	82-89	586-1212	4	1	120-121	5	11	5-16	5-22	6-7	8	868-1604

Hortulan *Emberiza hortulana*

Årstotal	Hyppighed Gns. årlig forekomst per 10-års periode						Sidste 10-års gns.	Tre største år			Artstotal fra 1970-2013	
	Før 1970	1970-79	1980-89	1990-99	2000-09	2010-13		1986	1978	1983		
2013	21	NA	(228)	(357)	(281)	(38)	38	52	572	552	449	(7641)

Kommentar: Der mangler årstotaler fra 1972-73, 1975-76, 1988 og 1999-2003.

I 2013 blev der observeret 19-21 hortulaner fra 17 lokaliteter.

Antallet af lokaliteter er en smule lavere end de foregående år, mens antallet af observerede fugle er noget lavere, der blev set 28-30 fugle i 2012.

Første fugl blev set 3/5 Rusland (NSJ), hvilket er samme ankomsttidspunkt som de tidligere år. I forårsperioden observeredes hortulan fra 13 forskellige lokaliteter. Alle observationer var af enkeltfugle, på nær 10/5 2 Ertholmene (B).

I efteråret blev det kun til 4 observationer, hvilket er noget færre end sidste år. Sidste fugl blev set 29/9 Grønholt (KBH).

(Inger F. Jensen)

Hortulan, Flyndersø, 17. maj 2013. Foto: Bo Valeur

Regional fordeling af hortulan 2013

	NJ	VJ	SVJ	ØJ	SØJ	SJ	F	VSJ	KBH	NSJ	ST	B	Total
1. halvår	3-4	0	0	2	0	0	0	2	0	5-6	0	4	16-18
2. halvår	0	0	2	0	0	0	0	0	1	0	0	0	3